REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

MINISTER

www.mddsz.gov.si, e: gp.mddsz@gov.si
Kotnikova 5, 1000 Ljubljana, t: 01 369 77 04, f: 01 369 78 29

Številka: 01700-14/2007
Datum: 12.04.2010
EVA: 2006-2611-0040

**GENERALNI SEKRETARIAT VLADE**
**REPUBLIKE SLOVENIJE**
Gp.gs@gov.si

**ZADEVA: Predlog Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (EVA: 2006-2611-0040) - predlog za obravnavo**

**1. Predlog sklepa vlade:**

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo in 109/08) je Vlada Republike Slovenije na .....seji dne .....sprejela naslednji sklep:

»Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (EVA: 2006-2611-0040) in ga posreduje Državnemu Zboru Republike Slovenije v obravnavo in sprejem po rednem postopku.«

**2. Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:**

- Davor Dominkuš, generalni direktor Direktorata za socialne zadeve

**Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora RS:**

- dr. Ivan SVETLIK, minister
- dr. Anja KOPAČ MRAK, državna sekretarka
- Davor Dominkuš, generalni direktor Direktorata za socialne zadeve
- Tanja Amon, podsekretarka

**3. Gradivo se sme objaviti na svetovnem spletu:** da

**4. Izjava o medresorskem usklajevanju oziroma navedba neusklajenosti:**

**5. Izjava, da je gradivo obravnaval pristojni svet vlade: /**

**6. Predlog postopka, po katerem naj vlada gradivo obravnava:**
Redni

**7. Kratek povzetek gradiva:**

V pripravi je Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, katerega namen je oblikovanje bolj pravične in bolj dolgoročno vzdržne socialne države. Preglednejši in enostavnejši sistem socialnih transferjev bo omogočil, da bodo pomoč dobili tisti, ki so jo res potrebni, preprečil pa do danes pogosti izkoriščanje in zlorabo sistema. Rešitve predstavljajo poenostavitev sistema socialnih transferjev, odvisnih od materialnega položaja družine, njegovo večjo preglednost in večjo učinkovitost ter manjšo možnost zlorab.

Navedene cilje je mogoče doseči z:
- vzpostavitvijo centralne evidence pravic iz javnih sredstev in povezavo informacijskih sistemov,
- vzpostavitvijo enega mesta odločanja,
- poenotenjem elementov, ki vplivajo na odločitev o socialnih pravicah, in
- spremembo kriterijev za upravičenost do nekaterih socialnih pravic, pri čemer je mogoče vključiti tudi vzpodbude za zaposlovanje.

**8. Presoja učinkov in usklajenost vladnega gradiva:**

Izjavljam, da predlagano gradivo:

| | | |
|---|---|---|
| a) | *ima učinek* | na javnofinančna sredstva v višini, večji od 40 000 € v tekočem in naslednjih treh letih |
| b) | *nima učinka* | na usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije |
| c) | *ima učinek* | na obseg dela Socialne inšpekcije RS, centrov za socialno delo ter ministrstva, pristojnega za socialne zadeve, zaradi povečanja števila upravnih postopkov v zvezi z izvajanjem tega zakona |
| d) | *ima učinek* | na postopke oziroma poslovanje javne uprave/pravosodnih organov s strankami (državljani in pravnimi osebami) oziroma na obveznosti strank do javne uprave (administrativna bremena) |
| e) | *nima učinka* | na okolje |
| f) | *ima učinek* | na položaj upravičencev do pravic iz javnih sredstev, ker se bodo sredstva javnih transferjev prerazporedila in število upravičencev povečalo. |

| | | |
|---|---|---|
| g) | Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja.<br>V razpravo so bile vključene naslednje organizacije oz. združenja: ZDUS, Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije, Center nevladnih organizacij Slovenije, ŠOS, DOS, Socialna zbornica, FSD, FDV, Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije, Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, Ekonomsko socialni svet | DA |
| h) | so bile v celoti upoštevane vse prejete pripombe, predlogi civilne družbe oziroma te niso bile prejete | NE v celoti:<br>- Socialna zbornica: Pojasnili smo jim koncept e-sociala ter s tem povezane vzpostavitve informacijskega sistema za podporo zakona ter načrta kadrovske okrepitve centrov za socialno delo; pojasnili smo jim tudi način upoštevanja premoženja po predlogu zakona<br>- Skupnost centrov za socialno delo: Pojasnili smo jim enoten postopek uveljavljanja pravic iz javnih sredstev po predlogu zakona na podlagi ene vloge, krog oseb, ki se bo po zakonu upošteval, dohodek in premoženje, ki se upošteva ter vzpostavitev informacijskega sistema za podporo zakona in načrt kadrovske okrepitve centrov za socialno delo<br>- Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije: Pojasnili smo jim koncept zakona glede ureditve osnovnega dela državnih štipendij ter da v drugo vsebino urejanja štipendij ta zakon ne posega, določitev vrstnega reda odločanja o prejemkih po zakonu, razlog zakaj je državna štipendija na zadnjem mestu med temi prejemki ter vzpostavitev informacijskega sistema za podporo zakona<br>- Društvo za družini naklonjeno družbo: Pojasnili smo jim način oblikovanja enotne lestvice za otroške dodatke, način upoštevanja premoženja, vrstni red uveljavljanja pravic po zakonu ter definicijo zunajzakonske skupnosti, ki je postavljena le za potrebe tega zakona<br>- Občina Brežice<br>- CSD Radovljica: Pojasnili smo jim enoten postopek uveljavljanja pravic po zakonu z |

| | | |
|---|---|---|
| | | začetkom uveljavitve pravic, upoštevanjem spremenjenih okoliščin, preverjanju upravičenosti po uradni dolžnosti, upoštevanjem oseb ter njihovih dohodkov v tujini ter prenos državnih pokojnin v sistem socialnih transferjev<br>- Zasavsko društvo za cerebralno paralizo: upoštevane pripombe glede prilagojenega prevoza težko gibalno oviranih oseb<br>- ZOS: Pojasnili smo jim vlogo lokalnih skupnosti v postopkih odločanja o pravicah po predlogu zakona ter namen vključitve občinskih subvencij v zakon, hkrati smo jim pojasnili koncept e-sociala ter s tem povezane vzpostavitve informacijskega sistema za podporo zakona ter načrta kadrovske okrepitve centrov za socialno delo in prenosa delavcev iz lokalnih skupnosti na centre za socialno delo<br>- Zveza paraplegikov Slovenije: Pojasnili smo jim kateri dohodki se bodo upoštevali po tem zakonu ter način upoštevanja teh dohodkov<br>- Zveza delavskih sindikatov Slovenije: pravici do državne pokojnine in varstvenega dodatka sta socialna korektiva in ju je treba urediti skupaj v sistemu socialno varstvenih prejemkov pod enakimi pogoji; za vse se pri ugotavljanju upravičenosti do le-teh, po trenutno veljavnih predpisih, že sedaj upošteva dohodek od kmetijskih in gozdnih zemljišč, zato zgolj na račun katastrskih dohodkov nekateri starostniki ne bodo ostali brez omenjenih pravic; poseg je nujen zaradi varstva drugih načel oziroma javnega interesa, ki mu je v tem primeru dati prednost, in sicer načela enakosti vseh državljanov Republike Slovenije pred zakonom in varstva pravice do socialne varnosti<br>- SINCE07:Pojasnili smo jim koncept e-sociala ter s tem povezane vzpostavitve informacijskega sistema za podporo zakona ter načrta kadrovske okrepitve centrov za socialno delo in prevzem delavcev iz lokalnih skupnosti in ZPIZ na centre za socialno delo<br>- Zveza svobodnih sindikatov Slovenije: upoštevali smo pripombo glede izključitve kadrovskih štipendij iz dohodka, pojasnili smo jim načelo upoštevanja dohodkov ter premoženja ter načrt kadrovske okrepitve centrov za socialno delo in prevzem delavcev iz lokalnih skupnosti in |

| | | |
|---|---|---|
| | | ZPIZ na centre za socialno delo<br>- SOS: Pojasnili smo jim aktivnosti od začetka veljavnosti zakona in do njegove uporabe (vzpostavitev informacijskega sistema za podporo zakona ter načrt kadrovske okrepitve centrov za socialno delo in prevzem delavcev iz lokalnih skupnosti in ZPIZ na centre za socialno delo), način upoštevanja premoženja, da je namen zakona urediti le postopek uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, vsebinski popravki pa so le do spremembe področnih zakonov, enoten postopek uveljavljanja pravic z eno vlogo ter na podlagi enotne dohodkovne lestvice, finančni in strokovni nadzor, posledice neupravičeno prejetih javnih sredstev, sodelovanje lokalnih skupnosti pri odločanju o uveljavljanju pravic po zakonu, pripombo glede upoštevanja dohodkov humanitarnih in invalidskih organizacij smo upoštevali<br>- MOL: Pojasnili smo jim aktivnosti od začetka veljavnosti zakona in do njegove uporabe (vzpostavitev informacijskega sistema za podporo zakona ter načrt kadrovske okrepitve centrov za socialno delo in prevzem delavcev iz lokalnih skupnosti in ZPIZ na centre za socialno delo), oblikovanje podzakonskih predpisov do uveljavitve zakona ter sodelovanje lokalnih skupnosti pri odločanju o pravicah po tem zakonu |
| i) | je bilo lektorirano | NE |
| j) | Gradivo je bilo v času priprave usklajevano z Ministrstvom za finance in Službo Vlade RS za zakonodajo | DA |

**9. Vključenost v delovni program Vlade Republike Slovenije za leto 2010:**
Predlagani zakon je vključen v delovni program Vlade RS za leto 2010.

**dr. Ivan SVETLIK**
**M I N I S T E R**

Priloge:
- ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva
- priloga glede odprave administrativnih ovir
- predlog sklepa
- predlog zakona

I. Ocena finančnih posledic

| | Tekoče leto (t) | t+1 | t+2 | t+3 |
|---|---|---|---|---|
| **Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna** | **0** | **0** | **0** | **0** |
| Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna | 0 | **+ 7.169.810*** | 0 | 0 |
| **Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javna finančna sredstva** | **0** | **0** | **0** | **0** |

II. Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene po naslednjih proračunskih postavkah (PP) s predvidenimi zneski:

| Šifra PP | Ime proračunske postavke | Ime proračunskega uporabnika | Znesek za tekoče leto (t) | Znesek za t+1 |
|---|---|---|---|---|
| **3556** | **Otroški dodatek** | **Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve** | **299.376.000** | **300.000.000** |
| **3562** | **Transferi za socialno ogrožene** | **Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve** | **148.423.861** | **147.705.530** |
| **7054** | **Republiške štipendije (Državne štipendije)** | **Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve** | **82.750.000** | **82.750.000** |
| | | | | |
| | | | | |
| SKUPAJ: | | | **530.549.861** | **533.455.530** |

Manjkajoče pravice porabe se bodo zagotovila s prerazporeditvijo iz naslednjih PP:

| Šifra PP | Ime proračunske postavke | Ime proračunskega uporabnika | Znesek za tekoče leto (t) | Znesek za t+1 |
|---|---|---|---|---|
| **4760** | **Tekoče zakonske obveznosti države do ZPIZ (Varstveni dodatek)** | **Ministrstvo za finance** | **51.650.103** | **52.996.074** |
| **4760** | **Tekoče zakonske obveznosti države do ZPIZ (Državna pokojnina)** | **Ministrstvo za finance** | **34.818.253** | **35.290.279** |
| **3563** | **Transferi za varstvo duševno in telesno prizadetih** | **Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve** | **28.712.694** | **28.705.334** |
| SKUPAJ: | | | **115.181.050** | **116.771.687** |

Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov oz. povečanih odhodkov proračuna:

| Novi prihodki | Znesek za tekoče leto (t) | Znesek za t+1 |
|---|---|---|
| | | |
| | | |
| | | |
| SKUPAJ: | | |

*predvideno je zmanjšanje sredstev zaradi posledic učinkov upoštevanja premoženja

PRILOGA 2

| | |
|---|---|
| Razlogi, zakaj je postopek ali druga administrativna obveznost nujno potrebna, in javni interes, ki se s tem dosega. Dokazi, da javnega interesa ni mogoče doseči na drug, za stranke enostavnejši način. | Le v primeru, da določenega dokazila ne bo mogoče pridobiti po uradni dolžnosti, ga bo moral predložiti upravičenec sam. Pri zasledovanju cilja ugotovitve dejanskega materialnega položaja posameznika oziroma družine zasledujemo cilj smotrne porabe javnih sredstev, transparentnost in pravičnost. |
| Spoštovanje načela "vse na enem mestu" (načelo, da stranki ni treba opravljati zadev, ki se nanašajo na en življenjski oziroma poslovni dogodek, na več mestih). Kraj izvajanja storitve oziroma obveznosti. | Center za socialno delo bo enotna vstopna točka za uveljavitev vseh pravic iz javnih sredstev po tem zakonu. |
| Poraba časa in stroški (upravna taksa, plačilo storitve ...), ki jih stranki povzroča postopek ali obveznost. | / |
| Dokumentacija, ki jo bo morala predložiti stranka za izvedbo postopka. Zmanjšanje obsega dokumentov, ki jih mora predložiti, oziroma obrazložitev, zakaj zmanjšanja ni. | upoštevano |
| Način plačevanja storitve, upravne takse ... (z gotovino, s kreditnimi in plačilnimi karticami, po e-moneti, drugo). | / |
| Področje in življenjski oziroma poslovni dogodek na portalu e-uprave, na katerega se postopek nanaša, oziroma predlog za uvedbo drugega dogodka. | Družina in otroci; šola, izobraževanje, mladi; |
| | |
| Obseg postopka, ki ga bo mogoče opraviti po elektronski in drugih sodobnih poteh, oziroma obrazložitev, zakaj to ne bo mogoče. | Celoten postopek bo podprt z informacijskim sistemom, tudi vlogo bo mogoče vložiti po elektronski poti. |
| Podatki, potrebni za izvedbo postopka, ki jih bo pristojni organ pridobil sam iz uradnih evidenc, in način pridobivanja teh podatkov. | Podatki o družinskih članih in njihovih statusih, podatki o dohodkih in premoženju vlagatelja in oseb, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja po tem zakonu. Podatki se bodo pridobivali iz uradnih evidenc pooblaščenih organov oziroma organizacij. |

PRILOGA 3

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo in 109/08) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne .... sprejela naslednji

**S K L E P**

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (EVA: 2006-2611-0040) in ga posreduje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo in sprejem po rednem postopku.

mag. Milan Martin CVIKL
GENERALNI SEKRETAR

Št.:
Ljubljana, dne
EVA: 2006-2611-0040

Prejmejo:
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
- Generalni Sekretariat Vlade RS

PREDLOG ZAKONA PRILOGA 4

**ZAKON O UVELJAVLJANJU PRAVIC IZ JAVNIH SREDSTEV**
**EVA :** 2006-2611-0040

## 1. UVOD

### 1.1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

#### 1.1.1. Razlogi za sprejem zakona

Vlada RS si je za mandat 2008-2012 s področja socialne varnosti zadala cilj zagotoviti učinkovitejšo politiko socialnih transferjev. Ta cilj naj bi Vlada RS dosegla z naslednjimi ukrepi:

- nova določitev minimalne ravni socialne varnosti in določitev njene višine na ravni, ki bo zagotovila dostojno življenje,
- zagotovitev enotne vstopne točke v sistem socialnih pomoči,
- vzpostavitev enotne evidence vseh pomoči, ki jih prejema posameznik.

Vlada navedenih ukrepov ni sprejela z namenom krčenja pravic, temveč za oblikovanje bolj pravične in bolj dolgoročno vzdržne socialne države. Preglednejši in enostavnejši sistem socialnih transferjev bo omogočil, da bodo pomoč dobili tisti, ki so jo res potrebni, preprečil pa do danes pogosto izkoriščanje in zlorabo sistema. Rešitve, ki pomenijo realizacijo navedenih ukrepov, so predvidene v predlogu Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (v nadaljnjem besedilu: zakon) in predstavljajo poenostavitev sistema socialnih transferjev, odvisnih od materialnega položaja posameznika oziroma družine, njegovo večjo preglednost in večjo učinkovitost ter manjšo možnost zlorab.

Za pripravo zakona je bila na začetku leta 2009 ustanovljena medresorska delovna skupina, sestavljena iz predstavnikov vseh pristojnih ministrstev, in na podlagi njihovih predlogov so nastale rešitve, ki naj bi odpravile številne pomanjkljivosti sedanje zakonodaje, ki ureja pravice do socialnih transferjev, ki se zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije in iz proračunov občin ter so odvisni od materialnega položaja posameznika oziroma družine.

Nove rešitve so usmerjene k:

- preprečevanju kopičenja socialnih pravic in odpravi sistema povezanih pravic,
- spremembi ravni in meril za posamezne pravice s ciljem večje stimulacije za delo in zmanjšanja pasti revščine in brezposelnosti,
- drugim potrebnim spremembam v ravni posameznih prejemkov in meril za dodelitev.

Neupravičeno kopičenje socialnih pravic je mogoče preprečiti z:

- enotno opredelitvijo oseb, ki se štejejo poleg vlagatelja, ko ta uveljavlja pravico do nekega socialnega transferja,
- enotno definicijo dohodka (vrst dohodkov, ki se upoštevajo pri ugotovitvi dohodkovnega položaja),
- enotno definicijo premoženja pri uveljavljanju vseh socialnih transferjev, ki so odvisni od materialnega položaja,
- določenim vrstnim redom uveljavljanja socialnih transferjev in
- eno vstopno točko za uveljavljanje pravice do socialnih transferjev.

Ti elementi so ključni za ugotavljanje materialnega položaja vlagatelja in drugih oseb, ki se jih poleg njega upošteva kot člane neke skupnosti. Materialni položaj je na eni strani pogoj za upravičenost do številnih socialnih transferjev, na drugi strani pa podlaga za odmero višine posameznega transferja.

### 1.1.2. Ocena stanja

Pregled obstoječe ureditve pokaže, da se pri ugotavljanju materialnega položaja, ki je pogoj za upravičenost do posameznega transferja, upošteva različen krog oseb, različne vrste dohodkov na različen način (bruto ali neto) in da se ponekod lastništvo premoženja upošteva, vendar na različne načine, ponekod pa sploh ne. Poleg tega se sedaj, ko se uveljavlja pravica do nekega drugega transferja, v družinski dohodek ne šteje marsikaterega socialnega prejemka, kar vpliva ne samo na upravičenost, temveč tudi na višino drugega transferja (ki pa se zelo verjetno tudi ne šteje v družinski dohodek pri uveljavljanju morebitnega naslednjega transferja). O različnih socialnih transferjih pa se odloča na različnih, med seboj nepovezanih organih, kar omogoča upravičencem, da pri različnih organih prikazujejo različne socialno – ekonomske položaje (npr. ponekod pravico uveljavljajo kot eno starševska družina, ponekod v okviru zunajzakonske zveze). Odločanje na različnih organih hkrati pomeni vodenje postopkov, ugotavljanje okoliščin in izdajo odločb na več mestih.

Tako pregled obstoječe ureditve pokaže, da je posameznik oziroma družina po različnih predpisih upravičen do različnih denarnih pravic in pravice do subvencij ali znižanih prispevkov, ki so neposredno odvisni od dohodkovnega in premoženjskega položaja upravičenca - tako tistih, ki so po veljavni zakonodaji v pristojnosti centrov za socialno delo in ki jih zagotavlja država, kot tudi tistih, o katerih določajo drugi organi in ki jih po veljavnih predpisih zagotavlja lokalna skupnost in so določene kot zakonska pravica (t.i. občinski transferji). Zakon jih s skupnim nazivom imenuje pravice iz javnih sredstev.

Od materialnega položaja posameznika oziroma družine je po sedanji ureditvi odvisnih več denarnih prejemkov oziroma pravic do subvencij ali znižanega prispevka:

1. državna pokojnina, po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
2. otroški dodatek, po zakonu, ki ureja družinske prejemke,
3. varstveni dodatek, po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
4. denarna socialna pomoč, po zakonu, ki ureja socialno varstvo,
5. državna štipendija, po zakonu, ki ureja štipendiranje,
6. znižano plačilo za programe vrtca, po zakonu, ki ureja predšolsko vzgojo,
7. subvencija malice za učence in dijake, po zakonu, ki ureja šolsko prehrano,
8. subvencija prevozov za dijake in študente, po zakonu, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja in zakonu, ki ureja visoko šolstvo,
9. oprostitev plačila socialno varstvenih storitev, po zakonu, ki ureja socialno varstvo,
10. znižani prispevek k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic družinskega pomočnika, po zakonu, ki ureja socialno varstvo,
11. subvencija najemnine neprofitnega najemnega stanovanja, namenskega najemnega stanovanja, bivalne enote, tržnega najemnega in hišniškega stanovanja, po zakonu, ki ureja stanovanjska razmerja,
12. pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev za socialno ogrožene osebe, po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje
13. pravica do plačila prispevka za zdravstveno zavarovanje za državljane Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki niso zavarovanci iz drugega naslova, po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje,

vendar pa bodo v zakonu obravnavane le nekatere iz razlogov navedenih v nadaljevanju.

Krog oseb, ki se sedaj upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, dohodki, premoženje in organ, pristojen za odločanje, so za posamezno pravico določeni na naslednji način:

1. **državna pokojnina** (podlaga v Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 112/06 – Odl. US RS, 114/06 – ZUTPG, 91/07 – Skl. US RS, 10/08 - ZVarDod)):
- krog oseb: upošteva se le upravičenec, ne glede na druge družinske člane,
- dohodki: bruto princip,
- premoženje: se ne upošteva do 23.897,94 eurov obdavčljivega nepremičnega premoženja,
- odloča: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

2. **otroški dodatek** (podlaga v Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih **(Uradni list RS, št. 110/06 - uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 122/07** – Odl. US RS in 10/08)):
- krog oseb: zakonec, zunajzakonski partner, otroci, med drugim pod določenimi pogoji tudi vnuki in starši vlagatelja, če so ga dolžni preživljati,
- dohodki: v načelu bruto princip, prištevajo se tudi socialni transferji v neto znesku, npr. denarna socialna pomoč in državna štipendija,
- premoženje: se ne upošteva,
- odloča: center za socialno delo (v nadaljnjem besedilu: CSD).

3. **Varstveni dodatek** (podlaga v Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 112/06 – Odl. US RS, 114/06 – ZUTPG, 91/07 – Skl. US RS, 10/08 - ZVarDod)):
- krog oseb: uživalci starostnih, invalidskih, družinskih in vdovskih pokojnin katerih pokojnina ne dosega mejnega zneska (81,6% najnižje pokojninske osnove) in če skupaj z družinskimi člani nima drugih dohodkov in premoženja,
- dohodki: bruto princip,
- premoženje: se upošteva, če presega 23.684,78 eurov,
- odloča: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

4. **denarna socialna pomoč** (podlaga v Zakonu o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 5/07 sklep, 23/07 – popr.,41/07 – popr., 5/08 sklep, 73/08 sklep, 8/09 sklep in 53/09 sklep)):
- krog oseb: zakonec, zunajzakonski partner, otroci, med drugim pod določenimi pogoji tudi vnuki in druge odrasle oseb, če jih je katera od navedenih oseb dolžna preživljati,
- dohodki: neto princip, ne upoštevajo se nekateri socialni transferji, npr. otroški dodatek in državna štipendija,
- premoženje: se upošteva (nad določeno višino oseba oziroma družina ni upravičena do DSP, pod to višino se DSP zmanjšuje),
- odloča: CSD.

5. **državna štipendija** (podlaga v Zakonu o štipendiranju (Uradni list RS, št. Uradni list RS št. 59/07, 63/07 – popr., 40/09, 73/08 sklep, 8/09 sklep in 53/09 sklep)):
- krog oseb: upravičenci so osebe s statusom dijaka in osebe s statusom študenta ter udeleženci izobraževanja odraslih. Družinski člani po tem zakonu so vlagatelj in osebe, ki so z njim v razmerju: med drugimi predvsem oče, mati ali zakonec oziroma osebe, s katero oče ali mati živi v življenjski skupnosti, bratje, sestre, razen kadar je vlagatelj sklenil zakonsko zvezo ali je postal roditelj.
- dohodki: neto princip, dohodki se upoštevajo na podlagi odločb davčnih organov, upoštevajo se tudi otroški dodatki.
- premoženje: se ne upošteva.
- odloča: CSD.

6. **znižano plačilo za programe vrtca** (podlaga v Zakonu o vrtcih, Uradni list RS št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 25/08 in 98/09 – ZIUZGK; podrobneje urejeno v Pravilniku o plačilih staršev za programe v vrtcih (Uradni list RS št. 129/06, 79/08 in 119/08)):

- krog oseb: pri ugotavljanju povprečnega mesečnega dohodka na družinskega člana se upoštevajo med drugim zakonec ali zunajzakonski partner, otrok, otroka zakonca oziroma zunajzakonskega partnerja ali posvojenca, ki živi z vlagateljem v skupnem gospodinjstvu in ga je ta ali njegov zakonec ali zunajzakonski partner dolžan preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja, in tudi druge osebe glede na obstoj dolžnosti preživljanja v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja.
- dohodki: bruto princip, ne upoštevajo se nekateri socialni transferji (npr. otroški dodatek in državna štipendija; dodatek za veliko družino, pomoč ob rojstvu otroka; dodatek za nego otroka), vendar pa se upošteva denarna socialna pomoč. Prejemniki denarne socialne pomoči so plačila oproščeni.
- premoženje: se upošteva - npr. med drugim stanovanje in stanovanjske hiše, ki jih družinski člani ne uporabljajo za stalno bivanje, poslovni prostori in poslovne stavbe, prostori za počitek in rekreacijo, stavbna zemljišča, razen zemljišča, na katerem stoji stanovanjska hiša, v kateri družina živi, vrednost osebnega vozila nad 18 minimalnih plač, kapitalski deleži v gospodarskih družbah in zadrugah, vrednosti papirji, s katerimi se trguje na organiziranem trg, vrednostnih papirjev.
- odloča: lokalna skupnost.

7. **subvencija malice za učence in dijake** (podlaga v Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr. in 65/09), podrobneje v Pravilniku o subvencioniranju šolske prehrane učencev v osnovnih šolah (Uradni list RS, št. 34/04 in 70/08) in Pravilniku o subvencioniranju šolske prehrane dijakov in vajencev v srednjih šolah (Uradni list RS, št. 34/04 in 62/08)).:
- krog oseb in dohodki: ni natančno določeno, podrobnejše kriterije sprejme svet šole na podlagi v pravilniku predpisanih kriterijev, med katerimi so prejemanje DSP, višina dohodkov na družinskega člana, višina otroškega dodatka in drugi socialni kriteriji,
- premoženje: se ne upošteva,
- odloča: šola.

8. **subvencija prevozov za dijake in študente** (podlaga v Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, Uradni list RS št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo 5, 118/06 – ZUOPP-A, 36/08, 58/09, 64/09 – popravek in 65/09 – popravek; in v Zakonu o visokem šolstvu, Uradni list RS št. 119/06 – uradno prečiščeno besedilo 3, 15/08 - Odl. USRS, 64/08, 59/07 – ZŠtip in 86/09; podrobneje v Pravilniku o subvencioniranju prevozov za dijake in študente višjih strokovnih šol, Uradni list RS št. 71/07; in v Pravilniku o subvencioniranju prevozov študentov, Uradni list RS št. 18/04).
- krog oseb in dohodki: upošteva se bruto mesečni dohodek na družinskega člana, natančneje ni določeno,
- premoženje: se ne upošteva,
- odloča: prevoznik.

9. **oprostitev plačila socialno varstvenih storitev** (podlaga v Zakonu o socialnem varstvu, podrobneje v Uredbi o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev (Uradni list RS, št. 110/04, 124/04, 114/06 – ZUTPG, 5/07, sklep, 5/08 sklep, 73/08 sklep in 8/09 sklep):
- krog oseb: enako kot pri DSP,
- dohodki: neto princip, ne upoštevajo se nekateri soc. transferji, npr. otroški dodatek in državna štipendija, tudi ne nekateri enkratni prejemki (npr. regres za letni dopust, jubilejne nagrade ipd.),
- premoženje: se ne upošteva,
- odloča: CSD.

10. **znižani prispevek k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic družinskega pomočnika** (podlaga v Zakonu o socialnem varstvu, podrobneje v Uredbi o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev):

- enako kot pri oprostitvi plačila socialno varstvenih storitev.

11. **subvencija najemnine neprofitnega najemnega stanovanja, namenskega najemnega stanovanja, bivalne enote, tržnega najemnega in hišniškega stanovanja** (v nadaljnjem besedilu: neprofitna najemnina) (podlaga v Stanovanjskem zakonu, Uradni list RS št. 69/2003, 18/2004 – ZVKSES, 47/2006 – ZEN, 45/08 – ZVEtL, 57/08 in 90/09 – Odl. USRS; podrobneje v Uredbi o metodologiji za oblikovanje najemnin v neprofitnih stanovanjih ter merilih in postopku za uveljavljanje subvencioniranih najemnin, Uradni list RS št. 131/2003, 142/2004 in 99/08):
- krog oseb: pri izračunu dohodka se upoštevajo osebe, ki se upoštevajo tudi pri izračunu lastnega dohodka pri odločanju o denarni socialni pomoči (točka najemnik - njegov dohodek in dohodek oseb, ki so navedene v najemni pogodbi, ne presega višine njihovega minimalnega dohodka, povečanega za 30% njihovega ugotovljenega dohodka in za znesek najemnine, določene v skladu s SZ. Minimalni dohodek in ugotovljeni dohodek najemnika in oseb, ki so navedene v najemni pogodbi, se ugotavlja na način, kot ga za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči določajo predpisi o socialnem varstvu.
- dohodki: enako kot pri denarni socialni pomoči, upošteva pa se tudi denarna socialna pomoč, razen izredne denarne socialne pomoči,
- premoženje: se upošteva kot pri denarni socialni pomoči,
- odloča: lokalna skupnost.

12. **pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev za socialno ogrožene osebe** (podlaga v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, Uradni list RS št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo 3, 114/ZUTPG, 114/07 in 76/08):
- krog oseb: kot pri denarni socialni pomoči,
- dohodki: kot pri denarni socialni pomoči,
- premoženje: kot pri denarni socialni pomoči,
- odloča: CSD.

13. **pravica do plačila prispevka za zdravstveno zavarovanje za državljane Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki niso zavarovanci iz drugega naslova** (podlaga v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 71/08 – Skl. US RS in 76/08):
- krog oseb: zavarovana oseba z ožjimi ali širšimi družinskimi člani v skupnem gospodinjstvu,
- dohodki: neto princip, povprečni mesečni dohodki v zadnjih treh mesecih,
- premoženje: se upošteva, če presega 60 osnovnih zneskov minimalnega dohodka,
- odloča: lokalna skupnost.

## 2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE ZAKONA

### 2.1. Cilji zakona

Glavni cilj tega zakona je **zagotoviti učinkovitejšo in pravično politiko dodeljevanja socialnih transferjev** in v povezavi s tem naj bi sprejem zakona dosegel tudi naslednje cilje:
- pravično dodeljevanje pravic iz javnih sredstev,
- poenostavitev sistema,
- večjo preglednost,
- večjo učinkovitost,
- manjšo možnost zlorab.

Navedene cilje je mogoče doseči z vzpostavitvijo centralne evidence pravic iz javnih sredstev in povezavo informacijskih sistemov, vzpostavitvijo enega mesta odločanja,

poenotenjem elementov, ki vplivajo na odločitev o socialnih pravicah, in spremembo kriterijev za upravičenost do nekaterih socialnih pravic, pri čemer je mogoče vključiti tudi vzpodbude za zaposlovanje.

CSD postanejo »ena vstopna točka« v sistemu socialnih pravic, ki ne temeljijo na socialnem zavarovanju ali o njih ne odločajo organi blagajn socialnega zavarovanja. CDS bodo odločali o vseh tovrstnih zakonskih pravicah, ki so neposredno odvisne od dohodkovnega in premoženjskega položaja upravičenca, tako tistih, ki so po veljavni zakonodaji že v njihovi pristojnosti (t.i. državnih socialnih transferjih), kot tudi o pravicah, ki jih po veljavnih predpisih zagotavlja lokalna skupnost in so določene kot zakonska pravica (t.i. občinski transferji). Zakon jih s skupnim izrazom imenuje »pravice iz javnih sredstev«, in sicer so to:
- denarni prejemki:
    1. otroški dodatek,
    2. denarna socialna pomoč,
    3. varstveni dodatek in
    4. državna štipendija

in

- subvencije in plačila:
    1. znižanje plačila za programe vrtcev po zakonu, ki ureja predšolsko vzgojo (v nadaljnjem besedilu: znižano plačilo vrtca),
    2. dodatna subvencija malice za učence in dijake po zakonu, ki ureja šolsko prehrano (v nadaljnjem besedilu: subvencija malice za učence in dijake),
    3. subvencija prevozov za dijake in študente po zakonu, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja in po zakonu, ki ureja visoko šolstvo (v nadaljnjem besedilu: subvencija prevozov za dijake in študente),
    4. oprostitev plačil socialno varstvenih storitev po zakonu, ki ureja socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: oprostitev plačila socialno varstvenih storitev),
    5. prispevek k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic družinskega pomočnika po zakonu, ki ureja socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: prispevek k plačilu družinskega pomočnika),
    6. subvencija najemnine neprofitnega najemnega stanovanja, namenskega najemnega stanovanja, bivalne enote, tržnega najemnega in hišniškega stanovanja po zakonu, ki ureja stanovanjska razmerja (v nadaljnjem besedilu: subvencija najemnine),
    7. pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev),
    8. pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje za državljane Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki niso zavarovanci iz drugega naslova po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje).

Zakon ohranja načelo, uveljavljeno pri navedenih pravicah iz javnih sredstev v obstoječi področni zakonodaji, da se le-ta dodeli, kadar dohodek oseb, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, ne dosega meje dohodkov, ki je določena za posamezno pravico iz javnih sredstev. Pri tem zakon ne posega v druge pogoje, ki jih določajo predpisi, ki urejajo to pravico. Tudi ne posega v samo delovno področje posameznega pristojnega ministrstva (razen izjemoma, ker se področna zakonodaja ne spreminja vzporedno s sprejemom tega zakona), niti ne posega v vir financiranja.

Določa pa:
1. vrstni red uveljavljanja pravic,
2. enoten način ugotavljanja materialnega položaja (krog oseb, dohodki, premoženje),
3. meje dohodkov, ki se upoštevajo pri uveljavljanju denarnih prejemkov in drugih pravic, ki so odvisne od materialnega položaja,
4. višino določenih pravic iz javnih sredstev,
5. postopek, ki se uporablja pri njihovem uveljavljanju,
6. centralno evidenco socialnih transferjev.

## 2.2. Načela zakona

Pri pripravi zakona smo upoštevali naslednja načela:

**Načelo enotnosti uveljavljanja pravic iz javnih sredstev in načelo ekonomičnosti,** kar pomeni, da se vse pravice iz javnih sredstev uveljavljajo na enem mestu, v enem postopku in je o njih odločeno z eno odločbo. Poenoten je način ugotavljanja materialnega položaja in določitev kroga oseb. S tem je dosledno izpeljano tudi načelo ekonomičnosti, saj je za stranko zagotovljen hiter in učinkovit postopek uveljavljanja pravic s čim manjšimi stroški.

**Načelo pravične razdelitve javnih sredstev in načelo ciljne usmerjenosti**
Glede na to, da zakon na enem mestu ureja porazdelitev javnih sredstev med upravičence, je z zakonom treba dosledno izpeljati tudi načelo gospodarnosti in učinkovitosti porabe javnih sredstev. Pravice se dodeljujejo tako, da se zagotovi pravična porazdelitev javnih sredstev glede na potrebe posameznika oziroma družine in glede na namen posamezne pravice (pomoč prejmejo tisti, ki jo zares potrebujejo, pravice se dodeljujejo namensko). Načelo je v zakon vpeljano preko vzpostavitve vrstnega reda uveljavljanja pravic, zaradi česar ne more priti do nepravičnega podvajanja pravic.

**Načelo varovanja človekovega dostojanstva** zagotavlja spoštovanje človekovega dostojanstva na načelni ravni kot pravica posameznikov, da se v postopku uveljavljanja pravic zagotavlja spoštovanje osebnosti. To pomeni, da osebe v postopku ni dovoljeno podcenjevati, je poniževati ali jo s katerimkoli dejanjem postavljati v takšen položaj, da ji je kršeno osebno dostojanstvo.

## 2.3. Poglavitne rešitve zakona

**Otroški dodatek:** Lestvica za otroški dodatek se oblikuje tako, da postane enotna lestvica za dodeljevanje vseh pravic iz javnih sredstev. Upravičenci do otroškega dodatka pa se spremenijo, upravičeni ostanejo le še otroci do 18. leta starosti, saj se pravice iz javnih sredstev za starejše od 18. leta zagotovijo v sistemu državnih štipendij in preko drugih pravic iz javnih sredstev. Otroški dodatek je namenjen vzgoji, izobraževanju in preživljanju in se bo pri uveljavljanju drugih pravic iz javnih sredstev po zakonu štel v dohodek posameznika oziroma družine. Novost je hkrati razlikovanje višine otroškega dodatka glede na starost, saj je bilo ugotovljeno, da imajo dijaki večje potrebe in višje stroške povezane s preživljanjem kot mlajši otroci (npr. prevozni stroški, stroški za prehrano,...).

Pripravlja se tudi nov Zakon o socialno varstvenih prejemkih, kjer bodo zajete nove rešitve glede upravičenosti in dodeljevanja **denarne socialne pomoči (DSP) in drugih socialnih prejemkov**. Namen predloga tega zakona je zaradi spremenjenih družbeno ekonomskih razmer določiti nove vrednosti osnovnega zneska minimalnega dohodka za odpravo razkoraka med višino socialnih transferov, ki so indeksirani na podlagi splošne rasti cen življenjskih potrebščin in cenami osnovnih življenjskih potrebščin, ki jih za zadovoljevanje svojih potreb kupuje prebivalstvo z dna dohodkovne lestvice. S tem zakonom želimo poskrbeti tudi za večjo stimulativnost sistema dodelitve denarne socialne pomoči in s tem dodelitve pravic iz javnih sredstev, da bi bila posamezna gospodinjstva, ki z lastnimi sredstvi delno poskrbijo za svoje osnovno preživetje, v boljšem položaju kot pa gospodinjstva, katerim je osnovno preživetje zagotovljeno samo na podlagi pravic iz javnih sredstev. Upravičenost do denarne socialne pomoči je praviloma pogojena s pripravljenostjo delati oz. izboljšati svoj položaj. Ne glede na to v nekaterih državah zvišujejo motivacijo za delo prejemnikov denarne socialne pomoči, ki se zaposlijo ali pa si začnejo na drug način sami zagotavljati dodatni dohodek, z neupoštevanjem dela zaslužka pri izračunu upravičenosti do denarne socialne pomoči ali pa z različnimi podporami in dodatki. Zato, ker se denarna socialna pomoč ne zmanjša za celotni znesek na novo pridobljenega dohodka, razpoložljivi dohodek prejemnika presega raven minimalnega dohodka (prva odrasla oseba, zaposlena od 60 do 128 ur mesečno - 1,28, kar je vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za aktivnost

0,28; prva odrasla oseba, zaposlena nad 128 ur mesečno - 1,56, kar je vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za aktivnost 0,56).

V sistem uveljavljanja socialno varstvenih prejemkov po predlogu Zakona o socialno varstvenih prejemkih se prenesejo tudi naslednji prejemki: državna pokojnina, nadomestilo za invalidnost in varstveni dodatek.

**Državna pokojnina** je prejemek, ki se ob dopolnitvi določene starosti zagotavlja osebam, določenim z zakonom, ki niso dopolnile minimalne zavarovalne dobe za priznanje pravice do pokojnine in izpolnjujejo pogoje po tem zakonu. Namen pravice do državne pokojnine je zagotoviti sredstva za preživljanje tistim osebam, ki nimajo pravice do pokojnine niti iz slovenskega sistema socialnega zavarovanja niti iz tujega sistema pokojninskega zavarovanja. Sredstva, ki so bila porabljena za državno pokojnino, so v letu 2007 znašala 33.354.770 eurov (1-12/2007 je bilo 17.432 upravičencev), v letu 2008 pa 34.994.209 eurov (1-12/2008 je bilo 16.832 upravičencev). Število upravičencev pada od leta 2006 dalje. Pravica do državne pokojnine je pravica, ki upravičencem zagotavlja socialno varnost in ni vezana na status zavarovanca, ki ga le-ta pridobi na podlagi dela in vplačanih prispevkov. Glede na socialno - varstveno naravo pravice, se bo omenjena pravica prenesla v sistem uveljavljanja socialnovarstvenih prejemkov. Upravičencem, ki državno pokojnino potrebujejo za preživetje, se bo ta znesek za preživetje (v okviru denarne socialne pomoči) povišal, država pa ne bo več zagotavljala sredstev tistim, ki bi sicer pogoje za državno pokojnino po sedaj veljavni ureditvi izpolnjevali, vendar pa pravice ne potrebujejo za preživetje.

Tudi **nadomestilo za invalidnost** je denarni prejemek namenjen preživetju in sicer tistih oseb, ki imajo status invalida po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb. Ker je bil ta zakon razveljavljen z ustavno odločbo z namenom da država na novo uredi prejemek za to kategorijo invalidov, je edino pravilno, da se tudi nadomestila za invalidnost prenesejo v sistem socialnovarstvenih prejemkov, posebne pravice invalidov pa se uredijo s predpisi s področja varstva invalidov.

**Varstveni dodatek** je po do sedaj veljavnih predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju denarni dodatek upokojencu s pokojninsko dobo, ki je krajša od 40 let (moški) oziroma 38 let (ženske), če njegova pokojnina ne dosega mejnega zneska in če skupaj z družinskimi člani nima drugih dohodkov in premoženja, ki bi zadoščali za preživljanje. Varstveni dodatek torej ni samostojna pravica iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, temveč je glede na svojo funkcijo bližje naravi socialno varstvene dajatve. Osnovni namen varstvenega dodatka je kot socialni korektiv izboljšati materialno varnost le upravičencev z najnižjimi pokojninami. Iz te opredelitve izhaja tudi uvrstitev varstvenega dodatka kot socialnega transferja v enoten sistem usklajevanja po Zakonu o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji, katerega osnovni namen je povečevati socialne transferje glede na rast cen življenjskih potrebščin. Zaradi socialno varstvene narave kot tudi dejstva, da se sredstva za financiranje omenjenega pravice enako kot pri ostalih transferih posameznikom in gospodinjstvom zagotavljajo iz javnih financ, je v okviru modernizacije pokojninskega sistema predlagan ukrep izločitve čistih socialnih transferjev iz pokojninske blagajne. Z namenom zagotovitve preglednejšega poslovanja pokojninske blagajne se bodo iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja tako izločili vsi transferji oziroma socialne dajatve, ki se znotraj pokojninskega sistema zagotavljajo upravičencem iz državnega proračuna in ki ne temeljijo na vplačanih prispevkih. S tem se zagotovi ločitev socialnih dajatev od čistih pokojninskih dajatev (starostna, invalidska, vdovska in družinska pokojnina), ki se financirajo iz pobranih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Po sedaj veljavni zakonski ureditvi je bila pravica do varstvenega dodatka urejena v Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. S finančnim načrtom zavoda za leto 2008 je bilo za izplačilo varstvenih dodatkov predvideno 43,0 mio eurov, za leto 2009 pa 44,5 mio eurov. Višina potrebnih sredstev za izplačilo varstvenih dodatkov se za leto 2008 povečuje za približno 3,1 mio eurov, za leto 2009 pa za 4,2 mio eurov. Ta sredstva bi prenesli v sistem odločanja o socialnovarstvenih prejemkih tako, da bodo upravičenci ob

izpolnjevanju določenih pogojev lahko upravičeni do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka ali pa le do varstvenega dodatka.

Tako želimo z novim Zakonom o socialno varstvenih prejemkih poskrbeti za smotrnejšo razdelitev proračunskih sredstev tudi po kriteriju trajanja socialne ogroženosti z uvedbo dveh ravni minimalnega dohodka za pokrivanje osnovnih stroškov življenja, in sicer:
- za prejemnike denarne socialne pomoči, ki zaradi spremenjenih življenjskih okoliščin le za omejeno dobo pridejo v neugoden socialno ekonomski položaj in se v tem času lahko izognejo izdatkom, povezanim z vzdrževanjem stanovanja, nadomeščanjem trajnih potrošnih dobrin, rekreacijo, kulturo in podobnim ter
- za prejemnike varstvenega dodatka, ki nimajo nikogar, ki bi jih lahko preživljal, in za katere ni mogoče pričakovati, da bi se lahko vrnili k pridobitnemu delu, za invalide, za delovno nezmožne in starejše od 65 let, ki morajo s to pomočjo pokrivati tudi tiste življenjske stroške, ki se jim na dolgi rok ni mogoče izogniti (osnovni znesek minimalnega dohodka z varstvenim dodatkom v ponderju 1,56). To pomeni, da se v celoti upošteva izhodišče pokojninske reforme, da se socialna varnost upokojencev, ki iz naslova pokojninskega sistema dobivajo prejemke nižje od meje minimalnih življenjskih stroškov, kot dodaten vir zagotovi iz virov socialnega varstva in ne več pokojninske blagajne, ter da se pri tem upoštevajo merila, ki veljajo za denarno socialno pomoč, se pravi upoštevanje dohodka in premoženja.

**Državna štipendija** bi se vsebinsko spremenila toliko, da bi v sistem državnih štipendij vključili več upravičencev (vse državljane Republike Slovenije po 18. letu, ki po novi ureditvi ne bodo več upravičeni do otroškega dodatka in ne bodo presegali določenega nižje postavljenega dohodkovnega cenzusa). Tako bo zakon posegel tudi v 9. člen Zakona o štipendiranju, ki opredeljuje starostni pogoj za pridobitev štipendije. Omenjeni člen namreč omogoča pridobitev štipendije dijakom pred 18. letom starosti. V zakonu je predlagan tudi ustrezno višji cenzus za državne štipendije, ki ne bo vezan več na minimalno plačo. Zaradi pravičnejše razdelitve državnih štipendij se bo oblikovala nova lestvica za dodelitev državnih štipendij, ki bo temeljila na predlagani enotni lestvici za dodelitev otroških dodatkov, ki bo hkrati tudi enotna lestvica za dodelitev drugih subvencij oziroma oprostitev plačil po tem zakonu. Hkrati se ob zvišanju zneska osnovnega dela državne štipendije ukine dodatek glede na dohodek družine.

Ker se bodo socialni transferji šteli v dohodek, bo veljal tudi logični vrstni red uveljavljanja pravic. Nov zakon zato določa vrstni red uveljavljanja pravic iz javnih sredstev. Najprej je vlagatelj v določenem vrstnem redu dolžan uveljavljati denarne prejemke, in sicer si le-ti sledijo v naslednjem vrstnem redu (glede na to, da izhajamo iz načela, da je družini najprej treba zagotoviti osnovno preživetje in nato ostale prejemke):
- otroški dodatek,
- denarna socialna pomoč,
- varstveni dodatek,
- državna štipendija.

Pred uveljavljanjem subvencij oziroma plačil je vlagatelj dolžan uveljaviti pravice do denarnih prejemkov, do katerih je upravičen.

Predlagani zakon zato določa enoten krog oseb in dohodkov ter enotno definicijo premoženja pri ugotavljanju upravičenosti do navedenih socialnih pravic.

Upoštevanje premoženja bo preprečilo pridobitev nekega socialnega transferja s strani vlagatelja, ki sicer ima razmeroma nizke dohodke, razpolaga pa s premoženjem, ki bi mu lahko omogočilo zvišanje življenjske ravni (s prodajo, oddajanjem ali neko drugo obliko aktivnega izkoriščanja tega potenciala). Posledice bodo vidne tudi v nižjih odmerjenih transferjih. Vse to se bo lahko uresničilo zahvaljujoč izpopolnjenim evidencam premoženja in njegove vrednosti.

O vseh socialnih pravicah se bo odločalo na enem mestu (na CSD), torej ne bo možno sproti poljubno spreminjati seznama oseb, ki se štejejo poleg vlagatelja, glede na to, katera kombinacija bi imela za posledico najvišji odmerjeni transfer, ki se ga uveljavlja. Če se bo seznam oseb spremenil, se bodo glede na njihove dohodke hkrati odmerili novi zneski vseh socialnih transferjev, ki jih prejemajo vlagatelj in te osebe.

Zakon z navedenim preprečuje neupravičeno kopičenje socialnih transferjev in s tem omogoča večjo pravičnost, stimulira zaposlovanje, daje manjše možnosti zlorab in lajša odločanje, saj z eno odločbo vzpostavlja enostavnejši sistem za pristojni organ, ki pa je hkrati z načinom »vse na enem mestu« predvsem bolj prijazen tudi do uporabnika.

Poleg tega zakon vzpostavlja centralno evidenco pravic iz javnih sredstev in predvideva povezovanje baz podatkov in odločanje na tej podlagi.

Z ohranjanjem in hkratnim preračunom lestvic na neto dohodke pa ne povzroča bistvenih prehodov med razredi pri posameznem socialnem transferju – večinoma ohranja enako število prejemnikov.

### 2.3.1. Vrstni red uveljavljanja pravic

Centri za socialno delo odločajo o navedenih pravicah po v zakonu določenem vrstnem redu, ki ga je vlagatelj dolžan upoštevati. Z določitvijo vrstnega red se preprečuje neupravičeno kopičenje pravic, hkrati pa tudi neupravičeno povečanje pravice, ki jo uveljavlja vlagatelj, do česar bi prišlo, če zakon ne bi uredil tudi posledic v primeru neuveljavljanja posamezne pravice.

Pri vrstnem redu zakon določa:
2.3.1.1. Vlagatelj je denarne prejemke dolžan uveljavljati v naslednjem vrstnem redu:
- otroški dodatek,
- denarna socialna pomoč,
- varstveni dodatek,
- državna štipendija.

2.3.1.2. Pred uveljavljanjem subvencij oziroma plačil je vlagatelj dolžan uveljaviti tudi pravice do denarnih prejemkov.

Center za socialno delo je vlagatelja dolžan opozoriti na vrstni red in posledice njegovega neupoštevanja. Če vlagatelj ne uveljavlja katerega od denarnih prejemkov, ki je po vrstnem redu pred pravico, ki jo uveljavlja, se denarni prejemek upošteva, kot če bi mu bil dodeljen.

### 2.3.2. Enoten način ugotavljanja materialnega položaja

Kot je podrobneje prikazano zgoraj, so v veljavni zakonodaji različno opredeljeni družinski člani ali člani gospodinjstva, katerih dohodkovno in premoženjsko stanje vpliva na odločitev o pravici. Tudi dohodek, ki se upošteva pri ugotavljanju upravičenosti do pravic, ki so odvisne od preverjanja sredstev, je opredeljen na različne načine. Za nekatere pravice se določeni dohodki upoštevajo, za druge ne, pri nekaterih se upošteva dohodek na družinskega člana, določeni so različni vstopni cenzusi. Večina prejemkov se upošteva v bruto znesku, nekateri v neto. Le pri manjšem številu pravic je predvideno, da na upravičenost ne vplivajo le dohodki, ampak tudi premoženje upravičenca. Poleg tega je še v teh nekaj primerih premoženjski cenzus opredeljen različno. Zaradi navedenega zakon določa, da se pri vseh pravicah, ki so po veljavni zakonodaji odvisne od preverjanja sredstev (preverjanje dohodka ali dohodka in premoženja), uvede ugotavljanje upravičenosti glede na dohodke in glede na premoženje (»means-tested« pravice).

Zakon z namenom enotnega način ugotavljanja materialnega položaja določa:
1. krog oseb, ki se upoštevajo,

2. dohodke in neto princip pri njihovem upoštevanju ter način ugotavljanja dohodkov,
3. premoženje in način upoštevanja premoženja.

Pri tem se upoštevajo dohodki in premoženje vseh oseb, določenih s tem zakonom.

2.3.2.1. **Določitev kroga oseb** temelji na dolžnosti preživljanja. V krogu oseb, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, se tako v načelu upoštevajo zakonec oziroma oseba, s katero vlagatelj živi v življenjski skupnosti, ki je po Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, in otroci in pastorki, ki so jih vlagatelj ali njegov partner dolžni preživljati po zakonu. Tudi v primeru, ko pravico uveljavlja polnoletni otrok, ki pa si je ustvaril svojo družino in so ga starši zaradi šolanja še vedno dolžni preživljati, načelo ostaja enako – vlagateljeva družina se šteje kot samostojna družina, ne upošteva se vlagateljevih staršev in ne njegovih bratov ali sester.

Iz različnih razlogov pa zakon izključuje osebe, ki so sicer med seboj v prej navedenih razmerjih, vendar imajo preživetje zagotovljeno na drug način (npr. so v celodnevnem institucionalnem varstvu in so delno ali v celoti oproščeni plačila storitve, so bili po razvezi zakonske zveze zaupani v vzgojo in varstvo drugemu roditelju ipd.).

2.3.2.2. **Določitev dohodkov** temelji na načelu, da je potrebno upoštevati vse dohodke in prejemke, razen tistih, ki so dodeljeni za poseben namen ali so namenjeni kritju posebnih potreb (ne upošteva se npr. dodatek za pomoč in postrežbo, dodatek za veliko družino, del otroškega dodatka, ki ima demografski pomen). Zato pa je potrebno upoštevati tako neposredne kot posredne dohodke, med drugim tudi:
- višino pravice iz javnih sredstev, do katere bi bila oseba upravičena, če bi jo v skladu z vrstnim redom uveljavljala pred uveljavljanjem pravice iz javnih sredstev, ki jo uveljavlja, in
- denarne socialne pomoči, ki bi jo oseba prejemala, če pri njej ne bi bil ugotovljen krivdni razlog v skladu z zakonom, ki ureja socialno varstvo (neaktivnost).

Subvencije, znižana plačila in prispevki oziroma oprostitve plačil se kot dohodek ne upoštevajo, čeprav je z njimi družini preživljanje olajšano, vendar pa z njimi dejansko ne razpolagajo, saj so namenjeni kritju določenih stroškov oziroma storitev.

Med dohodke pa se v načelu upoštevajo tudi denarne socialne pomoči, ki se v sedaj veljavni ureditvi pri nekaterih socialnih transferjih ne upoštevajo, vendar pa je tu pomemben vrstni red uveljavljanja pravice. Tako se denarni prejemek, ki je po vrstnem redu uvrščen za pravico iz javnih sredstev, ki jo uveljavlja vlagatelj, ne upošteva (npr. pri odločanju o denarni socialni pomoči se ne upošteva državna štipendija). Ne upošteva pa se tudi sama pravica, ki jo vlagatelj uveljavlja, in jo je prejemal v preteklem letu.

Poleg tega se od dohodkov odštejejo dohodki, ki jih je nekdo v določenem obdobju prejemal, pa jih sedaj ne prejema več (npr. zaradi izgube zaposlitve se ne upošteva plača), odštejejo pa se tudi preživninske obveznosti, ki jih oseba izpolnjuje na podlagi izvršilnega pravnega naslova (npr. notarskega zapisa oziroma sporazuma ali dogovora o preživljanju, sklenjenega na CSD pred spremembo zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih leta 2003) oziroma iz naslova vračila sredstev preživninskemu skladu na podlagi izplačanega nadomestila preživnine.

Pri upoštevanju dohodka zakon izhaja iz neto razpoložljivega dohodka v primerjavi s sedanjim (večinoma) bruto dohodkom. Kot neto dohodki so opredeljeni dohodki in prejemki po zmanjšanju za normirane stroške oziroma dejanske stroške, priznane po zakonu, ki ureja dohodnino, ter za davke in obvezne prispevke za socialno varnost, odtegnjene od teh dohodkov. Pri presoji materialnega položaja posameznika oziroma družine so zato pomembni dohodki, s katerimi družina razpolaga v trenutku uveljavljanja pravice, kar je mogoče oceniti le v času vložitve vloge in kratkem obdobju pred tem. Ta princip se že sedaj uporablja pri odločanju o denarni socialni pomoči.

Zakon določa tudi način upoštevanja dohodka iz dejavnosti in posebej v primeru, ko je posameznik dejavnost šele začel opravljati in je na tej podlagi tudi vključen v obvezno zavarovanje po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. V tem primeru zakon predvideva, da razpolaga vsaj z dohodkom v višini bruto minimalne plače, kar je vsaj v višini od katere si je dolžan plačevati prispevke za socialna zavarovanja.

2.3.2.3. Kot **premoženje**, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, zakon določa:

- nepremično premoženje, po zakonu, ki ureja evidentiranje nepremičnin
- osebna in druga vozila,
- vodna plovila,
- lastniške deleže gospodarskih družb ali zadrug,
- vrednostne papirje,
- denarna sredstva na transakcijskem ali drugem računu, hranilne vloge in druga denarna sredstva po izjavi stranke,
- drugo premično premoženje.

Premoženje, ki se ne upošteva, pa je:

- stanovanje ali enostanovanjska hiša, v kateri oseba dejansko prebiva do vrednosti primernega stanovanja ali stanovanjske hiše,
- osebni avtomobili oziroma enosledna vozila do vključno skupne vrednosti, enake višini 28-kratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka, določenega s predpisi, ki urejajo socialno varstvene prejemke za vsak avtomobil oziroma enosledno vozilo, in osebno vozilo, prilagojeno prevozu težko gibalno oviranih oseb,
- premoženje, ki daje dohodke, višje od 2-kratnika bruto minimalne plače,
- predmeti, ki so po predpisu, ki ureja izvršbo, izvzeti iz izvršbe, razen gotovine,
- poslovni prostori in poslovne stavbe, drugi objekti in premično premoženje, ki ga vlagatelj ali druga oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, uporablja za oziroma pri pridobivanju dohodka iz dejavnosti, dokler ta dohodek iz dejavnosti dosega vsaj višino osnovnega zneska minimalnega dohodka,
- kmetijsko in gozdno zemljišče, ki daje dohodek, ki se po zakonu upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja.

Vlagatelj in osebe, ki se upoštevajo poleg njega, so lahko lastniki stanovanja ali stanovanjske hiše, dejansko pa bivajo v prostorih, ki niso njihova last. Da se jih ne bi postavilo v neenak položaj v primerjavi s tistimi, ki v lastnem stanovanju oziroma stanovanjski hiši tudi bivajo, se vrednost njihovega premoženja zmanjša za znesek, ki ustreza povprečni vrednosti površine stanovanja ali stanovanjske hiše, ki ju predpisi o stanovanjskih razmerjih določajo kot primerno stanovanje, v občini, kjer se nahaja stanovanje ali stanovanjska hiša, ki je v njihovi lasti.

Predpisan je tudi način upoštevanja premoženja. Vrednost stanovanj oziroma enostanovanjskih hiš se bo ugotavljala na podlagi javnih evidenc GURS-a (register vrednosti nepremičnin), premoženje pa se upošteva tako, da se dohodki povečajo za fiktivno določen dohodek, in sicer v višini letnega zneska obresti, izračunanega na osnovi vrednosti premoženja in obrestne mere, tako da se za obrestno mero upošteva povprečna obrestna mera za gospodinjstva za vezane vloge nad 1 letom do 2 leti, za leto pred letom vložitve vloge po podatkih Banke Slovenije. V primeru, da podatek za preteklo leto še ni na razpolago, se upošteva podatek za predpreteklo leto. Zakon pa določa tudi način upoštevanja premoženja, ki ni v lasti osebe, ki uveljavlja pravico do pravice iz javnih sredstev, za katerega pa ima sklenjen finančni ali poslovni najem (leasing), razen če gre za stanovanje, enostanovanjsko hišo, vozilo ali poslovne prostore, ki so izključeni. Na ta način osebe, ki imajo sklenjen finančni ali poslovni najem, izenačimo z osebami, ki so sicer lastniki, a zaradi nakupa premoženja še plačujejo kredit.

### 2.3.3. Meje dohodkov, ki se upoštevajo pri uveljavljanju denarnih prejemkov in drugih pravic, ki so odvisne od materialnega položaja

Kot je že zgoraj pojasnjeno, zakon ohranja načelo, uveljavljeno pri pravicah iz javnih sredstev v obstoječi področni zakonodaji, vendar pa bi se meje dohodkov, ki so določene za posamezno pravico iz javnih sredstev določile v odvisnosti od višine osnovnega zneska minimalnega dohodka.

Zaradi spremenjenega načina upoštevanja dohodkov – uveljavljen neto princip, zaradi določenega vrstnega reda pravic iz javnih sredstev ter za potrebe določitve višin posameznih pravic pa so tudi same meje določene v tem zakonu.

### 2.3.4. Postopek

O pravicah iz javnih sredstev odloča CSD. Pri tem postopa po zakonu o splošnem upravnem postopku, če posamezna vprašanja v tem zakonu niso drugače urejena.

Pravice se uveljavljajo z eno vlogo za posameznega vlagatelja. Z eno samostojno vlogo pa se hkrati uveljavlja pravica do oprostitve plačila socialno varstvene storitve ali znižanega prispevka k plačilu družinskega pomočnika tako za upravičenca do storitve oziroma družinskega pomočnika, kot tudi za zavezance za plačilo.

Zakon določa bistvene vsebine vloge. CSD o vseh socialnih transferjih odloči z eno odločbo. V postopku odločanja o pravicah iz javnih sredstev, ki se financirajo iz občinskega proračuna, ima lokalna skupnost pred izdajo odločbe možnost podati mnenje o znanih okoliščinah, ki so pomembne za odločitev in ki izhajajo iz njihovih evidenc. Zoper odločbo je dovoljena pritožba, o njej pa odloča Ministrstvo, pristojno za socialne zadeve. V sporih zoper odločbe ministrstva odloča pristojno delovno in socialno sodišče. Odločba se vedno vroči tudi lokalni skupnosti, vendar lokalna skupnost s tem ne pridobi položaja stranke v postopku, lahko pa na druge načine poda pobudo za morebitno ponovno odločanje v smislu določb zakona o splošnem upravnem postopku.

Zakon določa tudi postopek v primeru spremenjenih okoliščin in v primeru neupravičeno prejete pravice iz javnih sredstev. Tudi o tem odloča CSD. CSD in upravičenec pa lahko skleneta dogovor o načinu in času vračila neupravičeno prejete pravice iz javnih sredstev. Ministrstvo, pristojno za socialne zadeve, lahko na predlog upravičenca po predhodnem mnenju centra za socialno delo odloči, da se njegov dolg deloma ali v celoti odpiše, vendar največ do višine vrednosti predmetov in prejemkov, ki so po predpisih o izvršbi in zavarovanju izvzeti iz izvršbe. Dolg se odpiše po kriterijih za odpis davčnega dolga davčnim zavezancem – fizičnim osebam. Za obračun obresti so predvidene smiselne enake določbe, kot to zakon o davčnem postopku določa za obračunavanje obresti v primeru davčne obveznosti.

### 2.3.5. Centralna zbirka podatkov o pravicah iz javnih sredstev

Zakon vzpostavlja centralno zbirko podatkov pravic iz javnih sredstev. Upravljavec zbirke je ministrstvo, pristojno za socialne zadeve, center za socialno delo pa v to zbirko podatke vnašajo in osebne podatke iz te zbirke obdelujejo z enako vsebino kot ministrstvo. Zakon določa nabor podatkov, ki jih vsebuje zbirka. Ministrstvo, pristojno za socialne zadeve in center za socialno delo podatke pridobivajo neposredno od posameznika in iz uradnih zbirk podatkov pooblaščenih organov oziroma organizacij. Zakon določa, katere podatke pridobivajo od posameznih upravljavcev zbirk podatkov.

Ministrstvo, pristojno za socialne zadeve mora do začetka uporabe tega zakona vzpostaviti tudi enoten informacijski sistem, ki bo vseboval podatke iz zbirk podatkov, potrebne za odločanje o vseh pravicah iz javnih sredstev. S tem bo omogočeno lažje odločanje, prav tako pa tudi lažje načrtovanje politike povečevanja socialne vključenosti, spremljanje stanja ter izvajanje znanstveno raziskovalne in statistične dejavnosti.

Informacijski sistem bo mogoče neposredno povezati tudi z informacijskimi sistemi upravljavcev zbirk podatkov, iz katerih podatke za potrebe izvajanja tega zakona pridobivajo centri za socialno delo in ministrstvo, pristojno za socialne zadeve.

### 2.3.6. Povzetek

Z vsem navedenim zakon dosega naslednje cilje:

1. preprečuje neupravičeno kopičenje socialnih transferjev,
2. s tem omogoča večjo pravičnost, manjše možnosti zlorab,
3. vzpodbuja zaposlitev,
4. vzpostavlja bolj enostaven sistem za uporabnika,
5. vzpostavlja enostavnejši sistem za pristojni organ.

## 3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Obremenitev državnega proračuna se zaradi spremembe višine posameznih pravic pri denarnih prejemkih (otroški dodatek, denarna socialna pomoč, varstveni dodatek, državne štipendije) v poveča za 7.169.810 eurov. Pri tem je treba upoštevati, da se sredstva prerazporedijo iz šestih postavk državnega proračuna in sicer tako da se sredstva, ki jih država zagotavlja za kritje obveznosti do ZPIZ (varstveni dodatek in državna pokojnina) prenesejo na novo postavko transferji za socialno ogrožene. Do prerazporeditve sredstev pride tudi pri postavkah, ki se v proračunu Republike Slovenije zagotavljajo za otroški dodatek in državne štipendije. Skladno s predlagano ureditvijo se namreč del sredstev, ki se zagotavlja prejemnikom otroškega dodatka od 18. do 26. leta prenese na postavko iz katere se financirajo državne štipendije.

Sredstva, ki se zagotavljajo za subvencije oziroma plačila se pri postavkah, ki so namenjena znižanju plačil za programe vrtcev, dodatnih subvencij malice za učence oziroma dijake, subvencije za prevoz dijakov in študentov ohranijo v enaki višini kot do sedaj. Izdatki za subvencije najemnin neprofitnih najemnih stanovanj ter tržnih najemnih ter hišnih stanovanj se povečajo za 3.000.000 eurov na letni ravni, sredstva s prerazporeditvijo zagotovi MOP.

Izdatki za kritje pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje se povečajo za 30%.

### 3.1. Druga javna finančna sredstva

Sredstva, ki se iz proračunov lokalnih skupnosti zagotavljajo za plačilo oprostitev pri plačilu socialno varstvenih storitev po zakonu, ki ureja socialno varstvo in sredstva za plačilo pravic družinskega pomočnika se povečajo za 10%.

Sredstva, ki se iz proračunov lokalnih skupnosti zagotavljajo za plačilo prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje se povečajo za 30%.

## 4. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOST PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Na ravni Evropske unije ni obvezujočih predpisov, ki bi državam članicam nalagali zahteve po določeni ureditvi na področju uveljavljanja pravic iz javnih sredstev.

### 4.1. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenosti predlagane ureditve pravnemu redu Evropske unije

Ta zakon ni predmet prilagajanja slovenske ureditve pravu Evropske unije, saj na nivoju Evropske unije ni predpisov, ki bi nalagali državam članicam enotno uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Sistem socialne varnosti je prepuščen urejanju posameznih držav članic Evropske unije na nacionalnem nivoju. Kot informacija pa so prikazani določeni sistemi uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, in sicer v Veliki Britaniji, Portugalski, Avstriji, Norveški in v nekaterih drugih državah.

#### 4.1.1. Države EU

V **Veliki Britaniji** za izvajanje politike socialne varnosti in pokojnin na državni ravni skrbi Oddelek za delo in pokojnine (Department For Work and Pensions - DWP), ki ima ključno vlogo pri odzivanju vlade na področju socialne in pokojninske reforme, je pa tudi pomemben akter na področju boja proti revščini otrok. Je največja javna služba v Veliki Britaniji, ki ima več kot 20 milijonov uporabnikov. Pod njegovim okriljem delujejo tri agencije (servisi):
- Center za delo (Jobcentre Plus - JCP)
- Služba za invalide in nego (Disability and Carers Service)
- Služba za pokojnine (The Pension Service).

S stališča koncepta »vse na enem mestu« (One-stop-shop), je potrebno izpostaviti urade Centra za delo (JCP), ki so bili vzpostavljeni v letu 2002. Nastali so z združitvijo Službe za zaposlovanje (Employment service), ki je zagotavljala pomoč pri iskanju zaposlitve in kratkotrajno finančno pomoč brezposelnim – aktivnim iskalcem zaposlitve, in Službe za socialne pomoči (Benefits Agency), ki je zagotavljala pomoč ljudem izven trga delovne sile, invalidnim osebam, materam samohranilkam, itd. Center za delo predstavlja izvršilno agencijo britanske vlade pri soočanju z revščino, zmanjševanjem brezposelnosti in spodbujanjem rasti ter priložnosti. Uradi Centra za delo na lokalni ravni so ključni izvajalci zaposlovanja in socialne varnosti za ljudi v delovni dobi. So podaljšana roka DWP in so popolnoma ločeni od lokalnih oblasti.

Uradi Centra za delo predstavljajo središčno vstopno točko za začetno oceno situacije in nasvet brezposelnim ter njihovo nadaljnjo napotitev v širšo mrežo služb, ki se ukvarjajo s pomočjo pri zaposlovanju. Za večino novih strank je začetna ocena situacije narejena preko telefonskega kontaktnega centra, za tiste, ki so upravičeni do prejemanja socialnih pomoči, sledi obvezni intervju z osebnim svetovalcem, naravnan na iskanje dela. V pristojnosti Centra za delo je tudi odločanje o večini socialnih transferjev in njihova distribucija osebam, ki so do njih upravičene. Center za delo je leta 2008 zaposloval približno 66.000 ljudi in obsegal 800 lokalnih uradov, 30 kontaktnih centrov in 75 centrov za razdeljevanje socialnih transferjev. Hkrati Center za delo predstavlja tudi največji internetni zaposlitveni portal v Evropi. Za predstavo o obsežnosti sistema, ki predstavlja eno vstopno točko, lahko navedemo podatke o dnevni aktivnosti Centra: dnevno se opravi preko 45.000 svetovalnih razgovorov s strankami, prejme se več kot 18.000 potreb po delu s strani delodajalcev, opravi se skoraj 80.000 telefonskih klicev na klicne centre in skoraj 230.000 poizvedb preko interneta na straneh JCP.1 V oceni uspešnosti (opravljeni evalvaciji) Centra za delo so navedeni pozitivni učinki. Večina strank se je opredelila, da so zadovoljne ali zelo zadovoljne, saj gre za združitev postopkov uveljavljanja pravic »pod eno streho«. Zaposleni oziroma osebje Centra za delo ima prav tako zelo pozitivna stališča do vsebinsko in organizacijsko novega vzpostavljenega okolja. Menijo, da jim pomaga pri učinkovitosti in strokovnosti pri delu oz. nudenju storitev strankam. S konceptom Centra za delo so zagotovljeni tudi prijaznost do strank (»vse na enem mestu«) in integriteta sistema socialnih pravic (celovit vpogled v stanje, preglednost ipd.).

---

[1] (vir: http: //www.jobcentreplus.gov.uk/JCP/index.html)

Na **Portugalskem** je bil leta 1999 predstavljen koncept ti. državljanskih točk (Citizen's Shops), katerega namen je na enem mestu združiti široko paleto javnih in zasebnih služb. Z dogovori o partnerstvu in sodelovanju med več institucijami, javnimi in zasebnimi (davki, socialna varnost, zdravstvo, registri, vozniško dovoljenje, potni list, mestna kartica, delo, itd.) pomeni ta projekt inovacijo in modernizacijo na področju javne administracije.

Projekt predstavlja poenostavitev procesa, uporabo novih tehnologij in izboljšanje nivoja delovanja služb za državljane. Pomeni decentralizacijo in racionalizacijo javnih služb. Sodelujoče institucije so vključene v skupen model in uporabljajo skupne postopke, medtem ko ohranjajo svojo avtonomijo. Ključni cilji projekta so:
izboljšanje delovanja javnih služb, z njihovim medsebojnim povezovanjem na enotni lokaciji,
spodbujanje bolj prijaznega in lažjega dostopa državljanov do služb, katere dajejo prednost osebnemu stiku z ljudmi, ter spodbujanje kritičnega ocenjevanja služb,
razvijanje sodelovanja in partnerstva med službami,
uvedba novih tehnologij in načinov dela,
razvijanje programov usposabljanja in poklicnega nadgrajevanja, ki krepi motivacijo za delovanje javnih uslužbencev.

Projekt je zaživel v letu 2007, ko so pričeli z izvajanjem storitev javnih služb na bolj povezan način, organiziran na osnovi življenjskih dogodkov. Ta projekt so poimenovali druga generacija državljanskih točk (Citizen Shop of 2nd Generation). Njegova glavna cilja sta:
izvedba novega uporabniškega modela, ki je organiziran na osnovi življenjskih dogodkov in podprt z informacijsko tehnologijo (trije kanali komunikacije: osebno, telefon, internet),
preureditev služb, ki naj bi bile organizirane v skladu s povpraševanjem in na osnovi življenjskih dogodkov.

Projekt je elektronsko podprt. Uporabniki lahko do storitev služb dostopajo preko dveh portalov, in sicer državljanskega portala (Citizen's Portal: www.portaldocidadao.pt) in poslovnega portala (Business Portal: www.portaldaempresa.pt). Informacije, ki so na voljo v državljanskih točkah in preko telefona, so osnovane na vsebini, ki že obstaja na teh dveh portalih. Možnost dostopnosti informacij preko različnih kanalov predstavlja interakcijo z ljudmi in podjetji, s čimer se želijo doseči zmanjšanje administracije, povečati dostopnost informacij in skrajšati čas, potreben za njihovo pridobivanje.

Trenutno deluje 9 državljanskih točk. Z njihovo razširitvijo po državi naj bi imeli vsi državljani, ki živijo in delajo na Portugalskem, dostop do enakih storitev javnih služb. Med letoma 1999 in 2009 je državljanske točke obiskalo okoli 72 miljonov uporabnikov. Vsak dan pa več kot 6.000 obiskovalcev obišče njihov spletni portal (državljanski portal).

V ta vladni projekt se lahko vključi celotna javna administracija (centralna in lokalna). Projekt vodi Agencija za modernizacijo javnih storitev (AMA).

V **Avstriji** so aprila 2008 predstavniki Zveznega ministrstva za socialne zadeve in zaščito potrošnikov predstavili predlog nove ureditve »kritja osnovnih življenjskih potreb« predstavnikom devetih provinc. Po tem predlogu bi imeli ljudje, ki so se znašli v revščini in so si hkrati pripravljeni poiskati delo, pravico do zagotovljenega minimalnega mesečnega dohodka, ki bi bil urejen na državni ravni. Cilj uvedbe novega sistema je nadomestiti različne ureditve socialnih zadev v vsaki izmed devetih provinc in tako zagotoviti minimalne standarde socialne pomoči na nacionalni ravni. Po tem predlogu bi bili do novega prejemka upravičeni tisti, ki prejemajo denarno nadomestilo za brezposelnost, pomoč za primer brezposelnosti, denarno socialno pomoč in pokojnino ter s temi dohodki ne dosežejo osnovnega dohodka, ki bi jim zagotavljal kritje osnovnih življenjskih potreb. Enotni pravni postopki za vse prosilce v državi bi tako zagotovili enako obravnavo potencialnih upravičencev. Vsi upravičenci bi bili avtomatično vključeni v sistem zdravstvenega varstva.

Hkrati z načrtovanimi spremembami nameravajo v Avstriji uvesti enotno vstopno točko za tiste, ki bodo za omenjeni prejemek zaprosili. To vstopno točko naj bi predstavljal Javni

zaposlitveni servis Avstrije (AMS), ki naj bi bil zadolžen za upravljanje in izplačilo prejemka upravičencem in hkrati na ravni države odgovoren za vse zadeve, ki se nanašajo na socialno varnost. Nova ureditev preko enotne vstopne točke bi tako izboljšala možnosti za posredovanje delovnih mest upravičencem, ki bi bilo lažje zaradi že utečenih stikov upravičencev z AMS. Hkrati pa bi se z enotno ureditvijo sistema lahko zagotovila večja anonimnost prosilcev za pomoč.

Javni zaposlitveni servis Avstrije (AMS) je danes vodilna služba (zavod za zaposlovanje), ki deluje na področju trga delovne sile. V okviru zvezne vladne politike polne zaposlenosti predstavlja ključno službo za zagotavljanje zmanjšanja brezposelnosti v Avstriji. Organiziran je na zvezni ravni (centralna služba), na regionalni (9 regionalnih organizacij) in na lokalni ravni (99 lokalnih organizacij).

Izvedba načrtovane ureditve kritja osnovnih življenjskih potreb je zaradi potrebe po izboljšanju (spremembi) zakonodaje v vsaki izmed devetih provinc in potrebe po prilagoditvi regionalnih informacijskih tehnologij prestavljena na september 2010. Vprašanje je tudi, ali bo načrtovana ureditev prinesla harmonizacijo obstoječih različnih sistemov socialne varnosti v državi (po provincah), saj bodo imele province še naprej obilico manevrskega prostora pri dodeljevanju dodatne pomoči.

### 4.1.2. Druge države

Podobne koncepte ene vstopne točke lahko zasledimo tudi v nekaterih drugih evropskih državah. **Danska** npr. poskuša izboljšati koordinacijo in učinkovitost na področju socialne varnosti in zaposlovanja z združevanjem lokalnih programov za prejemnike socialnih transferjev z nacionalnimi programi zaposlovanja prejemnikov nadomestil za brezposelnost (AF Arbeijdsformidlingen, vir: European Employment Observatory, Autumn 2004). Sistem nudi letno podporo za 1,2 mio uporabnikov, v sistemu pa je na teh nalogah zaposlenih 2100 oseb na centralni in 6200 oseb na lokalni ravni.

Na **Norveškem** so leta 2004 pričeli z reformami, ki imajo za cilj večjo učinkovitost, manjšo stopnjo administrativnih ovir in večjo integracijo (koordinirano delovanje) služb na področju socialnih zadev in zaposlovanja. V letu 2006 so ustanovili Službo za delo in socialne zadeve (NAV – Norwegian Labour and Welfare Administration), ki je združila tri pomembne dejavnosti socialne zaščite, in sicer: zavarovanje in zaposlovanje (nacionalna raven) ter socialno varstvo (lokalna raven). Vpeljan je bil sistem ene vstopne točke, poudarek je na aktivaciji ljudi, ki so odvisni od socialnih transferjev. NAV ima svoje urade na lokalni ravni. Storitve, ki jih uradi NAV zagotavljajo, se med posameznimi lokalnimi oblastmi razlikujejo. Minimalne zahteve pa so: pokritje celotnega področja javnih služb, svetovanje in spremljanje, družinske in pokojninske službe, poklicna rehabilitacija, bolniška nadomestila, itd. ter finančna socialna pomoč iz pristojnosti lokalnih oblasti. Številne lokalne oblasti so uradom NAV dodelile več pristojnosti.

Tudi **Švica** se poslužuje koncepta ene vstopne točke na kantonski in federalni ravni. Projekt, ki ta koncept uvaja - Projekt IIZ-MAMAC, je v letu 2006 vstopil v pilotsko fazo.[2]

**Latvija** ima delni koncept ene vstopne točke na področju odločanja o socialnih pravicah predvsem na ravni sprejemanja vlog, ki se potem posredujejo na različne organe odločanja.[3]

---

[2] (vir: http://www.news-service.admin.ch/NSBSubscriber/message/de/6997)

[3] (vir: latvijsko ministrstvo za socialne zadeve -LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA.)

## 5. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Sprejem predloga zakona ne bo imel drugih posledic.

## II: BESEDILO ČLENOV

### I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ta zakon določa vrste denarnih prejemkov, subvencij in plačil (v nadaljnjem besedilu: pravica iz javnih sredstev) o katerih se odloča po tem zakonu, meje dohodkov, ki se upoštevajo pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, ki so odvisne od materialnega položaja, enoten način ugotavljanja materialnega položaja, višino določenih pravic iz javnih sredstev ter postopek njihovega uveljavljanja.

2. člen

Pravice iz javnih sredstev po tem zakonu se uveljavljajo po načelih enotnosti, pravične razdelitve javnih sredstev, ekonomičnosti, ciljne usmerjenosti prejemkov in po načelu spoštovanja človekovega dostojanstva.

3. člen

Pojmi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. izvajalka ali izvajalec (v nadaljnjem besedilu: izvajalec) – vrtec pri znižanju plačila vrtca; izobraževalna ustanova pri subvenciji malice za učence in dijake; prevoznik pri subvenciji prevozov za dijake in študente; lastnik stanovanja pri subvenciji najemnine neprofitnega najemnega stanovanja, namenskega najemnega stanovanja, bivalne enote, tržnega najemnega in hišniškega stanovanja; izvajalec socialno varstvenih storitev pri oprostitvi plačil socialno varstvenih storitev; občina pri prispevku k plačilu sredstev namenjenih plačilu družinskega pomočnika,
2. upravičenka ali upravičenec (v nadaljnjem besedilu: upravičenec) – o seba, ki je upravičena do posamezne pravice iz javnih sredstev sama ali skupaj z drugimi osebami,
3. pravica iz javnih sredstev - pravica, ki je odvisna od materialnega položaja osebe o kateri po tem zakonu odločajo centri za socialno delo in ki se izplačuje iz proračuna države ali lokalne skupnosti,
4. oseba – oseba, katere materialni položaj se upošteva po tem zakonu in je stranka v postopku,
5. vlagateljica ali vlagatelj (v nadaljnjem besedilu: vlagatelj) – oseba, ki vloži vlogo za uveljavljanje pravice iz javnih sredstev, do katere je upravičena sama ali skupaj z drugimi osebami, oziroma je na vlogi navedena kot vlagatelj,
6. štipendistka ali štipendist (v nadaljnjem besedilu: štipendist) – upravičenec do državne štipendije in upravičenec do Zoisove štipendije, če prejema tudi dodatek glede na dohodek v družini,
7. program - vzgojni, izobraževalni ali študijski program.

4. člen

(1) Pravica iz javnih sredstev se dodeli, kadar dohodek osebe ne dosega meje dohodkov, ki jo za posamezno pravico iz javnih sredstev določa ta zakon, in kadar so izpolnjeni tudi drugi pogoji, ki jih določajo predpisi, ki urejajo posamezno pravico.

(2) Višina pravice iz javnih sredstev je določena s predpisi, ki urejajo posamezno pravico iz javnih sredstev, če ni s tem zakonom določeno drugače.

5. člen

Centri za socialno delo odločajo po tem zakonu o pravici do naslednjih denarnih prejemkov:

1. otroškega dodatka po zakonu, ki ureja družinske prejemke (v nadaljnjem besedilu: otroški dodatek),
2. denarne socialne pomoči po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke (v nadaljnjem besedilu: denarna socialna pomoč),
3. varstvenega dodatka po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke (v nadaljnjem besedilu: varstveni dodatek),
4. državne štipendije po zakonu, ki ureja štipendiranje (v nadaljnjem besedilu: državna štipendija).

6. člen

Centri za socialno delo odločajo po tem zakonu o pravici do naslednjih subvencij in plačil:

1. znižanju plačila za programe vrtcev po zakonu, ki ureja predšolsko vzgojo (v nadaljnjem besedilu: znižano plačilo vrtca),
2. dodatni subvenciji malice za učence in dijake po zakonu, ki ureja šolsko prehrano (v nadaljnjem besedilu: subvencija malice za učence in dijake),
3. subvenciji prevozov za dijake in študente po zakonu, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja in po zakonu, ki ureja visoko šolstvo (v nadaljnjem besedilu: subvencija prevozov za dijake in študente),
4. oprostitvi plačil socialno varstvenih storitev po zakonu, ki ureja socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: oprostitev plačila socialno varstvenih storitev),
5. prispevka k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic družinskega pomočnika po zakonu, ki ureja socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: prispevek k plačilu družinskega pomočnika),
6. subvenciji najemnine neprofitnega najemnega stanovanja, namenskega najemnega stanovanja, bivalne enote, tržnega najemnega in hišniškega stanovanja po zakonu, ki ureja stanovanjska razmerja (v nadaljnjem besedilu: subvencija najemnine),
7. pravici do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev),
8. pravici do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje za državljane Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki niso zavarovanci iz drugega naslova po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje).

## II. VRSTNI RED UVELJAVLJANJA PRAVIC IZ JAVNIH SREDSTEV

7. člen

(1) Denarne prejemke iz 5. člena tega zakona vlagatelj uveljavlja po naslednjem vrstnem redu:

1. otroški dodatek,
2. denarna socialna pomoč,
3. varstveni dodatek,
4. državna štipendija.

(2) Denarni prejemki iz 5. člena tega zakona se uveljavljajo pred uveljavljanjem subvencij oziroma plačil iz prejšnjega člena.

8. člen

(1) Če vlagatelj ne upošteva vrstnega reda iz prejšnjega člena, ga center za socialno delo opozori na vrstni red in na posledice njegovega neupoštevanja.

(2) Če vlagatelj kljub opozorilu iz prejšnjega odstavka uveljavlja pravico iz javnih sredstev v nasprotju z vrstnim redom, jo center za socialno delo upošteva v višini, kot če bi bila ta pravica dodeljena.

## III. NAČIN UGOTAVLJANJA MATERIALNEGA POLOŽAJA

9. člen

Pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev se pri ugotavljanju materialnega položaja upoštevajo s tem zakonom določene osebe, njihov dohodek in premoženje.

### 1. Osebe, ki se upoštevajo poleg vlagatelja

10. člen

(1) Poleg vlagatelja se pri ugotavljanju materialnega položaja upoštevajo naslednje osebe:

1. zakonec oziroma oseba, s katero vlagatelj živi v zunajzakonski skupnosti, ki je po predpisu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo,
2. otroci in pastorki, ki so jih vlagatelj ali oseba iz prejšnje točke dolžni preživljati po zakonu.

(2) V primeru, ko je vlagatelj oseba iz 2. točke prejšnjega odstavka, se poleg njega pri ugotavljanju materialnega položaja upoštevajo:

1. starši oziroma eden od staršev, ki mu je vlagatelj dodeljen v varstvo in vzgojo, in oseba, s katerimi eden od staršev živi v zunajzakonski skupnosti, ki je po predpisu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, in
2. bratje in sestre oziroma posvojenci in pastorki, ki so jih osebe iz prejšnje točke dolžne preživljati po zakonu, ki ureja družinska razmerja.

(3) V primeru ko starša vlagatelja iz prejšnjega odstavka ne živita v zakonski oziroma zunajzakonski skupnosti, se pri ugotavljanju materialnega položaja vlagatelja upošteva le tisti od staršev in oseba, s katero ta od staršev živi v zunajzakonski skupnosti, ki je po predpisu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, kot se starša sporazumeta oziroma kateremu je bil vlagatelj dodeljen v varstvo in vzgojo.

(4) Domneva se, da je skupnost dveh oseb, ki nista sklenila zakonske zveze, zunajzakonska skupnost, ne glede na njen čas trajanja, če se jima je rodil skupni otrok ali sta posvojili otroka in ne gre za enostarševsko družino.

(5) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko upravičenec izpodbija zakonsko domnevo obstoja zunajzakonske skupnosti tako, da dokazuje, da ne živi v zunajzakonski skupnosti. V primeru izpodbijanja domneve obstoja zunajzakonske skupnosti zaradi dogovorjene preživnine za otroka morata starša dokazati tudi, da dejansko ne živita skupaj.

(6) V primeru iz prejšnjega odstavka mora organ, ki odloča o pravici iz tega zakona, sam rešiti predhodno vprašanje obstoja zunajzakonske skupnosti. Odločitev o tem predhodnem vprašanju ima pravni učinek samo v stvari v kateri je bilo vprašanje rešeno.

(7) Za enostarševsko družino po tem zakonu se šteje skupnost enega od staršev z otroki, kadar je drugi od staršev umrl in otrok po njem prejemkov za preživljanje ne prejema ali je drugi od staršev neznan ali kadar otrok po drugem od staršev prejemkov za preživljanje dejansko ne prejema.

(8) V primeru, ko je vlagatelj iz drugega odstavka tega člena poročen ali živi v zunajzakonski skupnosti ali postane roditelj ter skrbi za otroka, se pri ugotavljanju materialnega položaja upoštevajo:

1. zakonec oziroma oseba, s katero vlagatelj živi v zunajzakonski skupnosti, ki je po predpisu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo,
2. otroci in pastorki, ki so jih vlagatelj ali oseba iz prejšnje točke dolžni preživljati po zakonu.

(9) V primeru, ko se starša v skladu s predpisi, ki urejajo zakonsko zvezo in družinska razmerja, sporazumeta, da imata oziroma obdržita oba varstvo in vzgojo otroka, se otrok pri ugotavljanju materialnega položaja upošteva pri tistem od staršev, kot se sporazumeta starša. Če se starša o tem ne sporazumeta, se otrok upošteva pri tistem od staršev, pri katerem ima prijavljeno stalno prebivališče. Pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka se v primeru skupnega varstva in vzgoje otroka višina minimalnega dohodka za otroka določi v polovični višini merila, ki mu pripada v skladu z določbami zakona, ki ureja socialne prejemke.

(10) Samska oseba je vlagatelj po tem zakonu, kadar se pri ugotavljanju njegovega materialnega položaja po tem zakonu ne upoštevajo druge osebe.

(11) Za potrebe ugotavljanja upravičenosti do subvencije najemnine se upošteva najemnik in osebe navedene v najemni pogodbi.

### 2. Osebe, ki se ne upoštevajo

11. člen

Pri ugotavljanju materialnega položaja osebe se ne upoštevajo naslednje osebe:

1. otroci, ki ob razvezi zakonske zveze ali zunajzakonske skupnosti, ki je po predpisu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, niso bili zaupani v vzgojo in varstvo vlagatelju ali osebi, s katero vlagatelj živi v zunajzakonski skupnosti, ki je po zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo,
2. otroci in pastorki, ki se poročijo ali živijo v zunajzakonski skupnosti, ki je po zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali postanejo roditelji ter skrbijo za otroka,
3. zakonec osebe, ki v življenjski skupnosti ni več dejansko povezan z družino in je sprožen postopek za razvezo zakonske zveze,
4. polnoletna oseba, dokler so jo starši v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja, dolžni preživljati in ki v življenjski skupnosti zaradi nasilja v družini, zaradi katerega so sproženi ali tečejo postopki v skladu s predpisi, ki urejajo nasilje v družini, ni več dejansko povezana z njimi,
5. osebe, ki so v institucionalnem varstvu in so delno ali v celoti oproščene plačila storitve, razen kadar uveljavljajo oprostitev plačila te storitve,

6. rejenci.

### 3. Dohodek, ki se upošteva

12. člen

(1) V dohodek, ki se upošteva, se štejejo dohodki in prejemki vseh oseb, in sicer:

1. obdavčljivi dohodki po zakonu, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine,
2. pokojninske rente in odkupne vrednosti, izplačane v skladu z zakonom, ki ureja prvi pokojninski skladu Republike Slovenije in preoblikovanje pooblaščenih investicijskih družb ter dodatne starostne pokojnine na podlagi zakona, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
3. dohodki, razen povračil stroškov, prejeti na podlagi pogodbe o prostovoljnem služenju vojaškega roka,
4. preživnina, nadomestilo preživnine in drugi prejemki, prejeti na podlagi izvršilnega pravnega naslova z namenom kritja življenjskih stroškov, do višine minimalnega dohodka, ki bi osebi pripadala po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke, če ne bi imela drugih dohodkov,
5. nagrada skrbniku v skladu z zakonom, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja,
6. plačilo dela rejniku, ki se izplačuje iz proračuna v skladu z zakonom, ki ureja rejniško dejavnost,
7. starševski dodatek,
8. otroški dodatek,
9. denarna socialna pomoč,
10. varstveni dodatek,
11. državne štipendije, zmanjšane za znesek, ki je enak dodatku za bivanje izven kraja stalnega prebivališča, dodatku za prevoz v primestnem ali medkrajevnem prometu, dodatku za učni oziroma študijski uspeh, dodatku za štipendiste s posebnimi potrebami ter dodatku za vrsto in področje izobraževanja,
12. dodatek glede na dohodek v družini štipendista k Zoisovi štipendiji,
13. dodatek za aktivnost, po zakonu, ki ureja trg dela in zaposlovanje,
14. dodatek k pokojnini po zakonu, ki ureja zagotavljanje socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz republik nekdanje SFRJ,
15. rente iz življenjskega zavarovanja po zakonu, ki ureja zavarovalništvo,
16. veteranski dodatek po zakonu, ki ureja področje vojnih veteranov,
17. invalidski dodatek in družinski dodatek po zakonu, ki ureja področje vojnih invalidih ter nadomestilo za invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb,
18. sredstva za nego in pomoč in druge oblike denarnih nadomestil, ki jih dobiva oseba, za katero skrbi oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja,
19. prejemki za delo pripornikov in obsojencev,
20. pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih socialno ali drugače ogrožene osebe prejmejo od organizacij, ki imajo v skladu z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, status humanitarne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva, in od organizacij, ki imajo v skladu z zakonom, ki ureja invalidske organizacije, status invalidske organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju invalidskega varstva, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke,
21. pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih pomoči potrebne osebe prejmejo od dobrodelnih ustanov, katerih ustanovitev in poslovanje je v skladu z zakonom, ki ureja ustanove, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke,

22. plačila za vodenje knjigovodstva na kmetijah po uradni metodologiji Evropske unije za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev, ki so namenjena vodenju knjigovodstva v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kot je določena z zakonom, ki ureja dohodnino.

(2) Ne glede na določbe prejšnjega člena se pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, do varstvenega dodatka, do subvencije najemnine, do pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje upoštevajo tudi naslednji dohodki:

1. drugi dohodki po zakonu o dohodnini, ne glede nato ali so oproščeni plačila dohodnine, razen tistih, ki jih kot izjeme določa Zakon o socialno varstvenih prejemkih,
2. dediščine,
3. volila,
4. darila prejeta od fizične osebe, ki ni delodajalec prejemnika (ali z delodajalcem povezana oseba) ali delodajalec osebe, ki je povezana s prejemnikom,
5. dobitki od iger na srečo, po zakonu, ki ureja igre na srečo,
6. izplačila, ki jih prejme fizična oseba na podlagi zavarovanja za primer bolezni, poškodbe ali invalidnosti, katerega zakon, ki ureja zavarovalništvo ne določa, kot obvezno zavarovanja.

(3) Podrobnejšo opredelitev dohodkov iz 1. točke prvega odstavka tega člena določi ministrica ali minister, pristojen za socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: minister, pristojen za socialno varstvo), ob predhodnem soglasju ministrice ali ministra, pristojnega za finance (v nadaljnjem besedilu: minister, pristojen za finance).

(4) Najemnina, kot dohodek iz 1. točke prvega odstavka tega člena, se upošteva najmanj v višini neprofitne najemnine za primerljivo stanovanje ali stanovanjsko hišo v občini, kjer to stanovanje ali stanovanjska hiša leži.

(5) Neprejemanje prejemkov iz 4. točke prvega odstavka tega člena se ugotavlja s predlogom za izvršbo, s potrdilom sodišča o njegovi vložitvi ali sklepom o izvršbi ali dokazilom o neuspeli izvršbi ali potrdilom pristojnega ministrstva, da je pričel teči postopek za izterjavo iz tujine.

(6) Če v primeru iz 18. točke prvega odstavka tega člena oseba dokaže, da nego in pomoč nudi v nižji vrednosti, se kot dohodek upošteva višina sredstev v tej vrednosti.

(7) Dohodki in prejemki iz prvega odstavka tega člena se upoštevajo po zmanjšanju za normirane stroške oziroma dejanske stroške, priznane po zakonu, ki ureja dohodnino, ter za davke in obvezne prispevke za socialno varnost, odtegnjene od teh dohodkov in prejemkov.

(8) Do pravic iz javnih sredstev po tem zakonu ni upravičena oseba, ki je neutemeljeno opustila uveljavljanje pravice do dohodkov iz prvega odstavka tega člena, ki bi vplivali na socialno ekonomski položaj te osebe ali drugih oseb, ki se poleg nje upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, kljub temu pa se pri uveljavljanju pravic po tem zakonu upoštevajo njeni dohodki in premoženje.

## 4. Zmanjšanje dohodka

13. člen

(1) Pri ugotavljanju upravičenosti do posamezne pravice iz javnih sredstev se dohodek zmanjša za:

1. izplačane preživnine; sredstva, ki jih od osebe (kot preživninskega zavezanca) izterja preživninski sklad iz naslova izplačanega nadomestila preživnine oziroma sredstva, ki

jih je oseba sama plačala skladu iz tega naslova za leto, v katerem se upošteva dohodek pri uveljavljanju pravic po tem zakonu; in za druge prejemke, izplačane na podlagi izvršilnega pravnega naslova z namenom kritja življenjskih stroškov, vendar največ v višini izvršilnega pravnega naslova,

2. periodične dohodke, ki jih je oseba nehala prejemati in ni začela prejemati drugih periodičnih dohodkov.

(2) Periodični dohodki iz 2. točke prejšnjega odstavka so plače, pokojnine, preživnine, rente in drugi dohodki, ki jih oseba prejema v enakih ali podobnih zneskih v enakih ali podobnih časovnih obdobjih.

(3) Oseba mora prenehanje prejemanja dohodkov iz 2. točke prvega odstavka tega člena dokazati.

### 5. Dohodek iz dejavnosti

14. člen

(1) Če je oseba dejavnost šele začela opravljati ali če je njen mesečni dohodek iz dejavnosti nižji od višine bruto minimalne plače, se kot njen mesečni dohodek iz dejavnosti upošteva dohodek v višini 75% bruto minimalne plače.

(2) V primerih bolezni, invalidnosti ali drugih osebnih okoliščin, na katere oseba ni mogla vplivati oziroma jih ni mogla preprečiti, zaradi česar kmetijsko oziroma gozdno zemljišče ni obdelovano, se šteje, da dohodka iz kmetijske dejavnosti ni oziroma ni bilo, če oseba dokaže, da dohodka s prodajo ali oddajo v najem ali zakup Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ali drugi pravni ali fizični osebi ni mogla pridobiti.

(3) Nezmožnost obdelovanja zemljišča iz prejšnjega odstavka ugotavlja invalidska komisija Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Starost nad 63 let za ženske in nad 65 let za moške, se šteje za utemeljen razlog uveljavljanja nezmožnosti obdelovanja zemljišča.

### 6. Način upoštevanja dohodka

15. člen

(1) Pri ugotavljanju upravičenosti do pravice iz javnih sredstev, razen pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, se upošteva dohodek v preteklem koledarskem letu, razen dohodkov iz 8., 9., 10. in 11. točke prvega odstavka 12. člena tega zakona, ki se upoštevajo skladno s 3. točko prvega odstavka 16. člena tega zakona in skladno s tretjim odstavkom 16. člena tega zakona. Pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, se dohodek upošteva na način in glede za obdobje, določeno v skladu z zakonom, ki ureja socialno varstvene prejemke.

(2) Pri ugotavljanju dohodka se upoštevajo podatki iz odločb o odmeri dohodnine, podatki iz davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti, podatki, ki jih davčnemu organu posredujejo osebe zavezane za dajanje podatkov in podatki, potrebni za izračun akontacije dohodnine. Pri ugotavljanju upravičenosti do pravice iz javnih sredstev se primarno uporabijo podatki iz odločb o odmeri dohodnine in podatki iz davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti za preteklo leto. Če ti podatki v času odločanja še niso na razpolago, se upoštevajo podatki iz odločb o odmeri dohodnine in podatki iz davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti za

predpreteklo leto, preračunani na raven preteklega koledarskega leta tako, da se povečajo za rast neto povprečne plače na zaposlenega v obdobju januar – december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem predpreteklega leta. Kadar tudi ti podatki niso na razpolago, se uporabijo podatki, ki so jih davčnemu organu posredovale osebe, zavezane za dajanje podatkov in podatki, potrebni za izračun akontacije dohodnine za preteklo leto ali za predpreteklo leto, če podatki za preteklo leto niso na razpolago. Pri ugotavljanju dohodka se lahko upoštevajo tudi podatki iz uradnih evidenc centrov za socialno delo ter drugih upravljavcev zbirk podatkov, ki vodijo uradne evidence o izplačanih dohodkih oziroma pravicah iz javnih sredstev, in druga dokazila v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.

(3) Če oseba v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge ni imela dohodkov, ima pa jih v tekočem koledarskem letu, se pri določitvi mesečnega dohodka upoštevajo njeni tekoči dohodki, preračunani na raven preteklega leta tako, da se zmanjšajo za rast neto povprečne plače na zaposlenega, znano v januarju tekočega leta, v primerjavi z januarjem prejšnjega leta. Tekoči dohodki se ugotavljajo na podlagi podatkov iz obračunov davčnega odtegljaja ali drugih dokazil izplačevalcev dohodka. V primeru, da podatki iz obračunov davčnega odtegljaja ali drugih dokazil izplačevalcev dohodka niso na razpolago, se upoštevajo podatki iz dokazil, ki jih predloži oseba.

(4) Tekoči dohodki iz prejšnjega odstavka so dohodki, prejeti v mesecu pred vložitvijo vloge, preračunani na letno raven.

(5) Podrobnejši način upoštevanja dohodkov po tem zakonu določi minister, pristojen za socialno varstvo.

## 7. Povečanje dohodka

16. člen

(1) Dohodek, ugotovljen po prejšnjih členih,se poveča za fiktivno ugotovljen dohodek v višini:
1. posredno ugotovljenega dohodka in prejemka, ko se ugotovi, da oseba v določeni višini plačuje za blago ali storitve, česar z ugotovljenim dohodkom ne bi zmogla,
2. fiktivno določenega dohodka zaradi upoštevanja premoženja v skladu z 19. členom tega zakona,
3. pravice iz javnih sredstev, do katere je oseba upravičena, če bi jo v skladu z vrstnim redom iz 7. člena tega zakona uveljavljala pred uveljavljanjem pravice iz javnih sredstev, ki jo uveljavlja,
4. denarne socialne pomoči, ki bi jo prejemala oseba iz 10. člena tega zakona, če pri njej ne bi bil ugotovljen krivdni razlog v skladu z zakonom, ki ureja socialno varstvene prejemke.

(2) Določba 2. in 4. točke prejšnjega odstavka ne velja pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje,

(3) Dohodki iz 1. 3. in 4. točke prvega odstavka tega člena se upoštevajo na letnem nivoju, razen pri uveljavljanju pravice do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, ko se ti dohodki upoštevajo po predpisih, ki urejajo socialno varstvene prejemke.

(4) Pri upoštevanju državne štipendije po 3. točki prvega odstavka tega člena, se upošteva višina državne štipendije kot je določena v 11. točki prvega odstavka 12. člena tega zakona.

## 8. Premoženje, ki se upošteva

17. člen

(1) V premoženje osebe se šteje:
1. nepremično premoženje po zakonu, ki ureja evidentiranje nepremičnin,
2. osebna in druga vozila,
3. vodna plovila,
4. lastniški deleži gospodarskih družb ali zadrug,
5. vrednostni papirji,
6. denarna sredstva na transakcijskem ali drugem računu, kadar ne predstavljajo dohodka skladno s prvim odstavkom 12. člena tega zakona, ki se po tem zakonu upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, hranilne vloge in druga denarna sredstva po izjavi posameznika,
7. drugo premično premoženje.

(2) Podatki o lastnikih premoženja iz prejšnjega odstavka, razen premoženja iz 6. in 7. točke, se pridobivajo iz javnih zbirk podatkov in iz dokazil, ki jih predloži oseba. Kot vrednost premoženja iz 1. točke prejšnjega odstavka se upošteva posplošena tržna vrednost po zakonu, ki ureja množično vrednotenje nepremičnin. Kot vrednost premoženja iz 2., 3., 4. in 5. točke prejšnjega odstavka se upošteva primerljiva tržna vrednost istovrstnega premoženja. Vrednost tega premoženje se ugotavlja na način kot jo podrobneje predpiše minister, pristojen za socialno varstvo.

(3) Pri vrednostnih papirjih iz 5. točke prejšnjega odstavka, s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev in njihova tržna vrednost ni znana, se upošteva njihova knjigovodska vrednost.

## 9. Premoženje, ki se ne upošteva

18. člen

(1) V premoženje se ne štejejo:
1. stanovanje ali stanovanjska hiša, v kateri oseba dejansko prebiva, do vrednosti primernega stanovanja ali stanovanjske hiše.
2. osebni avtomobili oziroma enosledna vozila do vključno skupne vrednosti, enake višini 28-kratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka, določenega s predpisi, ki urejajo socialno varstvene prejemke za vsak avtomobil oziroma enosledno vozilo, in osebno vozilo, prilagojeno prevozu težko gibalno oviranih oseb,
3. premoženje, ki daje dohodke, višje od bruto minimalne plače,
4. premoženje, za katerega ima oseba kot najemojemalec sklenjen finančni najem ali poslovni najem (leasing),
5. predmeti, ki so po predpisu, ki ureja izvršbo, izvzeti iz izvršbe, razen gotovine,
6. poslovni prostori in poslovne stavbe, drugi objekti in premično premoženje, ki ga vlagatelj ali druga oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, uporablja za oziroma pri pridobivanju dohodka iz dejavnosti, dokler ta dohodek iz dejavnosti dosega vsaj višino minimalne plače,

7. kmetijsko in gozdno zemljišče, ki daje dohodek, ki se po tem zakonu upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja.

(2) Vrednost primernega stanovanja ali stanovanjske hiše iz 1. točke prejšnjega odstavka je razlika med posplošeno tržno vrednostjo stanovanja ali stanovanjske hiše po predpisu, ki ureja množično vrednotenje nepremičnin, in posplošeno tržno vrednostjo primernega stanovanja ali stanovanjske hiše. Za potrebe tega zakona se za primerno velikost stanovanja ali stanovanjske hiše iz 1. točke prejšnjega odstavka šteje 2-kratnik največje površine določene s predpisom o dodelitvi neprofitnega stanovanja v najem, pri kateri ni plačila lastne udeležbe in varščine in se le-ta pri izračunu vrednosti primernega stanovanja ali stanovanjske hiše upošteva kot primerna uporabna površina stanovanja ali stanovanjske hiše. Vrednost primerne uporabne površine stanovanja ali stanovanjske hiše se izračuna po metodologiji množičnega vrednotenja nepremičnin. Pri določitvi primerne velikosti se upoštevajo stanovalci, ki imajo na tem naslovu stalno prebivališče in na tem naslovu tudi dejansko bivajo. Podatke o posplošeni tržni vrednosti stanovanja in stanovanjske hiše se pridobijo iz zbirke podatkov, ki vsebuje podatke o vrednosti nepremičnin.

### 10. Način upoštevanja premoženja

19. člen

Premoženje se upošteva tako, da se dohodki oseb povečajo za fiktivno določen dohodek, in sicer v višini letnega zneska obresti, izračunanih od vrednosti premoženja, ki se upošteva po tem zakonu na dan vložitve vloge, razen pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanj. Pri tem se upošteva povprečna letna obrestna mera za gospodinjstva za vezane vloge nad 1 letom do 2 leti za leto pred letom vložitve vloge po podatkih Banke Slovenije. V primeru, da v času vložitve vloge podatek o tej obrestni meri še ni na razpolago, se upošteva podatek za predpreteklo leto.

### 11. Način ugotavljanja dohodkov in premoženja

20. člen

Kadar se v skladu s tem zakonom upošteva povprečni mesečni dohodek na osebo, se ta izračuna tako, da se skupni dohodek oseb, izračunan skladno z določbami III. poglavja tega zakona deli s številom oseb in številom 12.

## IV. MEJE DOHODKOV, KI SO POGOJ ZA PRIDOBITEV IN VIŠINO PRAVIC IZ JAVNIH SREDSTEV

21. člen

Meje dohodkov za ugotavljanje upravičenosti do pravic iz javnih sredstev, se določijo glede na povprečno mesečno plačo po plačilu davkov in obveznih prispevkov za socialno varnost na zaposlenega v Republiki Sloveniji po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije v koledarskem letu pred letom vložitve vloge (v nadaljnjem besedilu: neto povprečna plača) razen če ni z drugim predpisom določeno drugače. V primeru, da neto povprečna plača za

preteklo koledarsko leto še ni na razpolago, se upošteva neto povprečna plača za predpreteklo leto.

### 1. Otroški dodatek

22. člen

(1) Pravico do otroškega dodatka ima eden od staršev oziroma druga oseba za otroka s prijavljenim stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, do 18. leta starosti.

(2) Otroški dodatek glede na uvrstitev v dohodkovni razred znaša mesečno:

| | | Znesek otroškega dodatka za otroka do konca osnovne šole ali do 18 leta (v eurih) | | | Znesek otroškega dodatka za otroka v srednji šoli, vendar najdalj do 18 leta (v eurih) | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Dohodkovni razred** | **Povprečni mesečni dohodek na osebo v % od neto povprečne plače** | **1. otrok** | **2. otrok** | **3. in naslednji otrok** | **1. otrok** | **2. otrok** | **3. in naslednji otrok** |
| 1 | do 18% | 112,95 | 124,24 | 135,55 | 166,95 | 178,24 | 189,55 |
| 2 | nad 18% do 30% | 96,57 | 106,76 | 116,88 | 141,57 | 151,76 | 161,88 |
| 3 | nad 30% do 36% | 73,60 | 82,26 | 90,89 | 109,6 | 118,26 | 126,89 |
| 4 | nad 36% do 42% | 58,05 | 66,24 | 74,58 | 85,05 | 93,24 | 101,58 |
| 5 | nad 42% do 53% | 47,47 | 55,40 | 63,27 | 67,47 | 75,4 | 83,27 |
| 6 | nad 53% do 64% | 30,08 | 37,65 | 45,17 | 43,08 | 50,65 | 58,17 |
| 7 | nad 64% do 82% | 22,56 | 30,08 | 37,65 | 28,56 | 36,08 | 43,65 |
| 8 | nad 82% do 99% | 19,64 | 27,17 | 34,69 | 19,64 | 27,17 | 34,69 |

(3) Za 1. otroka iz prejšnjega odstavka se šteje starejši otrok v družini.

### 2. Denarna socialna pomoč

23. člen

(1) Osnovni znesek minimalnega dohodka denarne socialne pomoči znaša 288,81 eurov in se usklajuje po zakonu, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji, usklajeni znesek pa se uporablja s prvim dnem naslednjega meseca po uskladitvi.

(2) Višina denarne socialne pomoči se določi kot razlika med minimalnim dohodkom ali seštevkom minimalnih dohodkov, ki pripadajo osebi ali osebam, in lastnim dohodkom osebe ali oseb, ugotovljenim na način, kot ga določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke.

### 3. Varstveni dodatek

24. člen

(1) Višina varstvenega dodatka za samsko osebo se določi v višini razlike med minimalnim dohodkom za varstveni dodatek, ki pripada tej osebi in njenim lastnim dohodkom.

(2) Višina varstvenega dodatka za osebo, ki se nahaja v družini, se določi kot razlika med seštevkom minimalnih dohodkov za varstveni dodatek, ki pripadajo posameznim osebam, in lastnim dohodkom oseb.

## 4. Državna štipendija

25. člen

(1) Do državne štipendije so upravičeni državljani Republike Slovenije, ki so starejši od 18 let in izpolnjujejo splošne pogoje po zakonu, ki ureja štipendiranje, in pri katerih povprečni mesečni dohodek na družinskega člana v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge ne presega 64 % neto povprečne plače na družinskega člana v istem obdobju.

(2) Osnovna državna štipendija brez dodatkov glede na uvrstitev v dohodkovni razred znaša:

| Dohodkovni razred | Povprečni mesečni dohodek na osebo v % od neto povprečne plače | Osnovna višina v eurih |
|---|---|---|
| 1 | do 30% | 190 |
| 2 | nad 30% do 36% | 160 |
| 3 | nad 36% do 42% | 130 |
| 4 | nad 42% do 53% | 100 |
| 5 | nad 53% do 64% | 70 |

## 5. Znižanje plačila vrtca

26. člen

(1) Meja dohodkov za ugotavljanje višine plačila vrtca je povprečni mesečni dohodek na osebo, in sicer znižanje plačila vrtca glede na uvrstitev v plačilni razred znaša:

| Dohodkovni razred | Povprečni mesečni dohodek na osebo v % od neto povprečne plače | Plačilo staršev v odstotku od cene programa |
|---|---|---|
| 1 | do 18% | 0% |
| 2 | nad 18% do 30% | 10% |
| 3 | nad 30% do 36% | 20% |
| 4 | nad 36% do 42% | 30% |
| 5 | nad 42% do 53% | 40% |
| 6 | nad 53% do 64% | 50% |
| 7 | nad 64% do 82% | 60% |
| 8 | nad 82% do 99% | 70% |
| 9 | nad 99% | 80% |

(2) Če je v vrtce hkrati vključeno več otrok, starši za drugega in naslednje otroke v vrtcu ne plačajo.

(3) Plačila vrtca so v celoti oproščeni tudi rejenci, ceno programa, v katerega je otrok vključen, pa krije občina, v kateri ima rejenec stalno prebivališče. Vlogo za oprostitev plačila vrtca za rejenca odda rejnik.

## 6. Subvencija malice za učence in dijake

27. člen

Meja dohodkov za ugotavljanje upravičenosti do subvencije za šolsko malico učencev in dijakov je povprečni mesečni dohodek na osebo, in sicer subvencija glede na razvrstitev v dohodkovni razred na dan vložitve vloge:

| Dohodkovni razred | Povprečni mesečni dohodek na osebo v % od neto povprečne plače | Višina dodatne subvencije v deležu cene malice | |
|---|---|---|---|
| | | Učenec | Dijak |
| 1 | do 30% | 1/3 | 1/3 |
| 2 | nad 30% do 53% | 0 | 1/6 |

## 7. Subvencija prevozov za dijake in študente

28. člen

(1) Meja dohodkov za ugotavljanje upravičenosti do subvencije za plačilo prevozov za dijake in študente je povprečni mesečni dohodek na osebo, in sicer subvencija glede na razvrstitev v dohodkovni razred znaša:

| Dohodkovni razred | Povprečni mesečni dohodek na osebo v % od neto povprečne plače | višina subvencije |
|---|---|---|
| 1 | do 18% | 50% |
| 2 | nad 18% do 30% | 30% |
| 3 | nad 30% do 53% | 17% |
| 4 | nad 53% | 7% |

(2) Višina subvencije se v vsakem razredu zviša za:

1. 10% za oddaljenost stalnega prebivališča od kraja izobraževanja nad 40 km do 60 km in
2. za 20% za oddaljenosti stalnega prebivališča od kraja izobraževanja nad 60 km.

(3) Za rejence se subvencija na način iz prejšnjega odstavka zviša glede na oddaljenost od začasnega prebivališča.

(4) Osebi, kateri stalno prebivališče je od kraja šolanja oddaljeno več kot 60 km in ima možnost bivanja v dijaškem domu, pa je ne izkoristi, saj ni zaprosila za bivanje v dijaškem domu, se subvencija iz prvega, drugega oziroma tretjega odstavka tega člena zniža za 50%.

(5) Ne glede na prvi, drugi, tretji in četrti odstavek tega člena v primeru ko oseba uveljavlja dodatek za bivanje izven kraja stalnega prebivališča, ne more uveljavljati subvencije prevoza po tem členu.

(6) Osebi, ki je z odločbo o usmeritvi opredeljena kot težje ali težko gibalno ovirana (ne more uporabljati javnega prevoza oziroma potrebuje prilagojen prevoz), pripada brezplačen prilagojen prevoz.

## 8. Subvencije najemnin

29. člen

(1) Meja dohodkov za ugotavljanje upravičenosti do subvencije najemnine je ugotovljeni dohodek najemnika in oseb, ki so navedene v najemni pogodbi, ki ne presega višine njihovega minimalnega dohodka, določenega v skladu s predpisi, ki urejajo socialno varstvene prejemke, povečanega za 30% ugotovljenega dohodka in za znesek neprofitne najemnine, določene po predpisih, ki urejajo stanovanjske zadeve, ali za znesek priznane neprofitne najemnine pri tržnih in hišniških stanovanjih.

(2) Pri ugotavljanju upravičenosti do subvencije in izračunu subvencije najemnine se upošteva dejanska površina stanovanja, ki jo najemnik zaseda, vendar ne večja kot znaša primerna površina glede na število oseb po predpisu, ki ureja dodeljevanje neprofitnih stanovanj v najem.

(3) Subvencija se določi v višini razlike med neprofitno najemnino oziroma priznano neprofitno najemnino in ugotovljenim dohodkom iz prvega odstavka tega člena, zmanjšanim za minimalni dohodek in za 30% ugotovljenega dohodka, vendar največ v višini 80% neprofitne najemnine, določene v skladu s predpisi, ki urejajo stanovanjske zadeve oziroma priznane neprofitne najemnine.

(4) Najemniku v tržnem stanovanju in hišniku v hišniškem stanovanju, ki plačuje tržno najemnino, se poleg subvencije iz prejšnjega odstavka prizna tudi subvencija v višini razlike med dejansko, če je nižja od priznane tržne najemnine, ali priznano tržno najemnino in priznano neprofitno najemnino.

(5) Pri stanovanjih iz prejšnjega odstavka se pri izračunu subvencije upošteva priznana neprofitna najemnina v višini 3,00 eurov za $m^2$ stanovanjske površine, pri priznani tržni najemnini pa se upoštevajo najvišje določene najemnine po pravilniku, ki ureja podrobnejše pogoje, merila in postopke za dodelitev subvencij mladim družinam za najem tržnih stanovanj.

(6) Najemnik v tržnem stanovanju, ki sklene najemno pogodbo z najemodajalcem, s katerim je sam ali kateri od uporabnikov stanovanja v krogu zakonitih dedičev do drugega dednega reda po predpisih, ki urejajo dedovanje, ni upravičen do subvencije najemnine.

## 9. Pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev

30. člen

(1) Pravico do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev imajo zavarovanci in po njih zavarovani družinski člani na podlagi upravičenja do denarne socialne pomoči oziroma ob izpolnjevanju pogojev za pridobitev denarne socialne pomoči pod pogojem, da navedenih pravic nimajo zagotovljenih v celoti iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ali iz drugega naslova in, če izpolnjujejo druge pogoje, določene v zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje.

(2) Zavarovanec oziroma po njem zavarovan družinski član izkazuje izpolnjevanje pogojev iz prejšnjega odstavka z odločbo o pravici do denarne socialne pomoči ali z odločbo pristojnega centra za socialno delo o pravici do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev.

(3) Osebe iz prvega odstavka tega člena so upravičene do pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev največ za obdobje, za katero se jim lahko dodeli denarna socialna pomoč.

(4) Center za socialno delo obvesti o številki, datumu in veljavnosti izdane odločbe za posamezno osebo iz drugega in tretjega odstavka tega člena Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki v evidenci o zavarovanih oseb vodi podatek o upravičenosti do kritja polne vrednosti zdravstvenih storitev.

### 10. Pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje

31. člen

(1) Državljani Republike Slovenije so upravičeni do kritja prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, če so upravičeni do denarne socialni pomoči ali izpolnjujejo pogoje za pridobitev denarne socialne pomoči, pri čemer se krivdni razlogi za uveljavljanje denarne socialne pomoči ne upoštevajo, in imajo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji ter niso zavarovanci iz drugega naslova, določenega z zakonom, ki ureja zdravstveno zavarovanje.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka v obvezno zdravstveno zavarovanje prijavi oziroma odjavi pristojen center za socialno delo na podlagi odločbe iz drugega in tretjega odstavka prejšnjega člena, prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje pa krije občina stalnega prebivališča.

### 11. Možnost v izjemnih primerih

32. člen

(1) Center za socialno delo lahko v izjemnih primerih pri določitvi znižanja plačila vrtca na podlagi podatkov iz uradnih zbirk podatkov in drugih podatkov poleg dohodka in premoženja, ki ga določa ta zakon, ter drugih pogojev, ki jih določajo predpisi, ki urejajo vzgojo in izobraževanje, upošteva tudi druga dejstva in okoliščine, ki odražajo dejanski socialni in materialni položaj vseh oseb, in določi nižje plačilo programa za vrtce, kot je določeno v 26. členu tega zakona.

(2) Center za socialno delo ob odločitvi o znižanju plačila vrtca posebej opredeli razloge za neugoden socialni in materialni položaj osebe, na katere oseba ob uveljavljanju pravice iz javnih sredstev ne more vplivati, jih pa je pripravljena s strokovno pomočjo centra za socialno delo pričeti odpravljati, in se z njo dogovori o njihovem odpravljanju v dogovorjenem roku in na dogovorjen način.

## V. OBDOBJE PREJEMANJA

33. člen

(1) Denarni prejemki iz 5. člena tega zakona in znižanje plačila vrtca pripadajo od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi vloge.

(2) Druge subvencije oziroma plačila iz 6. člena tega zakona se določijo od dneva, ko postane odločba o priznanju pravice dokončna, razen če predpis, ki ureja posamezno subvencijo oziroma plačilo, določa drugače.

34. člen

(1) Pravica iz javnih sredstev se dodeli za obdobje, določeno v skladu s predpisom, ki ureja posamezno pravico.

(2) Center za socialno delo dvakrat letno po uradni dolžnosti preveri, ali osebe na 1. marec in na 1. september še izpolnjujejo pogoje za upravičenost do pravic iz javnih sredstev po tem zakonu in ali so nastopile spremembe, ki vplivajo na višino teh pravice, razen za upravičenost do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev ter pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, in v primeru sprememb, ki vplivajo na višino oziroma obseg pravic za več kot 10%, izda novo odločbo.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek pa center za socialno delo enkrat letno po uradni dolžnosti preveri, ali osebe na 1. september še izpolnjujejo pogoje za upravičenost do trajne denarne socialne pomoči in do trajnega varstvenega dodatka po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke, in ali so nastopile spremembe, ki vplivajo na višino teh pravic, in v primeru sprememb, ki vplivajo na višino oziroma obseg pravic za več kot 10 %, izda novo odločbo.

## VI. ENOTNI POSTOPEK

35. člen

(1) Center za socialno delo odloča o pravicah iz javnih sredstev po zakonu o splošnem upravnem postopku, če posamezna vprašanja v tem zakonu niso drugače urejena.

(2) Center za socialno delo lahko pri ugotavljanju oseb, ki se upoštevajo po 10. členu tega zakona, preverja dejansko stanje tudi izven svojega delovnega časa. Ogled pa lahko opravi tudi nenapovedano.

(3) V primeru, ko center za socialno delo odloča na podlagi osebnih podatkov, morajo biti ti podatki agregirani.

36. člen

(1) Vlagatelj uveljavlja pravice iz javnih sredstev z vlogo, ki mora vsebovati naslednje podatke:

1. vrsto pravice iz javnih sredstev, ki jo uveljavlja,
2. osebno ime, enotno matično številko občana (v nadaljnjem besedilu: EMŠO) in naziv izobraževalne ustanove ter programa, v primeru, da se šola,
3. osebno ime, EMŠO, razmerje do vlagatelja in naziv izobraževalne ustanove ter programa, v primeru, da se šola,
4. osebno ime ter transakcijski račun osebe, kateri naj se izplačajo pravice iz javnih sredstev,
5. podatke o dohodkih in premoženju vseh oseb, ki jih ni mogoče pridobiti iz zbirk podatkov upravljavcev iz 55. člena tega zakona,
6. druge podatke, če jih določa zakon, ki ureja upravičenost do posamezne pravice iz javnih sredstev.

(2) Vloga mora vsebovati podatke iz prejšnjega odstavka tudi za druge osebe, ki jih je oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, dolžna preživljati po zakonu ali po izvršilnem pravnem naslovu, in za druge osebe, ki so po zakonu ali po izvršilnem pravnem naslovu dolžne preživljati osebo, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja.

(3) Če center za socialno delo v primeru iz prejšnjega odstavka ugotovi, da osebe, ki so dolžne preživljati drugo osebo, k njenemu preživljanju ne prispevajo, jih pozove k sklenitvi ali izvrševanju sporazuma ali dogovora o preživljanju.

(4) Vloga vsebuje tudi opozorilo vlagatelju, da lahko center za socialno delo za odločanje o pravicah po tem zakonu, po uradni dolžnosti, pridobiva vse potrebne podatke, ki se štejejo za davčno tajnost.

(5) Vloga vsebuje tudi opozorilo vlagatelju, da se bo v primeru neuveljavljanja denarnih prejemkov iz 5. člena tega zakona, do katerih bi bil upravičen sam ali skupaj z drugimi osebami, pred uveljavljanjem subvencij oziroma plačil iz 6. člena tega zakona, povečal dohodek za višino pravice iz javnih sredstev, do katere bi bil sam ali skupaj z drugimi osebami upravičen, če bi jo v skladu z vrstnim redom iz 7. člena tega zakona uveljavljal pred uveljavljanjem subvencij oziroma plačil iz 6. člena tega zakona.

(6) V primeru uveljavljanja subvencije najemnine mora biti vlogi priložena tudi najemna pogodba, zapisnik o ugotovitvi vrednosti stanovanja (razen za tržna in hišniška stanovanja), zadnje potrdilo o plačani najemnini in podatek o transakcijskem računu lastnika stanovanja (številka TRR, naziv banke, kje je račun odprt).

37. člen

O pravicah iz javnih sredstev odloča center za socialno delo, ki je krajevno pristojen po predpisih o socialnem varstvu.

38. člen

(1) Pravice iz 5. in 6. člena tega zakona se uveljavljajo z enotno vlogo.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka center za socialno delo odloči z eno odločbo.

(3) Obrazložitev odločbe iz prejšnjega odstavka vsebuje vrsto in višino dohodkov iz 12. člena tega zakona ter vrsto in vrednost premoženja iz 17. člena tega zakona, ki so bili upoštevani pri izračunu dohodka na družinskega člana po tem zakonu. Natančnejša obrazložitev je potrebna le v primerih, ko posamezni pravici iz javnih sredstev ni ugodeno. V tem primeru se obrazloži le tisti del izreka s katerim pravica ni bila priznana.

(4) Ne glede na določbe prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena se pravica, ki jo oseba kot zavezanec po predpisih o socialnem varstvu uveljavlja za oprostitev plačila socialno varstvene storitve ali znižani prispevek k plačilu družinskega pomočnika za storitev oziroma za družinskega pomočnika za osebo, ki je po predpisih o socialnem varstvu upravičena do storitve oziroma do družinskega pomočnika, uveljavlja s samostojno vlogo, hkrati z vlogo upravičenca do storitve oziroma do družinskega pomočnika. Center za socialno delo v tem primeru z eno odločbo odloči o pravicah in obveznostih upravičenca do storitve oziroma družinskega pomočnika in njegovega zavezanca.

(5) V primeru uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, ki se financirajo iz občinskega proračuna, pristojna lokalna skupnost poda predhodno mnenje o znanih okoliščinah, ki so pomembne za odločitev in ki izhajajo iz njenih zbirk podatkov, če zakon, ki ureja

upravičenost do posamezne pravice iz javnih sredstev, ne določa drugega načina sodelovanja lokalne skupnosti v postopku.

(6) Pristojna lokalna skupnost mnenje iz prejšnjega odstavka poda v roku 10 dni od prejema obvestila centra za socialno delo o tem, da vodi postopek, v katerem odloča o pravici iz javnih sredstev, ki se financira iz proračuna lokalne skupnosti. Če lokalna skupnost v navedenem roku mnenja ne da, se postopek nadaljuje.

39. člen

(1) O pritožbi zoper odločbo centra za socialno delo odloča ministrstvo, pristojno za socialne zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

(2) Pritožba ne zadrži izvršitve.

(3) V sporih zoper odločbe ministrstva odloča pristojno socialno sodišče.

(4) Z odločbo o upravičenosti do plačila znižane najemnine pri neprofitnih stanovanjih se seznani tudi lastnika stanovanja.

## VII. IZPLAČILO

40. člen

Denarni prejemki iz 5. člena tega zakona se izplačujejo mesečno, razen v primerih, ko ta ali drug zakon določa drugače.

41. člen

Denarni prejemki iz 5. člena tega zakona se izplačajo vlagatelju oziroma drugi osebi, ki je v vlogi navedena kot oseba, kateri se nakažejo javna sredstva po tem zakonu.

42. člen

Subvencije in plačila iz 6. člena tega zakona se izvajalcu izplačujejo na podlagi računa izvajalca oziroma odločbe centra za socialno delo, ko gre za subvencije najemnine pri tržnih in hišniških stanovanjih, pa se izplačujejo najemniku stanovanja.

## VIII. SPREMEMBA OKOLIŠČIN IN NEUPRAVIČENO PRIZNANA PRAVICA IZ JAVNIH SREDSTEV

43. člen

(1) Upravičenec je centru za socialno delo dolžan sporočiti vsa dejstva, okoliščine in vse spremembe, ki vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja.

(2) Upravičenec mora dejstva in okoliščine oziroma spremembe iz prejšnjega odstavka sporočiti v 8 dneh od dne, ko je zanje zvedel.

(3) O spremembah iz prejšnjega odstavka center za socialno delo odloči s prvim dnem naslednjega meseca po nastopu spremembe.

(4) Pravica iz 7. oziroma 8. točke 6. člena tega zakona preneha veljati, z dnem ko Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije prejme odločbo o iz prejšnjega odstavka na podlagi katere se ta pravica ukine.

(5) Spremembe iz prvega odstavka tega člena, ki vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja, so sprememba števila oseb ter izguba ali začetek prejemanja dohodka iz dela, razen pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, do subvencije najemnine, do pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, kjer se upoštevajo tudi vse druge spremembe, ki vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja.

44. člen

(1) Center za socialno delo lahko v roku 3 let po dokončnosti odločbe o upravičenosti do pravice iz javnih sredstev po uradni dolžnosti prične postopek ugotavljanja upravičenosti do pravice iz javnih sredstev, kadar ugotovi, da so nastopile okoliščine, zaradi katerih bi bilo treba izdati drugačno odločbo o upravičenosti do pravice iz javnih sredstev, ker oseba do pravice iz javnih sredstev ni bila upravičena ali je bila upravičena v nižjem znesku ali za krajše obdobje, ker je podatke prikazovala lažno ali jih je zamolčala ali ni pravočasno sporočila podatkov in ravnala po prejšnjem členu ali je sporočila neresnične podatke ali zaradi drugih razlogov. V tem postopku izda odločbo, s katero razveljavi odločbo, s katero je bila osebi priznana pravica iz javnih sredstev, in ugotovi prenehanje upravičenosti ali določi drugo višino ali določi drugo obdobje prejemanja pravice iz javnih sredstev.

(2) O spremembah iz prejšnjega odstavka center za socialno delo odloči s prvim dnem naslednjega meseca po nastopu okoliščin.

(3) Če center za socialno delo ugotovi, da je oseba podatke prikazovala lažno ali jih je zamolčala ali je sporočila neresnične podatke že pred oziroma ob izdaji odločbe, s katero je bila osebi priznana pravica iz javnih sredstev, ali je bila odločba izdana na podlagi drugega nedovoljenega ravnanja osebe, odločbo odpravi. V tem primeru oseba ne more uveljavljati pravice iz javnih sredstev po tem zakonu 6 mesecev od dokončnosti odločbe, s katero ji je bila odpravljena odločba o priznanju pravice.

45. člen

(1) Javna sredstva ki jih je oseba prejela na podlagi odločbe centra za socialno delo, ki je bila na podlagi prejšnjega člena ali na podlagi določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek, ali zakona, ki ureja posamezno pravico iz javnih sredstev, odpravljena oziroma razveljavljena, so v višini razlike med prejeto višino javnih sredstev in višino javnih sredstev, do katerih je upravičena na podlagi odločbe, izdane v postopku odprave oziroma razveljavitve, neupravičeno prejeta javna sredstva in jih je oseba dolžna vrniti.

(2) Kot prejeta pravica iz javnih sredstev po tem zakonu se šteje tudi posredni prejemek v obliki znižanega plačila vrtca, posredni prejemek v obliki subvencije prevozov za dijake in študente, subvencije malice učencev in dijakov, oprostitve plačila socialno varstvenih storitev in znižanega prispevka k plačilu družinskega pomočnika, v obliki subvencije neprofitne najemnine, kot plačilo kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev ali kot plačilo prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje.

(3) Center za socialno delo odloči o višini, načinu in času vračila neupravičeno prejetih javnih sredstev v primeru odprave oziroma razveljavitve odločbe iz prvega odstavka tega člena v istem postopku.

(4) Neupravičeno prejeta javna sredstva je oseba dolžna vrniti v roku 30 dni od dokončnosti odločbe. V času od neupravičeno prejetih javnih sredstev do izdaje odločbe se obračunajo obresti po evropski medbančni obrestni meri za ročnost enega leta, v višini, ki je veljala na dan neupravičeno prejetih javnih sredstev. Po poteku roka od dokončnosti odločbe se obračunajo zakonite zamudne obresti.

(5) V primeru, ko je oseba kljub razveljavitvi odločbe na podlagi prvega odstavka prejšnjega člena še upravičena do posamezne pravice iz javnih sredstev, razen v primeru upravičenosti do denarne socialne pomoči, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, center za socialno delo to pravico iz javnih sredstev mesečno zmanjša glede na višino neupravičeno prejetih javnih sredstev in število mesecev do izteka pravice.

(6) Ne glede na četrti in peti odstavek tega člena lahko center za socialno delo in oseba skleneta dogovor o načinu in času vračila neupravičeno prejetih javnih sredstev, pri čemer se upošteva višina lastnega dohodka osebe po predpisih o socialno varstvenih prejemkih ter njen socialni in materialni položaj. Odlog plačila se lahko dogovori največ za tri leta. Oseba je dolžna centru za socialno delo v skladu z dogovorom o vračilu javnih sredstev redno predložiti dokazila o izvrševanju obveznosti. Za čas odloženega plačila in v primeru obročnega plačila se obračunajo obresti po evropski medbančni obrestni meri za ročnost enega leta, v višini, ki je veljala na dan zapadlosti v plačilo. Če oseba zamudi s plačilom obroka, je dolžna plačati zakonite zamudne obresti.

(7) Ministrstvo lahko na predlog osebe po predhodnem mnenju centra za socialno delo odloči, da se njen dolg deloma ali v celoti odpiše, vendar največ do višine vrednosti predmetov in prejemkov, ki so po predpisih o izvršbi in zavarovanju izvzeti iz izvršbe. Vlogo za odpis oziroma delni odpis oseba vloži pri centru za socialno delo. Center za socialno delo na podlagi podatkov iz svojih zbirk podatkov in podatkov iz zbirk podatkov drugih organov ter predloženih dokazov osebe poda mnenje in ga skupaj z vlogo v roku 20 dni od prejema popolne vloge pošlje v odločitev ministrstvu. Dolg se odpiše po kriterijih za odpis davčnega dolga davčnim zavezancem – fizičnim osebam.

46. člen

Ko center za socialno delo na podlagi 44. in 45. člena tega zakona ugotovi neupravičeno prejemanje javnih sredstev, hkrati po uradni dolžnosti preveri tudi upravičenost do vseh drugih javnih sredstev po tem zakonu.

## IX. NADZOR

47. člen

Finančni in strokovni nadzor nad delom centrov za socialno delo pri odločanju o pravicah iz javnih sredstev po tem zakonu organizira in izvaja ministrstvo.

48. člen

(1) Finančni nadzor iz prejšnjega odstavka obsega nadzor nad namensko porabo sredstev iz proračuna Republike Slovenije za delovanje centrov za socialno delo ter nadzor nad namensko porabo javnih sredstev.

(2) Finančni nadzor izvaja pristojna organizacijska enota ministrstva.

(3) Osebe, ki opravljajo nadzor, morajo imeti univerzitetno izobrazbo družboslovne smeri, najmanj dve leti delovnih izkušenj s področja, ki ga nadzirajo, strokovni izpit za nadzornika in strokovni izpit za delo na področju socialnega varstva.

49. člen

(1) Finančni nadzor nad delovanjem centrov za socialno delo in namensko porabo javnih sredstev obsega pregled poslovanja nadzorovane osebe v delu, na katerega se nanaša pridobitev sredstev.

(2) Pri nadzoru iz prejšnjega odstavka se ugotavlja, ali je bil z dodeljenimi javnimi sredstvi dosežen namen v skladu s predpisi, na podlagi katerih so bila sredstva dodeljena.

(3) Dejanja nadzornika v postopku nadzora obsegajo zlasti:
1. pregled dokumentacije pri nadzorovani osebi,
2. razgovor z odgovornimi in drugimi zainteresiranimi osebami,
3. druga dejanja, ki so potrebna za ugotovitev tistih dejstev in okoliščin, ki omogočajo, da se popolno in resnično ugotovi dejansko stanje.

50. člen

(1) Nadzor iz prejšnjega člena se izvaja kot redni in izredni nadzor.

(2) Redni nadzor se uvede po uradni dolžnosti na podlagi letnega načrta nadzorov, ki ga pripravi služba ministrstva do konca koledarskega leta za naslednje leto.

(3) Izredni nadzor se uvede na predlog ministra, pristojnega za delo. Minister lahko uvede nadzor po lastni pobudi oziroma na utemeljen predlog drugih oseb.

51. člen

(1) Nadzornik po opravljenem nadzoru v roku 12 dni pripravi osnutek poročila o nadzoru (v nadaljnjem besedilu: osnutek). Osnutek vroči nadzorovani osebi in jo pozove, da se najkasneje v 8 dneh odzove na ugotovitve.

(2) Po preteku roka iz prejšnjega odstavka nadzornik najkasneje v 5 dneh nadzorovano osebo povabi na razčiščevalni sestanek, na katerem lahko nadzorovana oseba izpodbija ali podaja pojasnila k posameznim ugotovitvam v osnutku. Razčiščevalni sestanek ni potreben, če nadzorovana oseba po vročitvi osnutka pisno sporoči službi ministrstva, da ne izpodbija nobene ugotovitve.

(3) Po opravljenem razčiščevalnem sestanku služba ministrstva izda predlog končnega poročila o nadzoru (v nadaljnjem besedilu: predlog), katerega vroči nadzorovani osebi. Predlog vsebuje tudi ukrepe za odpravo ugotovljenih nepravilnosti.

(4) Nadzorovana oseba lahko zoper predlog v roku 15 dni od njegovega prejetja vloži ugovor, ki se lahko nanaša na eno ali več ugotovitev nadzornika. O ugovoru odloči služba ministrstva v roku 20 dni po njegovem prejemu, in sicer lahko odloči:
1. da se izpodbijana ugotovitev izloči iz predloga,
2. da se izpodbijana ugotovitev obdrži v predlogu v nespremenjeni obliki ali
3. da se izpodbijana ugotovitev obdrži v predlogu v taki obliki, kot jo sama določi.

(5) Po odločitvi o ugovoru se končno poročilo o nadzoru skupaj z odločitvijo o ugovoru vroči nadzorovani osebi in ministru, pristojnemu za socialne zadeve. Zoper odločitev o ugovoru ni pravnega sredstva.

(6) V kolikor nadzorovana oseba v roku iz četrtega odstavka tega člena zoper predlog ne vloži ugovora, se predlog po izteku tega roka šteje za končno poročilo o nadzoru, ki se vroči nadzorovani osebi in ministru, pristojnemu za socialne zadeve.

(7) V končnem poročilu o nadzoru se določi rok, v katerem mora nadzorovana oseba službi ministrstva predložiti poročilo o odpravi ugotovljenih nepravilnosti (v nadaljnjem besedilu: odzivno poročilo).

(8) Odzivno poročilo potrdi odgovorna oseba nadzorovanega izvajalca s svojim podpisom in pečatom. Odzivno poročilo ni potrebno, kadar je v končnem poročilu o nadzoru navedeno, da so bili že med postopkom nadzora sprejeti ustrezni ukrepi za odpravo ugotovljenih nepravilnosti.

52. člen

V primeru, da nadzorovana oseba v roku, določenem v končnem poročilu o nadzoru, službi ministrstva ne predloži odzivnega poročila, mora vrniti nenamensko porabljena sredstva, ugotovljena v končnem poročilu o nadzoru.

53. člen

(1) Strokovni nadzor po tem zakonu izvaja Socialna inšpekcija v okviru Inšpektorata za delo.

(2) Strokovni nadzor iz prejšnjega odstavka obsega nadzor nad izvajanjem tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, in sicer nadzor nad:

- zakonitostjo dodeljevanja javnih sredstev,
- strokovnostjo in kakovostjo dela,
- vodenjem dokumentacije in poročanjem,
- ustreznostjo strokovnih postopkov,
- ugotovljenim dejanskim stanjem.

(3) Za izvajanje inšpekcijskega nadzora po tem zakonu se uporabljajo določbe zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor, kolikor posamezna vprašanja s tem zakonom niso urejena drugače, ter predpisi, ki urejajo socialno varstvo.

## X. ZBIRKA PODATKOV

54. člen

(1) Za obdelovanje podatkov, vsebovanih v zbirkah podatkov, ter za varstvo informacijske zasebnosti oseb se uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstva osebnih podatkov, če s tem zakonom za posamezne primere ni drugače določeno.

(2) Podatki, ki so davčna tajnost, se obdelujejo tako kot določa zakon, ki ureja davčni postopek.

55. člen

(1) Za potrebe odločanja o pravicah iz javnih sredstev, za načrtovanje politike povečevanja socialne vključenosti, spremljanje stanja ter za znanstveno raziskovalne in statistične namene, se vodi informatizirana zbirka podatkov, ki zajema pravice iz javnih sredstev (v nadaljevanju: centralna zbirka podatkov).

(2) Centralna zbirka podatkov vsebuje podatke o:
1. otroških dodatkih,
2. denarnih socialnih pomočeh,
3. varstvenem dodatku,
4. državnih štipendijah,
5. znižanjih plačil vrtca,
6. subvencijah malice za učence in dijake,
7. subvencijah najemnine,
8. subvencijah prevozov dijakov in študentov,
9. oprostitvah plačil socialno varstvenih storitev in prispevkih k plačilom družinskega pomočnika,
10. pravicah do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev,
11. pravicah do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje.

(3) Zbirke podatkov iz prejšnjega odstavka vsebujejo naslednje podatke osebe in njenega zakonitega zastopnika:
1. osebno ime,
2. EMŠO,
3. številko, datum izdaje in čas veljavnosti dovoljenja za prebivanje tujca,
4. stalno oziroma začasno prebivališče v Republiki Sloveniji,
5. podatke, ki se nanašajo na družinska razmerja (število družinskih članov, tip družine, razmerje do vlagatelja),
6. podatke, ki se nanašajo na vrsto življenjske skupnosti (zakonska zveza, zunajzakonska skupnost),
7. podatke o statusu (podatek ali se šola, podatek o zaposlitvi oziroma brezposelnosti, podatek o upokojitvi),
8. podatke katere dohodke iz 12. člena tega zakona ima in v kateri višini,
9. podatke katero premoženje iz 17. člena tega zakona ima in v kateri vrednosti,
10. podatke o višini prejemkov iz 5. člena tega zakona oziroma subvencij oziroma plačil iz 6. člena tega zakona,
11. podatek o številki odločbe.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek vsebuje zbirka podatkov o otroških dodatkih tudi podatek o transakcijskem računu vlagatelja (številka TRR, naziv banke, kje je račun odprt).

(5) Ne glede na tretji odstavek tega člena vsebuje zbirka podatkov o denarnih socialnih pomočeh in varstvenih dodatkih tudi podatek o članih skupnega gospodinjstva z vlagateljem (osebno ime, EMŠO), podatke o vključenosti oseb v izobraževalne programe (naziv vrtca, osnovne šole, srednje šole, fakultete), podatek o transakcijskem računu vlagatelja (številka TRR, naziv banke, kje je račun odprt) in mnenje centra za socialno delo o socialnih stiskah in težavah vlagatelja oziroma njegove družine.

(6) Ne glede na tretji odstavek tega člena vsebuje zbirka podatkov o državnih štipendijah tudi podatke o vključenosti oseb v izobraževalne programe (naziv srednje šole, fakultete), podatek o vrsti in področju izobraževanja, podatek o letniku izobraževanja, podatek o občini izobraževalne ustanove, podatek o transakcijskem računu vlagatelja (številka TRR, naziv banke, kje je račun odprt), podatek o povprečni oceni dijaka oziroma študenta, podatek o povprečni višini štipendije, podatek o višini osnovne štipendije in podatek o tem katere dodatke k štipendiji oseba prejema in v kateri višini.

(7) Ne glede na tretji odstavek tega člena vsebuje zbirka podatkov o znižanih plačilih vrtca tudi podatek o vrtcu v katerega je oseba vključena.

(8) Ne glede na tretji odstavek tega člena vsebuje zbirka podatkov o subvencijah malice za učence in dijake tudi podatek o nazivu osnovne ali srednje šole, v katerega je osnovnošolec ali dijak vključen.

(9) Ne glede na tretji odstavek tega člena vsebuje zbirka podatkov o subvencijah najemnine tudi podatek o številu oseb navedenih v najemni pogodbi in podatek o transakcijskem računu lastnika neprofitnega stanovanja ter najemnika tržnega in hišniškega stanovanja (številka TRR, naziv banke, kje je račun odprt).

(10) Ne glede na tretji odstavek tega člena vsebuje zbirka podatkov o subvencijah prevozov dijakov in študentov tudi podatke o vključenosti oseb v izobraževalne programe (naziv srednje šole, fakultete) in podatek o oddaljenosti dijaka oziroma študenta od kraja bivanja do kraja izobraževanja nad 40 km do 60 km oziroma nad 60 km.

(11) Ne glede na tretji odstavek tega člena vsebuje zbirka podatkov o oprostitvah plačil socialno varstvenih storitev in prispevkih k plačilom družinskega pomočnika tudi podatek o vključenosti oseb v izobraževalne programe (naziv vrtca, osnovne šole, srednje šole, fakultete) in mnenje centra za socialno delo o socialnih stiskah in težavah vlagatelja oziroma njegove družine.

(12) Ne glede na tretji odstavek tega člena vsebuje zbirka podatkov o pravicah do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev tudi podatek ali je oseba obvezno zdravstveno zavarovana in ali ima oseba sklenjeno pogodbo o dopolnilnem zdravstvenem zavarovanju po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje.

(13) Ne glede na tretji odstavek tega člena vsebuje zbirka podatkov o pravicah do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje tudi podatek, da je oseba slovenski državljan.

56. člen

(1) Zbirko podatkov iz prejšnjega člena obdeluje ministrstvo kot upravljavec centralne zbirke podatkov o pravicah iz javnih sredstev.

(2) Centri za socialno delo iz zbirke podatkov iz prejšnjega člena obdelujejo osebne podatke, ki jih potrebujejo pri odločanju o uveljavljanju pravic po tem zakonu, z enako vsebino kot ministrstvo.

(3) Izplačevalci javnih sredstev po tem zakonu lahko v zbirko podatkov iz prejšnjega člena vpogledajo v podatek o številki odločbe in o višini prejemkov iz 5. člena tega zakona oziroma subvencij oziroma plačil iz 6. člena tega zakona.

(4) Upravljavec centralne zbirke podatkov iz prvega odstavka tega člena Davčni upravi Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: DURS) za potrebe ugotovitve in presoje dejstev v zvezi z vodenjem postopkov oziroma za odločanje v postopkih iz njene z zakonom predpisane pristojnosti, na njeno zahtevo, v elektronski obliki posreduje podatke o osebah, ki so jim bile priznane pravice iz 5. in 6. člena tega zakona, in sicer osebno ime in EMŠO te osebe, podatek o vrsti priznane pravice, podatek o višini zneska priznane pravice in podatek o tem, kdaj je bila pravica priznana. DURS se omogoči neposredni elektronski vpogled v te podatke. DURS v zahtevi za posredovanje podatkov ali ob neposrednem elektronskem vpogledu v navedene podatke navede osebno ime in EMŠO osebe, katere podatke zahteva. Na posebno zahtevo DURS upravljavec centralne zbirke podatkov, za namen iz prvega

stavka tega odstavka, po elektronski poti posreduje tudi mnenje centra za socialno delo o socialnih stiskah in težavah vlagatelja oziroma njegove družine.

57. člen

(1) Podatki za osebe po tem zakonu se zbirajo neposredno od osebe oziroma njenega zakonitega zastopnika ter, po uradni dolžnosti, iz uradnih zbirk podatkov, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščeni organi in organizacije. Oseba oziroma njen zakoniti zastopnik je centru za socialno delo dolžan dati vse podatke, o katerih pooblaščeni organi in organizacije vodijo zbirke podatkov.

(2) Ministrstvo in centri za socialno delo brezplačno pridobivajo podatke iz obstoječih zbirk podatkov naslednjih upravljavcev:

1. Ministrstva za notranje zadeve – podatke o osebi iz centralnega registra prebivalstva (osebno ime, EMŠO, državljanstvo, stalno ali začasno prebivališče, naslov za vročanje, razmerja oseb do vlagatelja, zakonski stan, podatki o dovoljenju za prebivanje tujca), podatke o gospodinjstvu iz evidence gospodinjstev (EMŠO oseb v skupnem gospodinjstvu, razmerja do nosilca gospodinjstva), podatke o osebi iz matičnega registra (sprememba osebnega imena, podaljšanje in odvzem roditeljske pravice ter prenehanje tega ukrepa, odvzem in vrnitev poslovne sposobnosti, skrbništvo ter prenehanje tega ukrepa, datum smrti) ter podatke o lastništvu vozila in o vozilu iz evidence registriranih motornih in priklopnih vozil (datum prve registracije vozila, podatke o lastniku, podatke o osebi na katero je vozilo registrirano, pa ni lastnik vozila, podatke o vozilu),
2. Ministrstva za obrambo – podatke o višini, datumu upravičenosti in datumu izplačila izplačanega dohodka na podlagi pogodbe o prostovoljnem služenju vojaškega roka,
3. Ministrstva za šolstvo in šport oziroma Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo oziroma izvajalcev vzgojne, izobraževalne ali študijske dejavnosti – podatke o vključenosti oseb v vzgojni oziroma izobraževalni oziroma višješolski zavod (naziv vrtca ali osnovne šole ali srednje šole ali višje šole), podatke o izboru dijakov za bivanje v dijaških domovih (osebno ime dijaka),
4. Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo – podatke o vključenosti študentov v izobraževalne programe (naziv fakultete), podatke o vrsti in področju izobraževanja študentov, podatke o letniku izobraževanja, podatek o občini izobraževalne ustanove, podatek o povprečni oceni študenta,
5. centrov za socialno delo - podatke o višini, datumu upravičenosti in datumu izplačila porodniškega nadomestila, očetovskega nadomestila, nadomestila za nego in varstvo otroka, posvojiteljskega nadomestila, starševskega dodatka, dodatka za nego otroka, ki potrebuje posebno varstvo, delnega izplačila za izgubljeni dohodek, rejnine, plačila dela rejniku, pravic iz javnih sredstev po tem zakonu in preživnin.
6. Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije – podatke o zavarovancih in uživalcih pravic pokojninskega in invalidskega zavarovanja (vrsti, višini, datumu izplačila in datumu upravičenosti do posamezne pravice), podatke o višini, datumu izplačila in datumu upravičenosti do dodatka za tujo nego in nadomestila za invalidnost po predpisih o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, podatke o višini, datumu izplačila in datumu upravičenosti do dodatka k pokojnini po zakonu, ki ureja zagotavljanje socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz republik nekdanje SFRJ,
7. Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije – iz evidence zavarovancev obveznega zdravstvenega zavarovanja podatke o zavarovanih osebah, vključenih v obvezno zdravstveno zavarovanje (podlaga za zavarovanje, datum prijave in odjave v obvezno zdravstveno zavarovanje), podatke o višini, datumu upravičenosti in datumu izplačila nadomestila iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja,
8. Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje – podatke o brezposelnih osebah iz evidence brezposelnih oseb: datum prenehanja delovnega razmerja, datum prijave in odjave v evidenco ter o razlogih prenehanja vodenja v evidenci, podatke o višini,

datumu upravičenosti, datumu izplačila in razlogih prenehanja izplačevanja nadomestil iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti posameznih brezposelnih oseb, podatke o višini, datumu upravičenosti, datumu izplačila in razlogih prenehanja izplačevanja dodatka za aktivnost, iz evidence oseb, vključenih v ukrepe aktivne politike zaposlovanja in evidence iskalcev zaposlitve: datum prijave in odjave v evidenco ter o razlogih prenehanja vodenja v tej evidenci, iz evidence brezposelnih oseb, ki so začasno nezaposljive: podatke, ki se nanašajo na ugotovitev začasne nezaposljivosti (podatke o datumu obravnave na komisiji, podatke o mnenju in predlogih ukrepov komisije) in ki se nanašajo na predvideno trajanje začasne nezaposljivosti,

9. Jamstvenega in preživninskega sklada Republike Slovenije – podatke o višini, datumu upravičenosti in datumu izplačila nadomestil preživnine in izplačilih v primeru insolventnosti delodajalca,
10. DURS – v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek, podatke o dohodkih skladno z zakonom, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine, podatke o davku in obveznih prispevkih za socialno varnost, ki se nanašajo na te dohodke in podatke o normiranih oziroma dejanskih stroških, ki se nanašajo na te dohodke, vlagatelja in oseb, ki se upoštevajo poleg vlagatelja po tem zakonu ter podatkov o vzdrževanih družinskih članih vlagatelja, podatke o številkah TRR oseb v tujini,
11. Geodetske uprave Republike Slovenije – podatke o vrednosti nepremičnin (posplošena tržna vrednost po predpisu, ki ureja množično vrednotenje nepremičnin iz registra nepremičnin), podatke o vrsti nepremičnine (dejanska raba parcele iz zemljiškega katastra, dejanska raba stavb in delov stavb iz katastra stavb),
12. upravnih enot – podatke o višini, datumu upravičenosti in datumu izplačil materialnih pravicah po predpisih o vojnih veteranih, žrtvah vojnega nasilja in vojnih invalidih (veteranski dodatek, invalidski dodatek, družinski dodatek),
13. Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij – podatke o začetku in izteku prestajanja kazni zapora za osebo na prestajanju kazni zapora ter podatke o začetku in izteku vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom za mladoletnike,
14. Uprave Republike Slovenije za pomorstvo – podatke o lastništvu vodnih plovil posamezne osebe ter o vodnem plovilu,
15. okrajnih sodišč – podatke o lastništvu nepremičnin posamezne osebe,
16. Klirinško depotne družbe – podatke o lastništvu vrednostnih papirjev posamezne osebe, podatke o knjigovodski vrednosti vrednostnih papirjev, podatke o nazivu in številu vrednostnih papirjev od posameznikov,
17. Slovenskega informacijskega sistema bonitet (SISBON) – podatke o vrsti posla (osebni računi z odobrenim izrednim limitom, izredni limit, posojila, kreditne kartice, poroštva drugim, druge terjatve), datum sklenitve posla, oznaka valute, znesek ob odobritvi, znesek anuitete ali obroka, vrsta anuitete ali obroka, odplačilni dobi v mesecih, podatki o moratoriju, podatke o poslovnih dogodkih, ki vplivajo na potek posla (odplačilo dolga, predčasno odplačilo, sprememba odplačilne dobe, sprememba obroka), podatki o poslovnih dogodkih, ki niso v skladu s pogodbo (odpoved posla zaradi neplačila dolga, neplačan zapadli dolg, blokiranje, deblokiranje),
18. Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) – podatke o vrednosti lastniških deležev (matična številka zasebnika ali pravne osebe, datum vpisa in izbrisa v Poslovni register Slovenije, pravno organizacijska oblika, davčna številka zasebnika ali pravne osebe, znesek osnovnega kapitala, lastniški delež osebe v gospodarski družbi ali zadrugi), višini dobička zasebnikov in pravnih oseb, podatke o številki transakcijskega računa oseb in nazivu izvajalca plačilnega prometa, ki vodi transakcijski račun, podatke o prejemkih oseb na transakcijskih računih, podatke o depozitih na transakcijskih računih,
19. Kapitalske družbe – podatke o višinah pokojninskih rent in odkupnih vrednosti, izplačanih v skladu z zakonom, ki ureja prvi pokojninski sklad Republike Slovenije in preoblikovanje pooblaščenih investicijskih družb,

20. lokalnih skupnosti – podatke o subvencijah, ki jih za opravljanje dejavnosti dodeljujejo lokalne skupnosti (vrsta, višina in datum upravičenosti) in podatke o pomočeh lokalnih skupnosti (vrsta, višina in datum upravičenosti),
21. Ministrstva za zdravje, Inštituta za varovanje zdravja in drugih izvajalcev zdravstvene dejavnosti – podat ke o zdravstvenem stanju (podatke o duševnem zdravju in o odvisnostnih) oziroma invalidnosti (stopnja invalidnosti),
22. kreditnih institucij – podatke o prometu na transakcijskih računih in podatke o višini sredstev na varčevalnih računih.

(3) V primerih pridobivanja podatkov iz tega člena, oseb, na katere se podatki nanašajo, ni potrebno predhodno seznaniti.

(4) Ministrstvo lahko centralno zbirko podatkov iz 55. člena tega zakona, poveže z zbirkami podatkov iz drugega odstavka tega člena, na način in pod pogoji, ki jih določata zakon, ki ureja varstvo osebnih podatkov in zakon, ki ureja davčni postopek.

58. člen

(1) Ministrstvo in centri za socialno delo lahko osebne podatke, ki se vodijo v centralni zbirki podatkov iz 55. člena tega zakona, in podatke, ki jih pridobivajo od upravljavcev zbirk osebnih podatkov iz prejšnjega člena, obdelujejo samo za potrebe postopka odločanja in vodenja zbirk podatkov po tem zakonu, ministrstvo pa tudi za potrebe izvajanja centralnega izplačila, izvrševanja nadzora, spremljanja stanja, za analize ter znanstveno raziskovalne in statistične namene.

(2) Inštitut za socialno varstvo brezplačno pridobiva podatke o pravicah iz javnih sredstev iz centralne zbirke podatkov iz 55. člena tega zakona od ministrstva v anonimizirani obliki in jih uporablja za analize ter znanstvenoraziskovalne in statistične namene.

59. člen

(1) Podatki in dokumenti iz centralne zbirke podatkov iz 55. člena tega zakona se hranijo 5 let po datumu prenehanja upravičenosti do pravice iz javnih sredstev.

(2) Odločbe o upravičenosti do pravic iz javnih sredstev se arhivirajo.

## XI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

60. člen

Minister izda podzakonske predpise iz drugega odstavka 12. člena, iz petega odstavka 15. člena in iz drugega odstavka 17. člena tega zakona do začetka uporabe tega zakona.

61. člen

Ministrstvo za namen iz prvega odstavka 55. člena tega zakona do začetka uporabe tega zakona vzpostavi enoten informacijski sistem.

62. člen

(1) Postopki uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, o katerih na prvi stopnji do začetka uporabe tega zakona še ni bilo odločeno, se dokončajo po tem zakonu.

(2) V postopkih iz prejšnjega odstavka, uvedenih na zahtevo oseb, ki bi bile do pravic iz javnih sredstev upravičene po dosedanjih predpisih in niso upravičene do pravic iz javnih sredstev po tem zakonu, se pravica iz javnih sredstev dodeli po dosedanjih predpisih za obdobje do začetka uporabe tega zakona.

(3) V primerih prvega odločanja po tem zakonu, ko se v skladu s 38. členom tega zakona izda odločba, s katero se odloči tudi o drugih pravicah iz javnih sredstev, do katerih je upravičenec upravičen na podlagi drugih odločb, center za socialno delo po uradni dolžnosti te odločbe odpravi in z eno odločbo v skladu s tem zakonom odloči o vseh pravicah iz javnih sredstev po tem zakonu. Pravice iz javnih sredstev se prizna z dnem priznanja tiste pravice iz javnih sredstev, katere uveljavljanje je povod za postopek odločanja tudi o drugih pravicah.

(4) Upravičenec, ki ima odločbo o priznanju pravic iz javnih sredstev po dosedanjih predpisih, lahko ne glede na obdobje veljavnosti te odločbe, uveljavlja odmero pravic iz javnih sredstev po tem zakonu pred potekom obdobja, za katerega mu je bila pravica priznana.

63. člen

Vlogo za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev po tem zakonu se lahko vloži že v roku 30 dni pred dnevom začetka uporabe tega zakona.

64. člen

Do vzpostavitve vseh zbirk podatkov za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev po tem zakonu mora vlagatelj posredovati dokazila za odločanje, ki jih center za socialno delo ne more po uradni dolžnosti pridobiti iz zbirk podatkov po tem zakonu.

65. člen

Zbirke podatkov, ki se na dan začetka uporabe tega zakona vodijo po predpisih, ki urejajo starševsko varstvo in družinske prejemke, socialne prejemke, štipendiranje, plačilo programov vrtcev, subvencioniranje najemnin, šolsko in dijaško prehrano, dijaški in študentski prevoz ter zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, se združijo v centralno zbirko podatkov iz 55. člena tega zakona.

66. člen

(1) Centri za socialno delo z dnem začetka uporabe tega zakona prevzamejo delavce, ki na lokalnih skupnostih vodijo postopke ugotavljanja upravičenosti do znižanja plačila vrtca, subvencije najemnine in kritje prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje.

(2) Center za socialno delo in lokalne skupnosti, na območju katerih izvršuje javna pooblastila, do 30. novembra 2010 sklenejo sporazum o tem, koliko in katere delavce center za socialno delo prevzame v skladu s prejšnjim odstavkom.

(3) Z dnem začetka uporabe tega zakona se primerna poraba lokalnih skupnosti zmanjša za stroške dela delavcev, ki jih v skladu s tem zakonom prevzamejo centri za socialno delo.

67. člen

(1) Centri za socialno delo z dnem začetka uporabe tega zakona prevzamejo delavce, ki na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije vodijo postopke ugotavljanja upravičenosti do državne pokojnine po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje in upravičenost do varstvenega dodatka po zakonu, ki ureja varstveni dodatek.

(2) Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in centri za socialno delo, na območju katerih Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije izvršuje javna pooblastila, do 30. novembra 2010 sklenejo sporazume o tem, koliko in katere delavce posamezni center za socialno delo prevzame v skladu s prejšnjim odstavkom.

68. člen

Z dnem začetka uporabe tega zakona se črtajo:

1. v Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 - uradno prečiščeno besedilo in 10/08): besedilo »kadar dohodek na družinskega člana ne presega zgornje meje dohodkovnega razreda po tem zakonu« v prvem odstavku 65. člena, četrti odstavek 65. člena, 66. člen, 68. člen, prvi odstavek 70. člena, 71. člen, 72. člen, 73. člen, 74. člen, sedmi odstavek 90. člena in 14. točka 106. člena;
2. v Zakonu o štipendiranju (Uradni list RS, št. 59/07, 63/07 in 40/09): 3., 4. in 5. točka prvega odstavka 8. člena, prvo podpoglavje 1. Državne štipendije v poglavju IV. POGOJI ZA PRIDOBITEV POSAMEZNIH VRST ŠTIPENDIJ, VIŠINA ŠTIPENDIJE IN DODATKI K ŠTIPENDIJI, prvi odstavek 40. člena, prvi odstavek 42. člena, besedi »iz prvega« v šestem odstavku 42. člena, besedi »državnih štipendij« v 43. členu, besedilo »državne štipendije in« v prvem odstavku 44. člena, besedilo »državne štipendije oziroma« v prvem odstavku 47. člena, besedilo «državno štipendijo ali« v drugem in tretjem odstavku 47. člena ter prvem odstavku 51. člena, besedilo »Center za socialno delo za državne štipendije« v četrtem odstavku 47. člena, besedilo »Pristojni center za socialno delo za državno štipendijo oziroma« v drugem odstavku 50. člena, besedilo »pristojni center za socialno delo oziroma« v četrtem odstavku 50. člena, besedilo »državne štipendije ali» v drugem odstavku 51. člena, besedi »državno štipendijo,« v prvi alineji prvega odstavka 54. člena, besedilo »Evidenco štipendistov, prejemnikov državnih štipendij, vodijo centri za socialno delo« v drugem odstavku 55. člena, besedilo »pristojni centri za socialno delo« v drugem odstavku 58. člena in v tretjem odstavku 59. člena in prvi odstavek 63. člena,
3. v Zakonu o vrtcih (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 25/08 in 98/09 - ZIUZGK): prvi, drugi in tretji odstavek 32. člena, 32.a člen, 33. člen, tretji, četrti, peti, šesti, sedmi in osmi odstavek 45. člena,
4. v Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr. in 65/09): besedilo »v skladu z normativi in standardi, ki jih določi minister« v tretjem odstavku 83. člena,
5. v Zakonu o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 119/06 – uradno prečiščeno besedilo, 59/07 – Zštip, 63/07 – popr., 15/08 – odl. US RS, 64/08 in 86/09): drugi odstavek 73.c člena,
6. v Stanovanjskem zakonu (Uradni list RS, št. 69/03, 18/04 - ZVKSES, 47/06 - ZEN, 45/08- ZVEtL, 57/08 in 90/09 – odl. US RS): osmi odstavek 121. člena, prvi stavek drugega odstavka 121.b člena, beseda »osmega« v četrtem odstavku ter besedilo »prosilcev za dodelitev neprofitnega najemnega stanovanja« v prvem stavku petega odstavka 121.b člena,
7. v Zakonu usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/09): šestindvajseta alineja 1. točke drugega odstavka 3. člena,
8. v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07 in 76/08): šesti odstavek 24. člena in četrta alineja prvega odstavka 79.b člena,
9. v Uredbi o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev (Uradni list RS, št. 110/04, 124/04, 114/06 – ZUTPG, 5/07 sklep in 5/08 sklep): tretji

in četrti odstavek 11. člena, besedilo »na obrazcu, ki ga predpiše minister, pristojen za socialno varstvo« v drugem odstavku 29. člena,

10. v Uredbi o metodologiji za oblikovanje najemnin v neprofitnih stanovanjih ter merilih in postopku za uveljavljanje subvencioniranih najemnin (Uradni list RS, št. 131/03, 142/04 in 99/08) besedilo »ki plačujejo najemnino, višjo od priznane neprofitne najemnine, in izpolnjujejo pogoje iz 121.a člena stanovanjskega zakona« v četrti alineji prvega odstavka 11. člena, drugi in tretji odstavek 12. člena, 13.a člen, 14. člen, 16. člen in 17. člen,
11. v Pravilniku o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov (Uradni list RS, št. 31/08 in 61/09): poglavje III. PRAVICA DO OTROŠKEGA DODATKA.

69. člen

Z uveljavitvijo tega zakona prenehajo veljati:

1. Pravilnik o ugotavljanju prihrankov in premoženja ter o vrednosti zagotovljene osnovne oskrbe v postopku za dodelitev denarne socialne pomoči (Uradni list RS, št. 68/01, 71/01 – popr., 119/05 in 36/07),
2. Pravilnik o metodologiji za upoštevanje dohodka iz dejavnosti za pridobitev pravice do denarne socialne pomoči (Uradni list RS, št. 64/01 in 42/07),
3. Pravilnik o metodologiji za upoštevanje dohodka iz kmetijske dejavnosti za pridobitev pravice do denarne socialne pomoči in denarne pomoči (Uradni list RS, št. 39/07),
4. Pravilnik o obrazcih vloge za dodelitev denarnih socialnih pomoči in vrstah dokazov (Uradni list RS, št. 68/01, 69/01 – popr., 107/03 in 45/07),
5. Pravilnik o zbirki podatkov o denarnih socialnih pomočeh (Uradni list RS, št. 64/01),
6. Pravilnik o obrazcih zahteve za oprostitev plačila socialno varstvene storitve (Uradni list RS, št. 55/05 in 26/07),
7. Pravilnik o plačilih staršev za programe v vrtcih (Uradni list RS, št. 129/06, 79/08, 119/08 in 102/09),
8. Pravilnik o subvencioniranju mesečnih vozovnic za dijake, vajence in študente višjih šol (Uradni list RS, št. 78/03, 83/03, 111/06 in 71/07),
9. Pravilnik o subvencioniranju prevozov študentov (Uradni list RS, št. 18/04),
10. Pravilnik o subvencioniranju šolske prehrane učencev v osnovnih šolah (Uradni list RS, št. 34/04 in 70/08),
11. Pravilnik o subvencioniranju šolske prehrane dijakov in vajencev v srednjih šolah (Uradni list RS, št. 34/04 in 62/08),
12. Pravilnik o merilih za ugotavljanje dohodkov, prihrankov in premoženja občanov za prijavo v obvezno zdravstveno zavarovanje (Uradni list RS, št. 126/08),
13. Pravilnik o obrazcu vloge za ugotovitev izpolnjevanja pogojev za pridobitev pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev (Uradni list RS, št. 126/08),

uporabljajo pa se do uveljavitve podzakonskih predpisov po tem zakonu, kolikor niso v nasprotju s tem zakonom.

70. člen

Z dnem začetka uporabe tega zakona se za posamezno pravico iz javnih sredstev prenehajo uporabljati:

1. v Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 - uradno prečiščeno besedilo in 10/08) za otroški dodatek: 88. člen, 89. člen, 90. člen, 91. člen, 102. člen, 103. člen, drugi odstavek 104. člena in drugi odstavek 105. člena,
2. v Zakonu o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 5/07 sklep, 23/07 – popr., 41/07 – popr. in 5/08 sklep) za denarne socialne pomoči: 89. člen,
3. v Zakonu o štipendiranju (Uradni list RS, št. 59/07, 63/07 in 40/09) za državne štipendije: 27. člen,

4. Pravilnik o dodeljevanju državnih štipendij (Uradni list RS, št. 45/09), razen 1. člena, 2. člena. 3. člena, 4. člena, 7. člena, 8. člena, 9. člena, 10. člena, 26. člena, 27. člena, 28. člena, 29. člena, 31. člena, 32. člena, 33. člena in 34. člena,
5. v Zakonu o vrtcih (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 25/08 in 98/09 - ZIUZGK) za znižano plačilo vrtca: 52. člen,
6. v Zakonu o šolski prehrani (Uradni list RS št.): 15. člen, 19. člen,
7. v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem (Uradni list RS, št. 72/06 - uradno prečiščeno besedilo, 114/06 - ZUTPG, 91/07 in 76/08): zavezanec za prijavo v obvezno zdravstveno zavarovanje in dohodkovni pogoji za prijavo v obvezno zdravstveno zavarovanje na podlagi 21. točke prvega odstavka 15. člena, drugi in tretji odstavek 15. člena, za osebe, ki jim prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje krije občina stalnega prebivališče se ne uporablja drugi odstavek 78. člena in sicer v delu, ki določa, da prijavo v zavarovanje vloži zavezanec za plačilo prispevkov,
8. Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov (Uradni list RS, št. 31/08) za otroški dodatek, razen 15. člena, 38. člena in 39. člena.

71. člen

(1) Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. januarja 2011.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se 1. točka prvega odstavka 17. člena tega zakona ne uporablja do vzpostavitve zbirke podatkov o vrednosti nepremičnin.

## III: OBRAZLOŽITEV

**K 1. členu:**
Člen določa vsebino zakona. Zakon določa:

- meje dohodkov, ki se upoštevajo pri uveljavljanju denarnih prejemkov in drugih pravic, ki so odvisne od materialnega položaja (v nadaljnjem besedilu: pravice iz javnih sredstev),
- enoten način ugotavljanja materialnega položaja,
- višino določenih pravic iz javnih sredstev ter
- postopek njihovega uveljavljanja.

Zakon v okviru enotnega načina ugotavljanja materialnega položaja določa:

- krog oseb, ki se upoštevajo,
- dohodke in neto princip pri njihovem upoštevanju ter način ugotavljanja dohodkov,
- premoženje in način upoštevanja premoženja.

**K 2. členu:**
Člen opredeljuje, na podlagi katerih načel se uveljavljajo pravice iz javnih sredstev. Uveljavljajo se po načelih enotnosti, pravične razdelitve javnih sredstev, ekonomičnosti, ciljne usmerjenosti prejemkov in po načelu spoštovanja človekovega dostojanstva.

**K 3. členu:**
Člen pojasnjuje pomen pojmov v tem zakonu.
Pojasnjuje:

- kdo je izvajalec pri posamezni pravici iz javnih sredstev. Pojem izvajalec se v zakonu pojavlja v različnih pomenih glede na posamezno pravico, in sicer pri znižanju plačila vrtca je izvajalec vrtec, pri subvenciji prevozov za dijake in študente je izvajalec prevoznik, pri oprostitvi plačil socialnovarstvenih storitev je izvajalec socialnovarstvenih storitev, pri prispevku k plačilu sredstev namenjenih plačilu družinskega pomočnika je izvajalec občina.
- kaj je »pravica iz javnih sredstev« – pravica iz javnih sredstev, ki je odvisna od materialnega položaja osebe, o kateri odločajo centri za socialno delo in ki se izplačuje iz proračuna države ali lokalne skupnosti,
- kdo je »oseba« - oseba, ki se po tem zakonu upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja in je stranka v postopku,
- kdo je »vlagatelj« – oseba, ki vloži vlogo za uveljavljanje pravice iz javnih sredstev, do katere je upravičena sama ali skupaj z drugimi osebami, oziroma je na vlogi navedena kot vlagatelj,
- kdo je štipendist – upravičenec do državne štipendije po tem zakonu oziroma upravičenec do Zoisove štipendije, če prejema tudi dodatek glede na dohodek v družini.
- ter kaj je program - vzgojni, izobraževalni ali študijski program.

**K 4. členu:**
Zakon ohranja načelo, uveljavljeno pri pravicah iz javnih sredstev v obstoječi področni zakonodaji, da se le-ta dodeli, kadar dohodek oseb ne dosega meje dohodkov, ki jo za posamezno pravico iz javnih sredstev določa ta zakon. Pri tem zakon ne posega v druge pogoje, ki jih določajo predpisi, ki urejajo to pravico. Pristojni organ (CSD) bo tako pri odločanju poleg tega zakona upošteval tudi druge pogoje, ki jih (lahko) določa zakon, ki ureja posamezno pravico.

V načelu tudi ne posega v višino posamezne pravice – to določa le za tiste pravice, katerih višino je bilo treba prilagoditi zaradi poenotenja upoštevanja dohodkov, zaradi spremenjenega principa upoštevanja dohodkov (namesto bruto principa vpeljuje neto princip) ali zaradi določitve vrstnega reda pravic. Višina pravice iz javnih sredstev tako ostaja določena s predpisi, ki urejajo posamezno pravico iz javnih sredstev, le če ni s tem zakonom določeno drugače.

**K 5. členu:**
V tem členu so določeni denarni prejemki, o katerih odločajo centri za socialno delo (v nadaljevanju: CSD). To so:
1. otroški dodatek,
2. denarna socialna pomoč,
3. varstveni dodatek,
4. državna štipendija.

**K 6. členu**
V tem členu so določene subvencije oziroma plačila, o katerih po tem zakonu odločajo CSD, ki pa ne predstavljajo denarnih prejemkov. Posameznik jih namreč ne prejme v denarnih sredstvih, temveč posredno v obliki znižanega plačila ali prispevka ali v obliki subvencije določenih storitev.
To so:
1. znižanje plačila za programe vrtcev,
2. subvencija malice za učence in dijake,
3. subvencija prevozov za dijake in študente,
4. oprostitev plačil socialno varstvenih storitev,
5. prispevek k plačilu družinskega pomočnika,
6. subvencija najemnine neprofitnega najemnega stanovanja, namenskega najemnega stanovanja, bivalne enote, tržnega najemnega in hišniškega stanovanja (v nadaljnjem besedilu: subvencija najemnine),
7. pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev,
8. pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje za državljane Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki niso zavarovanci iz drugega naslova.

**K 7. členu:**
V tem členu je določen vrstni red uveljavljanja pravic iz javnih sredstev. Pri vrstnem redu zakon določa, da denarne prejemke vlagatelj uveljavlja v določenem vrstnem redu, in sicer:
1. otroški dodatek,
2. denarna socialna pomoč,
3. varstveni dodatek,
4. državna štipendija.

Vlagatelj je dolžan pred uveljavljanjem subvencij najprej uveljavljati pravice do denarnih prejemkov.

Posledice v primeru, če vlagatelj pravic iz javnih sredstev ne uveljavlja v določenem vrstnem redu, so določene v naslednjem členu.

**K 8. členu:**

V tem členu so določene posledice v primeru, če vlagatelj ne spoštuje vrstnega reda uveljavljanja denarnih prejemkov iz tega zakona, določenega v predhodnem členu.
CSD je vlagatelja dolžan opozoriti na vrstni red in posledice njegovega neupoštevanja. Če vlagatelj ne uveljavlja katerega od denarnih prejemkov, ki je po vrstnem redu pred pravico, ki jo uveljavlja, se denarni prejemek upošteva, kot če bi mu bil dodeljen (16. člen zakona). Na ta način se prepreči neutemeljeno povečanje pravice iz javnih sredstev, ki je naslednja po vrsti, iz proračuna določenega plačnika, na račun neaktivnosti upravičenca in »prihranka« plačnika prve pravice. Brez določitve te posledice bi lahko družina (neupravičeno) uveljavila višji socialni transfer, ki je po vrstnem redu za denarnim prejemkom, ki ga ni uveljavila.

**K 9. členu:**
Pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev se za ugotavljanje materialnega položaja upoštevajo s tem zakonom določene osebe, njihov dohodek in premoženje. Na ta način je zagotovljen enoten način ugotavljanja materialnega položaja za vse navedene pravice, odvisne od dohodka in premoženja.

**K 10. členu:**
Ta člen v prvih dveh odstavkih na splošno opredeljuje, kdo se poleg vlagatelja upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja. Ne glede na zakonsko dikcijo, ki v drugem odstavku posebej opredeljuje, kdo se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, kadar je vlagatelj otrok ali pastorek, temelji določitev kroga oseb, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, na dolžnosti preživljanja.

Dolžnost preživljanja ureja Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 in 122/07). Upoštevajoč njegove določbe o dolžnosti preživljanja med zakoncema, partnerjema v zunajzakonski skupnosti, o dolžnosti preživljanja otrok in pastorkov, se v krogu oseb, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, v načelu upoštevajo zakonec oziroma oseba, s katero vlagatelj živi v življenjski skupnosti, ki je po zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo in otroci in pastorki, ki so jih vlagatelj ali njegov partner dolžni preživljati po zakonu.

Za namen uporabe tega zakona glede obstoja zunajzakonske skupnosti je v četrtem odstavku posebej določena domneva, da je obstoj zunajzakonske skupnosti podan, kadar se je dvema osebama, ki nista sklenila zakonske zveze, rodil skupni otrok ali sta posvojili otroka, ne glede na čas trajanja zunajzakonske skupnosti. Domnevo lahko upravičenec v skladu s petim odstavkom izpodbija, vendar pa zgolj dogovor o preživnini in izvajanje tega dogovora ne dokazuje, da zunajzakonska skupnost ni podana. Treba je tudi dokazati, da starša dejansko ne živita skupaj ter da med njima ne obstaja skupno gospodinjstvo, gospodarska skupnost oz. soodvisnost in tudi v očeh okolja ne veljata za partnerja. Navedena dva odstavka sta namenjena preprečevanju prikazovanja lažnega dejanskega stanja o tem, ali gre za družino, kjer samo eden od staršev dejansko skrbi za otroka. Zaradi težav pri dokazovanju je glede na dosedanjo ureditev težko dokazati obstoj zunajzakonske skupnosti, s tem pa je omogočeno izigravanje sistema in doseganje višjih socialnih transferjev. S predpostavljeno domnevo in obrnjenim dokaznim bremenom pa je organ odločanja tisti, ki bo presodil, ali je upravičenec v zadostni meri dokazal, ali je obstoj zunajzakonske skupnosti podan ali ne.

Primere, ko pravico uveljavlja polnoletni otrok, ki so ga starši zaradi šolanja še vedno dolžni preživljati, zakon ureja odvisno od tega, ali si je tudi ta otrok ustvaril svojo družino ali ne:
- v drugem odstavku 10. člena so urejeni primeri, ko si ni ustvaril svoje družine (npr. uveljavlja pravico do državne štipendije) – v tem primeru krog oseb ostaja enak, kot če bi vlogo vložili starši, upošteva se tudi otrokove - vlagateljeve starše in njegove brate oziroma sestre,
- v primeru, ko pravico uveljavlja (polnoletni) otrok, ki pa si je že ustvaril svojo družino in so ga starši zaradi šolanja še vedno dolžni preživljati, se vlagateljeva družina šteje kot samostojna družina, njegovih staršev in bratov ali sester pa se ne upošteva (osmi odstavek

10. člena). V skladu z drugimi določbami zakona (12. člen) pa se kot vlagateljev dohodek upošteva preživnina, ki mu jo namenjajo starši iz naslova dolžnosti preživljanja. Zato so vse osebe v vlogi dolžne navesti tudi podatke o osebah, ki so jih same dolžne preživljati, in osebe, ki so dolžne preživljati njih (drugi odstavek 36. člena).

Sedmi odstavek določa, kdaj gre po tem zakonu za enostarševsko družino, pri tem pa poleg splošne definicije v smislu skupnosti enega od staršev z otroki vpeljuje tudi pogoj, da drugi od staršev ne more sodelovati pri preživljanju otrok in taksativno podaja vzroke za to, in sicer, kadar je drugi od staršev umrl in otrok po njem prejemkov za preživljanje ne prejema ali je drugi od staršev neznan ali kadar otrok po drugem od staršev, če otrok po tem staršu ni upravičen do prejemkov za preživljanje dejansko ne prejema.

Deveti odstavek posebej ureja situacijo, kadar je otrok dodeljen v skupno varstvo in vzgojo obema staršema, med katerima pa zakonska oziroma zunajzakonska zveza ne obstaja. Otrok se pri ugotavljanju materialnega stanja upošteva pri tistem od staršev, kot se sporazumeta starša. V kolikor se ne sporazumeta, pa se otrok upošteva pri tistem od staršev, pri katerem ima prijavljeno stalno prebivališče. Pri tem je treba poudariti, da se pri ugotavljanju materialnega položaja, kadar je vlagatelj otrok, prav tako smiselno uporablja ta odstavek.

V desetem odstavku je določeno, kdaj se vlagatelj po tem zakonu šteje kot samska oseba, in sicer je to takrat, ko nima oseb, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja po tem zakonu (ni poročen oziroma ne živi v nobeni od prej navedenih partnerskih zvez in nima otrok).

Enajsti odstavek določa, da se za potrebe ugotavljanja upravičenosti do subvencije najemnine upošteva najemnik in vsi uporabniki, ki so navedeni v najemni pogodbi, ki imajo na predmetnem stanovanju prijavljeno stalno prebivališče.

**K 11. členu:**
Iz različnih razlogov zakon izključuje osebe, ki so sicer med seboj v prej navedenih razmerjih, vendar imajo preživetje zagotovljeno na drug način. Ta člen taksativno našteva te primere.

Pri ugotavljanju materialnega položaja osebe se ne upoštevajo naslednje osebe:

7. otroci, ki ob razvezi zakonske zveze ali zunajzakonske skupnosti, ki je po predpisu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, niso bili zaupani v vzgojo in varstvo vlagatelju ali osebi, s katero vlagatelj živi v zunajzakonski skupnosti, ki je po zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo,
8. otroci in pastorki, ki se poročijo ali živijo v zunajzakonski skupnosti, ki je po zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali postanejo roditelji ter skrbijo za otroka,
9. zakonec osebe, ki v življenjski skupnosti ni več dejansko povezan z družino in je sprožen postopek za razvezo zakonske zveze,
10. polnoletna oseba, dokler so jo starši v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja, dolžni preživljati in ki v življenjski skupnosti zaradi nasilja v družini, zaradi katerega so sproženi ali tečejo postopki v skladu s predpisi, ki urejajo nasilje v družini, ni več dejansko povezana z njimi.
11. osebe, ki so v celodnevnem institucionalnem varstvu in so delno ali v celoti oproščene plačila storitve, razen kadar uveljavljajo oprostitev plačila te storitve,
12. rejenci.

**K 12. členu:**
Zakon najprej postavi načelo, da se upoštevajo vsi dohodki in prejemki vlagatelja in vseh oseb, ki se po tem zakonu upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja. Le na ta način se lahko ugotovi materialni položaj celotne družine. Določitev dohodkov temelji na načelu, da

je treba upoštevati vse dohodke in prejemke, razen tistih, ki so namenjeni kritju posebnih potreb (ne upošteva se npr. dodatek za pomoč in postrežbo, dodatek za veliko družino).

V dohodek, ki se upošteva, se štejejo dohodki in prejemki vseh oseb, in sicer:

1. obdavčljivi dohodki po zakonu, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine,
2. pokojninske rente in odkupne vrednosti, izplačane v skladu z zakonom, ki ureja prvi pokojninski skladu Republike Slovenije in preoblikovanje pooblaščenih investicijskih družb ter dodatne starostne pokojnine na podlagi zakona, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
3. dohodki, razen povračil stroškov, prejeti na podlagi pogodbe o prostovoljnem služenju vojaškega roka,
4. preživnina, nadomestilo preživnine in drugi prejemki, prejeti na podlagi izvršilnega pravnega naslova z namenom kritja življenjskih stroškov, do višine minimalnega dohodka, ki bi osebi pripadala po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke, če ne bi imela drugih dohodkov,
5. nagrada skrbniku v skladu z zakonom, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja,
6. plačilo dela rejniku, ki se izplačuje iz proračuna v skladu z zakonom, ki ureja rejniško dejavnost,
7. starševski dodatek,
8. otroški dodatek,
9. denarna socialna pomoč,
10. varstveni dodatek,
11. državne štipendije, zmanjšane za znesek, ki je enak dodatku za bivanje izven kraja stalnega prebivališča, dodatku za prevoz v primestnem ali medkrajevnem prometu, dodatku za učni oziroma študijski uspeh, dodatku za štipendiste s posebnimi potrebami ter dodatku za vrsto in področje izobraževanja,
12. dodatek glede na dohodek v družini štipendista k Zoisovi štipendiji,
13. dodatek za aktivnost, po zakonu, ki ureja trg dela in zaposlovanje,
14. dodatek k pokojnini po zakonu, ki ureja zagotavljanje socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz republik nekdanje SFRJ,
15. rente iz življenjskega zavarovanja po zakonu, ki ureja zavarovalništvo,
16. veteranski dodatek po zakonu, ki ureja področje vojnih veteranov,
17. invalidski dodatek in družinski dodatek po zakonu, ki ureja področje vojnih invalidih ter nadomestilo za invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb,
18. sredstva za nego in pomoč in drugih oblik denarnih nadomestil, ki jih dobiva oseba, za katero skrbi oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja,
19. prejemki za delo pripornikov in obsojencev,
20. pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih socialno ali drugače ogrožene osebe prejmejo od organizacij, ki imajo v skladu z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, status humanitarne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva, in od organizacij, ki imajo v skladu z zakonom, ki ureja invalidske organizacije, status invalidske organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju invalidskega varstva, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke,
21. pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih pomoči potrebne osebe prejmejo od dobrodelnih ustanov, katerih ustanovitev in poslovanje je v skladu z zakonom, ki ureja ustanove, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke,
22. plačil za vodenje knjigovodstva na kmetijah po uradni metodologiji Evropske unije za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev, ki so namenjena vodenju knjigovodstva v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kot je določena z zakonom, ki ureja dohodnino.

Tako se v dohodek načeloma štejejo vsi dohodki in prejemki, ki so obdavčljivi po Zakonu o dohodnini in niso oproščeni plačila dohodnine (Uradni list RS št. 59/06-uradno prečiščeno besedilo 4, 117/06, 33/07). Poleg teh pa taksativno našteva tudi ostale dohodke, s katerimi posameznik ali družina razpolaga in so oproščeni plačila dohodnine. Zakon namreč zasleduje načelo, da je pri ugotavljanju upravičenosti do socialnega transferja treba upoštevati vse dohodke in prejemke, s katerimi družina dejansko razpolaga, ne glede na to, ali so vir dohodnine ali ne.

Upoštevajo se tudi pokojninske rente in odkupne vrednosti, izplačane v skladu z zakonom o prvem pokojninskem skladu Republike Slovenije in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb.

Iz dohodkov, prejetih na podlagi pogodbe o prostovoljnem služenju vojaškega roka, so izvzeta le povračila stroškov. Drugi prejemki na področju obrambe in zaščite (prejemki pogodbenih pripadnikov rezervne sestave, ki pomenijo nadomestilo plače oziroma izgubljenega zaslužka, in dohodki za čas dejanskega opravljanja vojaške službe, dohodki za čas dejanskega opravljanja službe v Civilni zaščiti, in dohodki, ki pomenijo nadomestilo za izgubljeni dohodek v primeru nepoklicnega opravljanja nalog zaščite, reševanja in pomoči) so obdavčljivi in se kot taki tudi upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja za ugotavljanje upravičenosti do pravic iz javnih sredstev (zajeti so v prvi alineji prvega odstavka tega člena), zato niso posebej navedeni.

Prejeta preživnina, z namenom kritja življenjskih stroškov otrok se šteje v dohodek le do višine minimalnega dohodka, ki le-tem pripada, razen v primeru, ko upravičenec dokaže, da je ne prejema. Omejitev višine preživnine, ki se šteje v dohodek, je skladna z odločitvijo Ustavnega sodišča (Odločba US RS o razveljavitvi 27. člena ZSV (Uradni list RS, št. 21/06)), da se ne sme posegati v pravico otroka do preživnine (točka 10 navedene odločbe) in da upoštevanje otrokove preživnine pri odločanju o denarni pomoči družini ni samo po sebi v neskladju z Ustavo ter da je treba oceniti, kolikšen del preživnine je namenjen zadovoljevanju skupnih potreb družine (točka 13 iste odločbe). Na enak način se upoštevajo nadomestila preživnine in drugi prejemki, prejeti na podlagi izvršilnega pravnega naslova, z namenom kritja življenjskih stroškov otrok (torej tudi v primeru družinske pokojnine). V teh primerih se pri otrocih oziroma pastorkih, za katere je s strani s staršev oziroma drugih oseb določena dolžnost preživljanja, preživnina, pokojnina ali drug prejemek, prejet na podlagi izvršilnega pravnega naslova z namenom kritja življenjskih stroškov.

Če preživninski upravičenec dokaže, da preživnine in drugih sredstev, namenjenih preživljanju, ne prejema iz razlogov, na katere sam ne more vplivati, se le-za kot dohodek ne upoštevajo. To dokazuje s predlogom za izvršbo, s potrdilom sodišča o njegovi vložitvi ali sklepom o izvršbi ali dokazilom o neuspeli izvršbi ali potrdilom pristojnega ministrstva, da je pričel teči postopek za izterjavo iz tujine (drugi odstavek tega člena).

Nagrada skrbniku in plačilo dela rejniku sta nedvomno dohodka teh oseb. Tu gre namreč za nagrado oziroma plačilo za »opravljeno delo« skrbnika oziroma rejnika. Ta sredstva za razliko od sredstev za materialne stroške za rejenca niso namenjena pokrivanju rejenčevih (oziroma varovančevih) življenjskih potreb. Ne upošteva pa se oskrbnina, ki jo prejme rejnik in je namenjena kritju stroškov rejenca. Rejnik namreč prejme oskrbnino, v katero so vključena sredstva za materialne stroške za rejenca in denarni prejemek v višini otroškega dodatka, kot je določen za najnižji dohodkovni razred za prvega otroka. Vendar s temi sredstvi rejnik ne razpolaga, saj so namenjena kritju stroškov rejenca. Prav tako pa z njimi dejansko ne razpolaga matična družina rejenca, saj se nakažejo rejniku. Zato se oskrbnina kljub dejstvu, da so starši še vedno dolžni preživljati svojega otroka in da so njihovi stroški za otroka dejansko manjši, če je v rejništvu, kot dohodek ne upošteva.

Starševski dodatek je denarna pomoč staršem, ki niso upravičeni do starševskega nadomestila (tj. nadomestila plače), in je torej namenjen delnemu preživljanju družine v prvem letu po rojstvu otroka.

Štipendije in drugi prejemki v zvezi z izobraževanjem ali usposabljanjem zvišujejo razpoložljivi dohodek prejemnikov in jih postavljajo v ugodnejši položaj v primerjavi z drugimi, ki se tudi izobražujejo ali usposabljajo, pa nimajo tovrstnih prejemkov. V primeru izobraževanja oz. usposabljanja izven kraja stalnega prebivališča se ti prejemki ne štejejo v dohodek v celoti, temveč se jih zmanjša za znesek, ki je enak dodatku k državni štipendiji za izobraževanje izven kraja stalnega bivališča in za stroške prevoza za primestni ali medkrajevni promet z javnimi prevoznimi sredstvi. S tem se zagotovi enaka obravnava šolajočih se glede na oddaljenost stalnega prebivališča od kraja izobraževanja oz. usposabljanja. Štipendije oziroma prejemki v zvezi z izobraževanjem se zmanjšajo tudi za višino dodatka za učni oziroma študijski uspeh, s čemer je nagrajeno bolj prizadevno delo dijaka oziroma študenta.

Denarna socialna pomoč je transfer, ki je namenjen preživljanju. Ker pa je izredna denarna socialna pomoč namenjena kritju točno določenih potreb in jo mora prejemnik za določen namen tudi porabiti, se le-ta med dohodki ne upošteva. Ne upošteva se tudi denarne pomoči, ki jo socialno ali drugače ogrožene in pomoči potrebne osebe prejmejo od samoupravne lokalne skupnosti, humanitarne ali invalidske organizacije ali od dobrodelne ustanove. Tudi te pomoči so namreč največkrat namenjene za določen namen (nakup šolskih potrebščin, kritju stroškov za šolo v naravi).

Invalidnina, invalidski dodatek in dodatek za posebno invalidnost po Zakonu o vojnih invalidih in Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter nadomestilo za invalidnost po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb so prejemki, namenjeni preživljanju invalidnih oseb.

Poleg navedenega se upoštevajo tud sredstva za nego in pomoč in druge oblike dolgotrajne oskrbe, ki jih dobiva oseba, za katero skrbi oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja. Ta sredstva se kot dohodek štejejo tistemu, ki skrbi za pomoči potrebno osebo (»oskrbovalcu«), in ne osebi, ki je do njih upravičena. Če »oskrbovalec« dokaže, da nego in pomoč nudi v drugačni vrednoti, se kot dohodek upošteva višina sredstev v tej vrednosti.

Subvencije, znižana plačila in prispevki oziroma oprostitve plačil se kot dohodek ne upoštevajo, čeprav je z njimi družini življenje olajšano.

V dohodek se ne štejejo prispevki zavarovanca za socialno varnost, ki jih za posamezne zavarovance v skladu s posebnimi predpisi plačuje Slovenija ali samoupravna lokalna skupnost, ki ne nastopa kot njihov delodajalec.

Ne upošteva se niti subvencija cene programov predšolske vzgoje, čeprav je to daleč najvišji posamični socialni transfer v Sloveniji, vendar pa gre za znižano plačilo za otroka, vključenega v vrtec, ki izvaja javno službo. Glede na dohodke na družinskega člana sicer lahko znaša 20-100% cene programa. Upoštevano pa je dejstvo, da gre za javno službo, ki je v nekaterih državah del šolskega sistema in je za starejše predšolske otroke brezplačna; da gre za programe, s katerimi se v precejšnji meri izenačuje izhodiščni položaj otrok pred vstopom v osnovno šolo in so tudi v drugih ozirih koristni za otroka; da subvencija omogoča zaposlovanje (torej enake možnosti) mater, katerim lastni dohodki ne bi omogočali plačevanja polne cene programov predšolske vzgoje, in jih tako ne prepuščajo odvisnosti od socialne pomoči; in da je v interesu družbe, da je čim več žensk delovno aktivnih.

Prav tako se v dohodek ne štejejo subvencija najemnine po stanovanjskem zakonu, niti ne subvencija šolske prehrane učencev in dijakov, subvencija prevozov za dijake in študente in ne oprostitev plačila socialno varstvene storitve ali znižanje prispevka k plačilu pravic družinskega pomočnika.

Nedvomno je, da vsi navedeni prispevki in subvencije dvigujejo življenjsko raven, vendar pa družina z njimi dejansko ne razpolaga kot z dohodki, saj so namenjeni kritju določenih nujnih stroškov oziroma storitev.

V zvezi s pomočmi humanitarnih in invalidskih organizacij ter pomoči dobrodelnih ustanov je treba pojasniti, da se kot pomoč upoštevajo le denarna sredstva, ki so namenjena za preživetje. To pomeni, da se pomoči, ki bodo namensko opredeljene (npr. za obnovo stanovanja, strehe...) pri ugotavljanju višine dohodka ne bodo upoštevale. Ne upoštevajo se tudi paketi humanitarnih organizacij, ki predstavljajo pomoč v obliki nedenarnih sredstev.

Vsi dohodki in prejemki, ki se upoštevajo, se upoštevajo po zmanjšanju za normirane stroške oziroma dejanske stroške, priznane po zakonu, ki ureja dohodnino, ter za davke in obvezne prispevke za socialno varnost, odtegnjene od teh dohodkov. Zakon torej v primerjavi s sedanjim večinskim bruto principom, ki je hkrati večkrat pomenil tudi seštevanje z določenimi dohodki, ki so znani le v neto znesku, uzakonja neto princip. Na ta način se izogne navedenemu seštevanju neprimerljivih vrednosti, hkrati pa pokaže dejansko materialno sliko posamezne družine, saj upošteva dohodek, s katerim le-ta dejansko razpolaga.

**K 13. členu:**
Člen določa zmanjšanje dohodka. Med dohodki se namreč v načelu upoštevajo tudi državne štipendije, otroški dodatki ter denarne socialne pomoči in varstveni dodatek, ki se v sedaj veljavni ureditvi pri nekaterih socialnih transferjih ne upoštevajo. Vendar pa je tu pomemben vrstni red uveljavljanja pravice. Tako se denarni prejemek, ki je po vrstnem redu uvrščen za pravico iz javnih sredstev, ki jo uveljavlja vlagatelj, ne upošteva (npr. pri odločanju o otroškem dodatku se ne upošteva denarna socialna pomoč). Ne upošteva pa se tudi sama pravica, ki jo vlagatelj uveljavlja, in jo je prejemal v preteklem letu.

Poleg tega se od dohodkov odštejejo periodični dohodki, ki jih je nekdo v določenem obdobju prejemal, pa jih sedaj ne prejema več (npr. zaradi izgube zaposlitve se ne upošteva plača, v skladu z drugimi določbami pa se bo upoštevalo nadomestilo za primer brezposelnosti, če bo oseba do njega upravičena). Pri tem je treba upoštevati, da prenehanje prejemanja periodičnega dohodka pomeni, da oseba ne prejema nobenega novega periodičnega dohodka, ki bi pomenil nadomestitev prejšnjega periodičnega dohodka (npr. denarno nadomestilo za brezposelnost). Odštejejo se tudi preživninske obveznosti, ki jih oseba izpolnjuje na podlagi izvršilnega pravnega naslova (npr. notarskega zapisa oziroma sporazuma ali dogovora o preživljanju, sklenjenega na CSD pred spremembo zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih leta 2003) oziroma iz naslova vračila sredstev preživninskemu skladu na podlagi izplačanega nadomestila preživnine. CSD bo samo spremembo, da oseba periodičnih dohodkov ne prejema več, lahko ugotovil tako od pristojnega zavoda za zdravstveno zavarovanje, ker bo prišlo do spremembe v podlagi zavarovanja, kakor tudi od pristojnega zavoda za zaposlovanje, ki vodi evidence o upravičencih do denarnega nadomestila za brezposelnost, posreduje pa lahko podatke tudi o posameznih izplačilih in obdobjih, v katerih so posamezniki upravičeni in prejemajo nadomestila.

**K 14. členu:**
Zakon posebej ureja primer, ko je posameznik dejavnost šele začel opravljati ali če je njegov mesečni dohodek iz dejavnosti nižji od višine bruto minimalne plače in je na tej podlagi tudi vključen v obvezno zavarovanje po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. V tem primeru predvideva, da razpolaga vsaj z dohodkom v višini 75% bruto minimalne plače. V primerih bolezni, invalidnosti ali drugih osebnih okoliščin, na katere oseba ni mogla vplivati oziroma jih ni mogla preprečiti, zaradi česar kmetijsko oziroma gozdno zemljišče ni obdelovano, se šteje, da dohodka iz kmetijske dejavnosti ni oziroma ni bilo, če oseba dokaže, da dohodka s prodajo ali oddajo v najem ali zakup Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ali drugi pravni ali fizični osebi ni mogla pridobiti. Kot dokazilo

zadostuje obvestilo Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, iz katerega je razvidno, da ni zainteresiran za najem ali zakup zemljišča.

Zaradi dejanske nezmožnosti obdelovanja zemljišča pa zakon posebej ureja tudi te primere. V teh primerih se šteje, da dohodka ni oziroma ni bilo. Kot razloge nezmožnosti navaja starost nad 65 let, bolezen ali invalidnost. Nezmožnost obdelovanja zemljišča do starosti 65 let ugotavlja invalidska komisija Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Starost nad 65 let pa se smatra za utemeljen razlog uveljavljanja nezmožnosti obdelovanja zemljišča (vlagatelj v tem primeru kot razlog neobdelovanja zemljišča zgolj navede starost).

**K 15. členu:**
Kot je navedeno v obrazložitvi pri predhodnih členih (predvsem 12. člen), zakon pri upoštevanju dohodka izhaja iz neto razpoložljivega dohodka v primerjavi s sedanjim (večinoma) bruto dohodkom. Kot neto dohodki so opredeljeni dohodki in prejemki po zmanjšanju za normirane stroške oziroma dejanske stroške, priznane po zakonu, ki ureja dohodnino, ter za davke in obvezne prispevke za socialno varnost, odtegnjene od teh dohodkov.

Dohodki se ugotavljajo iz:
- podatkov iz odločb o odmeri dohodnine;
- podatkov iz davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti, in;
- podatkov, ki jih davčnemu organu posredujejo osebe zavezane za dajanje podatkov ter lastnih podatkov davčnega organa (podatki iz medletnih odmer akontacije dohodnine od posameznih dohodkov – podatki, potrebni za izračun akontacije dohodnine).

Vrstni red upoštevanja podatkov je določen na naslednji način:
1. podatki iz odločb o odmeri dohodnine in davčnih obračunov za preteklo leto;
2. podatki iz odločb o odmeri dohodnine in davčnih obračunov za predpreteklo leto;
3. podatki, ki so jih posredovale osebe zavezane za dajanje podatkov in podatki potrebni za izračun akontacije dohodnine za preteklo leto;
4. podatki, ki so jih posredovale osebe zavezane za dajanje podatkov in podatki potrebni za izračun akontacije dohodnine za predpreteklo leto.

Tudi v primeru novih dohodkov, ki jih v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge ni bilo, se upoštevajo ti tekoči dohodki. Pri preračunu se upošteva rast povprečne neto plače na zaposlenega v določenem obdobju. Tekoči dohodki se ugotavljajo na podlagi REK obrazcev oziroma na podlagi drugih dokazil izplačevalcev dohodka.

Drugačen način ugotavljanja dohodkov in drugo obdobje je predvideno le v primeru ugotavljanja upravičenosti do denarne socialne pomoči, do varstvenega dodatka, do subvencije najemnine, do pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje. Tu zakon napotuje na zakon, ki ureja socialne prejemke. Po tem zakonu se dohodki namreč ugotavljajo v obdobju zadnjih treh mesecev od meseca vložitve vloge, določen pa je tudi poseben način upoštevanja dohodkov glede na to, ali gre za redne, periodične dohodke, ali le priložnostne oziroma občasne dohodke. Denarna socialna pomoč, varstveni dodatek, subvencija najemnine, pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje so namreč prejemki, namenjeni kritju minimalnih življenjskih stroškov za krajše obdobje, do katerega je posameznik oziroma družina upravičena, ko se znajde v materialni stiski. Pri presoji materialne stiske so zato pomembni dohodki, s katerimi družina razpolaga v trenutku uveljavljanja pravice, kar je mogoče oceniti le v času vložitve vloge in kratkem obdobju pred tem. Ker pa davčni organ ne razpolaga s podatki o tekočih dohodkih posameznikov, ki uveljavljajo pravico do denarne socialne pomoči, zakon v 34. členu določa, da morajo stranke v vlogi navesti tudi druge podatke, če jih določa zakon, ki ureja upravičenost do posamezne pravice iz javnih sredstev.

**K 16. členu:**

Zakon v tem členu zaradi različnih razlogov določa povečanje dohodka, ugotovljenega po prejšnjem členu, in sicer predvsem v primeru, ko je življenjska raven vlagatelja oz. upravičenca očitno različna od tiste, ki bi jo omogočal izkazani dohodek.

Tako zakon določa povečanje za fiktivno ugotovljen dohodek v višini posredno ugotovljenega dohodka in prejemka, ko se ugotovi, da oseba v določeni višini plačuje za blago ali storitve, ki niso povezane s preživetjem, česar z ugotovljenim dohodkom ne bi zmogla, in fiktivno določenega dohodka zaradi upoštevanja premoženja v skladu z 20. členom tega zakona. Primer prvih plačil so plačila, ki so višja od lastnih dohodkov in so npr. namenjena plačilu življenjskega zavarovanja ipd. V zadnjem primeru pa to pomeni povečanje v višini letnega zneska obresti, izračunanega na osnovi vrednosti premoženja in zneska obresti, ki ga vsako leto določi minister, pristojen za finance. Tu torej zakon predvideva, da bi upravičenec v primeru, če svojega dohodka ne bi vložil v premoženje, razpolagal z denarnimi sredstvi v višini vrednosti premoženja, s katerimi bi v primeru depozita razpolagal z določenimi prihodki.

Poleg tega zakon določa tudi povečanje dohodka za:
- višino pravice iz javnih sredstev, do katere bi bila oseba upravičena, če bi jo v skladu z vrstnim redom uveljavljala pred uveljavljanjem pravice iz javnih sredstev, ki jo uveljavlja, in
- višino denarne socialne pomoči, ki bi jo oseba prejemala, če pri njej ne bi bil ugotovljen krivdni razlog v skladu z zakonom, ki ureja socialne prejemke (neaktivnost).

Z upoštevanjem višine pravice iz javnih sredstev je dosledno upoštevan vrstni red pravic, določen v 6. členu zakona. Na ta način je preprečeno neutemeljeno povečanje pravice iz javnih sredstev, ki je naslednja po vrsti, iz proračuna določenega plačnika, na račun neaktivnosti upravičenca in »prihranka« plačnika prve pravice. Brez določitve te posledice bi lahko družina (neupravičeno) uveljavila višji socialni transfer, ki je po vrstnem redu za denarnim prejemkom, ki ga ni uveljavila.

Z upoštevanjem denarne socialne pomoči na prej omenjen način se doseže enak učinek in s tem prav tako prepreči neupravičeno nadomestitev izgube denarne socialne pomoči pri naslednji pravici iz javnih sredstev. Upravičenec do denarne socialne pomoči v obstoječem sistemu namreč njene izgube zaradi svoje neaktivnosti (npr. odklonitve zaposlitve) ne občuti v takšni meri, kakršnega zasleduje določba zakona o socialnem varstvu, s čemer aktivnost ni prav vzpodbujana. Danes je družina, v kateri eden od staršev ni upravičen do denarne socialne pomoči, čeprav zaradi lastne krivde, lahko upravičena do višjega transferja, pri katerem se med dohodki upošteva tudi denarna socialna pomoč, saj izkazuje nižji dohodek.

Z uzakonitvijo povečanja dohodka, kot je navedeno, se izognemo nepravilnostim obstoječega sistema.

**K 17. členu:**
Kot premoženje osebe, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, zakon določa:
- nepremično premoženje po zakonu, ki ureja evidentiranje nepremičnin,
- osebna in druga vozila,
- vodna plovila,
- lastniške deleže gospodarskih družb ali zadrug,
- vrednostne papirje,
- denarna sredstva na transakcijskem ali drugem računu, hranilne vloge in druga denarna sredstva po izjavi stranke,
- drugo premično premoženje.

V premoženje se šteje vse zgoraj našteto, razen tistega, ki je izrecno izvzeto v naslednjem členu.

Ta člen opredeljuje tudi način ugotovitve vrednosti premoženja, in sicer se upošteva posplošena tržna vrednost po zakonu, ki ureja množično vrednotenje nepremičnin. Kot

vrednost ostalega premoženja (2., 3., 4. in 5. točka) se upošteva primerljiva tržna vrednost istovrstnega premoženja, Pri vrednostnih papirjih, s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu in njihova tržna vrednost ni znana, pa se upošteva njihova knjigovodska vrednost.

**K 18. členu:**
V načelu je izvzeto premoženje, s katerim družina dejansko ne razpolaga iz različnih vzrokov, in sicer:

- ker ga potrebuje za prebivanje ali za opravljanje drugih nujnih opravil (prevoz na delo, v šolo), sicer bi se njen položaj poslabšal,
- ker je tako nepogrešljivo, da je izvzeto celo iz izvršbe, ali
- ker ga potrebuje za opravljanje dejavnosti.

Tako se ne upošteva:

- stanovanje ali enostanovanjska hiša, v kateri oseba dejansko prebiva, do vrednosti primernega stanovanja ali stanovanjske hiše,
- osebni avtomobil oziroma enosledno vozilo do vključno skupne vrednosti, enake višini 28-kratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka določenega s predpisi, ki urejajo socialno varstvene prejemke za vsak avtomobil oziroma enosledno vozilo in osebno vozilo, prilagojeno prevozu težko gibalno oviranih oseb,
- premoženje, ki daje dohodke, višje od 2 – kratnika bruto minimalne plače,
- premoženje, za katerega ima oseba sklenjen finančni najem ali poslovni najem (leasing),
- predmeti, ki so izvzeti iz izvršbe, razen gotovine,
- poslovni prostori in poslovne stavbe, drugi objekti in premično premoženje, ki ga vlagatelj ali druga oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, uporablja za oziroma pri pridobivanju dohodka iz dejavnosti.
- kmetijsko in gozdno zemljišče, ki daje dohodke, ki se po tem zakonu upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja

V primeru, da so osebe, ki se upoštevajo poleg vlagatelja, lastniki večstanovanjske hiše, se ne šteje le stanovanje, v katerem dejansko prebivajo, ostala stanovanja (in drugi deli hiše) pa se upoštevajo.

V drugem odstavku istega člena je opredeljena vrednost primernega stanovanja ali stanovanjske hiše, in sicer je vrednost primernega stanovanja ali stanovanjske hiše razlika med posplošeno tržno vrednostjo stanovanja ali stanovanjske hiše po predpisu, ki ureja množično vrednotenje nepremičnin, in posplošeno tržno vrednostjo primernega stanovanja ali stanovanjske hiše. Za potrebe tega zakona se za primerno velikost stanovanja ali stanovanjske hiše šteje 2-kratnik površine določene s predpisom o dodelitvi neprofitnega stanovanja v najem, pri kateri ni plačila lastne udeležbe in varščine in se le-ta pri izračunu vrednosti primernega stanovanja ali stanovanjske hiše upošteva kot primerna uporabna površina stanovanja ali stanovanjske hiše. Vrednost primerne uporabne površine stanovanja ali stanovanjske hiše se izračuna po metodologiji množičnega vrednotenja nepremičnin. Pri določitvi primerne velikosti se upoštevajo stanovalci, ki imajo na tem naslovu stalno prebivališče in na tem naslovu tudi dejansko bivajo. Podatke o posplošeni tržni vrednosti stanovanja in stanovanjske hiše se pridobijo iz zbirke podatkov, ki vsebuje podatke o vrednosti nepremičnin.

**K 19. členu:**
V tem členu je predpisan način upoštevanja premoženja. Premoženje se (razen pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanj) upošteva tako, da se dohodki oseb povečajo za fiktivno določen dohodek, in sicer v višini letnega zneska obresti od vrednosti premoženja, ki se upošteva po tem zakonu, na dan vložitve vloge. Pri tem se upošteva povprečna obrestna mera po podatkih Banke Slovenije (objavljena v Biltenu Banke Slovenije za preteklo leto), in sicer za gospodinjstva za vezane vloge nad 1 letom do 2 leti za leto pred

letom vložitve vloge. V primeru, da v času vložitve vloge podatek o obrestni meri še ni na razpolago, se upošteva podatek za predpreteklo leto. Tu zakon predvideva, da bi upravičenec v primeru, če svojega dohodka ne bi vložil v premoženje, razpolagal z denarnimi sredstvi v višini vrednosti premoženja, s katerimi bi v primeru depozita razpolagal z določenimi prihodki.

Zakon v drugem odstavku določa tudi način upoštevanja premoženja, ki ni v lasti osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, za katerega pa ima sklenjen finančni ali poslovni najem (leasing). To premoženje se upošteva na enak način kot premoženje po prvem odstavku tega člena. Na ta način osebe, ki imajo sklenjen finančni ali poslovni najem, izenačimo z osebami, ki so sicer lastniki, a zaradi nakupa premoženja še plačujejo kredit.

**K 20. členu:**
Ta člen določa način izračuna dohodka, kadar se upošteva povprečni mesečni dohodek na osebo, in sicer se izračuna tako, da se skupni dohodek vseh oseb (izračunan v skladu z določbami tega zakona) deli s številom oseb in številom 12 (število mesecev v letu).

**K 21. členu:**
Vse meje dohodkov se določijo glede na enotno merilo, in sicer glede na povprečno mesečno plačo po plačilu davkov in obveznih prispevkov za socialno varnost na zaposlenega v RS po podatkih Statističnega urada RS v koledarskem letu pred letom vložitve vloge, razen če ni z drugim predpisom določeno drugače. V primeru, da neto povprečna plača za preteklo koledarsko leto še ni na razpolago, se upošteva neto povprečna plača za predpreteklo leto.

**K 22. členu:**
Ta člen določa, kdo ima pravico do otroškega dodatka, in sicer je določeno, da ima pravico eden od staršev oziroma druga oseba za otroka, ki ima prijavljeno prebivališče v Republiki Sloveniji in ki še ni dopolnil 18 leta. Po sedanji ureditvi se lahko pravico uveljavlja kadar koli do dopolnjenega 18. leta starosti otroka, za otroke, starejše od 18 let pa le, če se šolajo, dokler imajo status učenca, dijaka, vajenca ali študenta na dodiplomskem študiju, vendar najdalj do dopolnjenega 26. leta starosti. Izjemoma se za otroka šteje tudi oseba po 26. letu starosti. Sprememba starostne meje za uveljavljenje pravice do otroškega dodatka je posledica ugotovitev, da je v večini evropskih držav otroški dodatek mogoče uveljavljati do dopolnjenega 18. leta starosti, pri tem pa je treba poudariti, da bodo vsem socialno ogroženim družinam, ki imajo šolajoče otroke, zagotovljena sredstva na podlagi štipendij, za katere je predvideno znižanje vstopnega cenzusa.

Višina otroškega dodatka se določa po dveh lestvicah, ki glede na dohodek družine v preteklem letu zagotavljata pravično porazdelitev otroškega dodatka. Ker po tem zakonu dijaki niso več upravičeni do štipendij, se višine otroških dodatkov v lestvici za otroka dijaka in otroka osnovnošolca razlikujejo. Višina otroških dodatkov v lestvici otroškega dodatka za dijake je v prvih štirih dohodkovnih razredih višja od višine otroških dodatkov za osnovnošolce. Dijaki, ki spadajo v družino, ki ima nižje dohodke na člana od 42% neto povprečne plače so namreč po sedanji ureditvi upravičeni do štipendij, zato se jim kot dodatek zaradi povečanih stroškov s šolanjem dodeli višji otroški dodatek. V 5., 6., 7. in 8. razredu pa so višine otroških dodatkov za osnovnošolce in dijake enake.

Meje dohodkov so v primerjavi z obstoječo ureditvijo prilagojene le upoštevajoč novi pristop pri upoštevanju dohodkov – uveljavitev neto sistema.

**K 23. členu:**
Člen določa višino osnovnega zneska minimalnega dohodka denarne socialne pomoči, ki znaša 288,81 eurov in se usklajuje po predpisih o usklajevanju socialnih transferjev, uporablja pa se s prvim dnem naslednjega meseca po uskladitvi. Drugi odstavek tega člena še pa opredeljuje, kako se izračuna višina denarne socialne pomoči, in sicer kot razlika med minimalnim dohodkom ali seštevkom minimalnih dohodkov, ki pripadajo osebi ali osebam, in

lastnim dohodkom osebe ali oseb, ugotovljenim na način, kot ga določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke.

**K 24. členu:**
Prav tako kot člen, ki se nanaša na denarno socialno pomoč, določa člen o varstveni dodatku način izračuna višine varstvenega dodatka, in sicer se določi v višini razlike med minimalnim dohodkom za varstveni dodatek, ki pripada tej osebi in njenim lastnim dohodkom. Višina varstvenega dodatka za osebo, ki se nahaja v družini, se določi kot razlika med seštevkom minimalnih dohodkov za varstveni dodatek, ki pripadajo posameznim osebam, in lastnim dohodkom oseb.

**K 25. členu:**
Člen določa splošne pogoje za dodelitev državne štipendije, in sicer državljanstvo,starost, dohodkovni cenzus ter da morajo kandidati izpolnjevati splošne pogoje po zakonodaji, ki ureja štipendiranje. Kandidati ne smejo presegati 64% neto povprečne plače iz preteklega koledarskega leta – to je pogoj za pridobitev pravice.

Lestvica višin državnih štipendij je sicer v osnovi oblikovana na podlagi lestvice otroških dodatkov, vendar je treba poudariti, da se pri ugotavljanju upravičenosti do državne štipendije zaradi načela vrstnega reda uveljavljanja pravic iz javnih sredstev v dohodek pri ugotavljanju upravičenosti do državne štipendije upošteva tudi denarna socialna pomoč, varstveni dodatek in otroški dodatek, zaradi česar družina, pri istih dohodkih (lastnih) pade v lestvici otroških dodatkov v nižji dohodkovni razred kot v štipendijski lestvici. Odstotek na osebo glede na neto povprečno plačo se namreč poveča, če se upoštevajo tudi socialni transferji, ki so po vrstnem redu pred državno štipendijo. Zaradi navedenega v načelu nihče, ki uveljavlja pravico do državne štipendije, ne more imeti nižjega dohodka od 18% neto povprečno plače na osebo, zato se prvi razred štipendijske lestvice oblikuje do 30% povprečne neto, upoštevajoč, da so v višini ugotovljenega dohodka upoštevani tudi denarna socialna pomoč, varstveni dodatek in otroški dodatek kot dohodki, ki se v skladu z 12. členom upoštevajo.

**K 26. členu:**
Ta člen določa višino znižanja plačila vrtca v odstotku, ki je odvisna od dohodkovnega razreda, v katerega pade družina na podlagi ugotovljenih dohodkov. Lestvica, na podlagi katere se določi dohodkovni razred, je enaka lestvici pri otroškem dodatku, analogno je treba upoštevati tudi obrazložitev k 25. členu.

Dodan je le zadnji razred, s katerim se zajame celotno populacijo otrok, ki so vključeni v vrtce, ki imajo vsaj 20% znižanje plačila programa vrtca.

**K 27. členu:**
Prav tako je poenotena lestvica za določitev višine subvencije za šolsko prehrano učencev in dijakov, le da so nekateri razredi združeni.

**K 28. členu:**
Tudi lestvica dohodkovnih razredov za določitev višine subvencije prevozov za dijake in študente je izpeljana iz lestvice, ki je določena pri otroških dodatkih.

Višina subvencije se v vsakem razredu zviša za 10% za oddaljenost stalnega prebivališča od kraja izobraževanja nad 40 km do 60 km in za 20% za oddaljenosti stalnega prebivališča od kraja izobraževanja nad 60 km. Za rejence se subvencija zviša glede na oddaljenost od začasnega prebivališča. Osebi, kateri stalno prebivališče je od kraja šolanja oddaljeno več kot 60 km in ima možnost bivanja v dijaškem domu, pa je ne izkoristi, saj ni zaprosila za bivanje v dijaškem domu, se subvencija zniža za 50%. Ne glede na to se osebi, ki v štipendiji dobiva dodatek za prevoz, subvencija zniža za 70%. Osebi, ki je z odločbo o usmeritvi opredeljena kot težje ali težko gibalno ovirana (ne more uporabljati javnega prevoza oziroma potrebuje prilagojen prevoz), pripada brezplačen prilagojen prevoz.

**K 29. členu:**
Glede na dosedanjo ureditev, prinaša ta zakon nekaj dopolnil in izboljšav na področju subvencioniranja najemnin. Najprej je treba poudariti, da ZUPJS ne omejuje kroga upravičencev do subvencije glede na vrsto stanovanja (neprofitno stanovanje, namensko najemno stanovanje, bivalna enota), temveč določa krog upravičencev predvsem glede na višino dohodka. Kdor s svojim dohodkom presega vsoto minimalnega dohodka (po predpisi, ki urejajo socialne prejemke), 30% ugotovljenega dohodka in neprofitne najemnine (oziroma priznane neprofitne najemnine), do subvencije ne more biti upravičen. Upošteva pa se tudi dejanska površina stanovanja, ki jo najemnik zaseda.

Način določitve subvencije ostaja v principu enak. V skladu s tretjim odstavkom predloga ZUPJS se subvencija določi v višini razlike med neprofitno najemnino oz. priznano neprofitno najemnino in ugotovljenim dohodkom, ki se zmanjša za minimalni dohodek in za 30% ugotovljenega dohodka. Vendar pa subvencija ne more presegati višine 80% neprofitne najemnine oziroma priznane neprofitne najemnine.

Posebnost nove ureditve pa je v ureditvi posebne subvencije za najemnike v tržnem stanovanju in hišnike v hišniškem stanovanju (četrti odstavek tega člena), ki plačujejo tržno najemnino, ki se jim lahko poleg splošne subvencije prizna tudi subvencija v višini razlike med dejansko (če je nižja od priznane tržne najemnine) ali priznano tržno najemnino in priznano neprofitno najemnino. S to določbo so izenačeni najemniki v neprofitnih stanovanjih in najemniki v tržnih stanovanjih, ki izkazujejo enake oziroma podobne dohodke. Dosedanja ureditev je namreč zaradi precejšnjih razlik v višini najemnin med tržnimi in neprofitnimi stanovanji povzročala precejšnje razlike med tistimi, ki so bili upravičeni do neprofitnega stanovanja in tistimi, ki neprofitnega stanovanja doslej še niso uspeli pridobiti. Poleg tega je odpravljena tudi diskriminacija med najemniki, ki živijo v različno razvitih občinah oz. okoljih, saj je s predlogom ZUPJS črtana določba Stanovanjskega zakona, ki je določal, da pripada subvencija prosilcem, ki plačujejo tržno najemnino in so se prijavili na zadnji javni razpis za dodelitev neprofitnega najemnega stanovanja v občini stalnega prebivališča. V različnih občinah namreč različno pogosto razpisujejo prosta neprofitna stanovanja, kar vodi do neenake obravnave ljudi, ki se v relativno istem obdobju znajdejo v materialni stiski in se na zadnji razpis niso prijavili oziroma je bil ta objavljen pred več kot letom dni.

V omenjeni ureditvi v četrtem odstavku pa niso vključeni najemniki namenskih najemnih stanovanj. Gre za oskrbovana (prej tako imenovana varovana stanovanja), ki niso namenjena urejanju osnovnega stanovanjskega vprašanja, temveč gre za stanovanja, ki so namenjena določeni populaciji in nudijo storitve, ki ne spadajo v socialno področje.

**K 30. členu:**
Pomen pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev je zagotoviti zdravstvene storitve v celoti vsem osebam, ki nimajo zagotovljenih zdravstvenih storitev v celoti iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in ki zaradi materialne ogroženosti ne morejo plačevati dodatnega zdravstvenega zavarovanja. Izkazana materialna ogroženost se predpostavlja pri prejemnikih denarne socialne pomoči.

**K 31. členu:**
Državljani Republike Slovenije so upravičeni do kritja prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, če so upravičeni do denarne socialni pomoči oziroma izpolnjujejo pogoje za pridobitev denarne socialne pomoči.

**K 32. členu:**
S tem členom je CSD dana možnost, da po prostem preudarku odločijo, da se v posamičnem primeru glede na druga dejstva in okoliščine določi nižje plačilo vrtca, kot je določeno s tem zakonom. Pri tem pa daje CSD v smislu določb zakona, ki ureja socialnovarstvene storitve predvsem storitev prve socialne pomoči, osebne pomoči in

pomoči družini, tudi nalogo, da skupaj z osebo, pri kateri obstajajo razlogi, ki jih je mogoče odpraviti, najde način za njihovo odpravo.

**K 33. členu:**
Zakon določa tudi od kdaj posamezna pravica osebi pripada in za kakšno obdobje. Določen je »začetek« upravičenja, ki pa je odvisen od tega, ali gre za denarni prejemek ali za subvencijo oziroma znižano plačilo.

Denarni prejemki (otroški dodatek, denarna socialna pomoč, varstveni dodatek, državna štipendija,) in znižanje plačila vrtca pripadajo od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi vloge.

Druge subvencije oziroma znižana plačila (subvencija malice za učence in dijake, subvencija prevozov za dijake in študente, oprostitve plačil socialnovarstvenih storitev in plačil pravic družinskega pomočnika, pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje) se določijo od dneva, ko postane odločba o priznanju pravice dokončna, razen če predpis, ki ureja posamezno subvencijo oziroma plačilo, določa drugače.

Zakon torej postavlja splošno načelo, omogoča pa, da se čas, od kdaj posamezna pravica pripada, drugače določi v matičnem predpisu.

**K 34. členu:**
V tem členu je določeno obdobje prejemanja pravic po tem zakonu. Pravica iz javnih sredstev se praviloma dodeli za obdobje, določeno v skladu s predpisom, ki ureja posamezno pravico. Vendar pa se ne glede na obdobje, ki je določeno za posamezno pravico, dvakrat letno po uradni dolžnosti preverja upravičenost oseb do pravic iz javnih sredstev, razen upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev ter pravice do kritja prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje. V primeru sprememb, ki vplivajo na višino oziroma obseg pravic za več kot 10%, izda CSD izda novo odločbo. Z določitvijo relevantne spremembe glede na odstotek višine pravice se prepreči, da ne bi prišlo do nesmotrnega povečanja dela, ki bi bilo glede na neznaten učinek in rezultat v nasprotju z načelom ekonomičnosti.

Poleg tega pa CSD enkrat letno po uradni dolžnosti preveri, ali osebe še izpolnjujejo pogoje za upravičenost do trajne denarne socialne pomoči in do trajnega varstvenega dodatka po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke, in ali so nastopile spremembe, ki vplivajo na višino teh pravic, in v primeru sprememb, ki vplivajo na višino oziroma obseg pravic za več kot 10 %, izda novo odločbo.

**K 35. členu:**
CSD o pravicah iz javnih sredstev odločajo po Zakonu o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06-uradno prečiščeno besedilo, 105/06-ZUS-1 in 126/07), če posamezna vprašanja v zakonu niso drugače urejena.

Nekaj posebnih določb vsebuje:
- poglavje o enotnem postopku: uveljavljanje vseh pravic iz javnih sredstev, do katerih so upravičene osebe, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, z eno vlogo in odločanje z eno odločbo (36. člen),
- poglavje o spremenjenih okoliščinah, ko zakon določa posebne primere, v katerih CSD odločbo razveljavi ali odpravi neposredno na tej podlagi (43. – 46. člen),
- poglavje prehodnih in končnih določb: v primeru prvega odločanja po tem zakonu in odprave odločb, s katerimi je bilo po prejšnjih predpisih odločeno o posamezni pravici (54. člen).
- preverjanje dejanskega stanja tudi izven delovnega časa,

- ogled - ogled se lahko opravi tudi nenapovedano. Ta določba dopolnjuje določbo zakona, ki ureja splošni upravni postopek. Zakon, ki ureja splošni upravni postopek, namreč določa, da se ogled stanovanja lahko opravi samo na podlagi odločbe pristojnega sodišča, razen če je ogled stanovanja zahtevala stranka sama. Z namenom, da se po resnici ugotovi dejansko stanje, se s to določbo omogoči ogled brez vnaprejšnjega povabila. Uradna oseba seveda ne more opraviti ogleda brez podlage odločbe sodišča niti ne more opraviti ogleda brez dovoljenja stranke, vendar pa ta določba natančneje opredeljuje obstoj možnosti, da se ogled opravi brez izrecnega vnaprejšnjega povabila. V kolikor stranka ne pusti uradni osebi, da opravi postopkovno dejanje ogleda, pomeni, da stranka ne dokaže, kakšno je njeno materialno stanje in zato ne more biti upravičena do pravic iz javnih sredstev.

Glede na to, da bo zaradi povezav z vsemi uradnimi evidencami, ki vsebujejo relevantne podatke o strankah v postopku odločanja o pravicah iz javnih sredstev, je treba upoštevati, da bo vzpostavljeno informacijsko okolje, v katerem bi bilo hipotetično mogoče ugotoviti premoženjsko stanje kateregakoli prebivalca v RS. Zato je v tem členu jasno opredeljeno tudi, da bo uradna oseba odločala na podlagi maskiranih podatkov (agregiranih), kar omogoča informacijska tehnologija. Tretji odstavek tega člena namreč določa, da v primeru, ko center za socialno delo odloča na podlagi osebnih podatkov, morajo biti ti podatki agregirani. Namen določbe je zagotoviti varstvo osebnih podatkov, saj uradni osebi pri vodenju postopka in odločanju ni treba razpolagati s podatki o tem, kje se nahaja premoženje oseb in kakšne vrste je le-to, temveč je odločilno le, ali oseba s svojimi dohodki in premoženjem presega zakonsko določene parametre oziroma, kakšen socialni transfer ji pripada glede na ugotovljeno višino dohodkov.

**K 36. členu:**
V tem členu je določena vsebina vloge, s katero se uveljavlja pravica iz javnih sredstev. Zakon določa obvezno navedbo le tistih podatkov, ki so nujno potrebni za nadaljnjo pridobivanje podatkov iz uradnih evidenc in za pravilno odločitev. Tako zaradi prepoznave vlagatelja in družinskih članov predvideva, da se v vlogi navedejo osebno ime, EMŠO, naziv izobraževalne ustanove ter programa, v primeru, da se šola. Zakon zaradi možnosti pridobivanja podatkov iz različnih zbirk podatkov (glej 55. člen) in zaradi nesporne identifikacije osebe predvideva, da stranka navede EMŠO.

Vloga vsebuje tudi opozorilo vlagatelju, da lahko center za socialno delo za odločanje o pravicah po tem zakonu, po uradni dolžnosti, pridobiva vse potrebne podatke, ki se štejejo za davčno tajnost.

Vloga mora vsebovati te podatke tudi za osebe, ki jih je posamezna oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, dolžna preživljati po zakonu ali po izvršilnem pravnem naslovu, in za osebe, ki so po zakonu ali po izvršilnem pravnem naslovu dolžne preživljati njo. Če CSD ugotovi, da osebe, ki so dolžne preživljati drugo osebo, k njenemu preživljanju ne prispevajo, jih pozove k sklenitvi ali izvrševanju sporazuma ali dogovora o preživljanju.

Če področni zakon za upravičenost do posamezne pravice iz javnih sredstev določa še kakšen drug pogoj, lahko določi tudi druge podatke, ki morajo biti razvidni iz vloge in ki so potrebni za odločitev.

**K 37. členu:**
Člen določa krajevno pristojnost CSD. Pri tem se sklicuje na ureditev krajevne pristojnosti po predpisi, ki urejajo socialne prejemke.

**K 38. členu:**
Upravičenec z eno vlogo uveljavlja pravice iz javnih sredstev, do katerih je upravičen. CSD o tem odloči z eno odločbo.

Obrazložitev odločbe vsebuje vrsto in višino dohodkov, ter vrsto in vrednost premoženja, ki se je upoštevajo pri izračunu dohodka na družinskega člana po tem zakonu. Natančnejša obrazložitev je potrebna le v primerih, ko posamezni pravici iz javnih sredstev ni ugodeno. V tem primeru se obrazloži le tisti del izreka, s katerim pravica ni bila priznana.

Poleg tega odločitev o pravicah iz javnih sredstev, namenjenih otrokom, ne vpliva na višino obveznosti, ki jo ima do svojih staršev eden od roditeljev, in obratno. Tudi odločitev o obveznosti starša ne vpliva na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, namenjene otrokom. Ena vloga, en postopek na enem CSD in ena odločba o popolnoma vseh pravicah bi v tem primeru pomenila le težje uveljavljanje pravic iz javnih sredstev za eno ali drugo družino (družino upravičenca do storitve oziroma družino zavezanca za plačilo).

Zakon določa tudi način sodelovanja lokalne skupnosti v postopku v primeru uveljavljanja pravice iz javnih sredstev, ki se financira iz občinskega proračuna. Lokalna skupnost namreč glede na določbe zakona o splošnem upravnem postopku ni in ne more biti stranka v postopku. Le-ta namreč določa, da je pravna oseba stranka v postopku, če je postopek začet na njeno zahtevo ali če postopek teče zoper njo. V nobenem od postopkov ugotavljanja pravic iz javnih sredstev lokalna skupnost nima takšne vloge, temveč je s področnim predpisom določena le kot plačnica določene subvencije oziroma znižanega plačila.

CSD je po tem zakonu pooblaščen za odločanje o pravicah iz javnih sredstev, tudi tistih, ki se financirajo iz občinskega proračuna. Pri tem upošteva pogoje, določene s tem zakonom in področnimi predpisi, in določbe o postopku, ki jih vsebuje zakon o splošnem upravnem postopku in ta zakon. Pri izvrševanju javnega pooblastila je tako vezan na materialno pravne določbe in postopkovne določbe in ne sme odločati mimo zakonov. V okviru teh določb mora upoštevati tudi temeljna načela upravnega postopka, med drugim tudi načelo zakonitosti, načelo materialne resnice in načelo varstva pravic strank in varstvo javnih koristi.

Ker pa gre za občinska sredstva, za katerih porabo je odgovorna lokalna skupnost, zakon določa, da pristojna lokalna skupnost pred odločitvijo centra za socialno delo poda mnenje o znanih okoliščinah, ki so pomembne za odločitev in ki izhajajo iz njihovih zbirk podatkov Pristojna lokalna skupnost mnenje poda v roku 10 dni od prejema obvestila centra za socialno delo o tem, da vodi postopek, v katerem odloča o pravici iz javnih sredstev, ki se financira iz proračuna lokalne skupnosti. Če lokalna skupnost v navedenem roku mnenja ne da, se postopek nadaljuje. Zakon pa dopušča možnost, da področni predpis glede na presojo dejanske vloge lokalne skupnosti pri odločitvi lahko določi drug način sodelovanja lokalne skupnosti v postopku.

**K 39. členu:**
Člen določa pristojni drugostopenjski organ - o pritožbi odloča ministrstvo, pristojno za socialne zadeve. Pritožba ne zadrži izvršitve.

Določeno je tudi sodno varstvo pravic. V sporih zoper odločbe ministrstva odloča pristojno delovno in socialno sodišče.

**K 40. in 41. členu:**
Člena določata način izplačila denarnih prejemkov. Izplačujejo se mesečno, razen v primerih, ko ta ali drug zakon določa drugače (tudi tu gre za torej za načelno ureditev, posebnosti so prepuščene področni zakonodaji).

Denarni prejemki se izplačajo vlagatelju oziroma drugi osebi, ki je v vlogi navedena kot oseba, kateri se nakažejo pravice iz javnih sredstev po tem zakonu.

V primeru, ko je posameznik upravičen do več denarnih prejemkov, se vsi izplačajo na isti transakcijski račun. Na ta način se zagotovi večja preglednost izplačanih pravic, hkrati pa se zmanjšajo stroški nakazil.

**K 42. členu:**
Subvencije in plačila se izvajalcu izplačujejo na podlagi računa izvajalca oziroma odločbe centra za socialno delo, ko gre za subvencije najemnine pri tržnih in hišniških stanovanjih, pa se izplačujejo najemniku stanovanja.

**K 43. členu:**
Člen določa dolžnost upravičenca, da CSD-ju sporoči vsa dejstva in okoliščine oziroma vse spremembe, ki vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja. Takšna dejstva in okoliščine so lahko predvsem sprememba pri dohodkih (npr. novo nastali dohodek) ali sprememba pri statusu (npr. otrok nima več statusa študenta, oče se zaposli).

Ta dejstva in okoliščine oziroma spremembe mora posameznik sporočiti v 8 dneh od dne, ko je zanje zvedel. Člen zavezuje vse osebe, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, in ne le vlagatelja.

Pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje za državljane Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki niso zavarovanci iz drugega naslova prenehata veljati z dnem, ko Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije prejme odločbo iz prejšnjega odstavka, na podlagi katere se ta pravica ukine.

Spremembe, ki vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja so smrt oziroma rojstvo osebe ter izguba oziroma začetek prejemanja periodičnega dohodka, razen pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, do subvencije najemnine, do pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, kjer se upoštevajo tudi vse druge spremembe, ki vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja.

**K 44. členu:**
Člen daje podlago CSD, da po uradni dolžnosti vzpostavi stanje, ki ustreza pravemu materialnemu položaju družine. Pri tem zakon razlikuje primere, ko se okoliščine, na podlagi katerih je bilo odločeno, naknadno spremenijo, in primere, ko je bila odločba izdana na podlagi neresničnega prikazovanja stanja s strani osebe, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja.

1. V primeru naknadnega nastanka sprememb okoliščin lahko CSD kadarkoli v roku 3 let po dokončnosti odločbe o upravičenosti do pravice iz javnih sredstev po uradni dolžnosti prične postopek ugotavljanja upravičenosti do pravice iz javnih sredstev. Pri tem je vezan le na ugotovitev nastopa okoliščin, zaradi katerih bi bilo potrebno izdati drugačno odločbo. Način ugotovitve ni določen – CSD lahko to ugotovi na podlagi podatkov iz uradnih evidenc drugih organov, na podlagi izjav stranke same ali prič ali na drug način v skladu z zakonom o splošnem upravnem postopku.

Razlogi za izdajo drugačne odločbe pa so lahko različni - nova dejstva in dokazi lahko pokažejo, da upravičenec do pravice iz javnih sredstev ni bil upravičen ali je bil upravičen v nižjem znesku ali za krajše obdobje, ker je podatke prikazoval lažno ali jih je zamolčal ali ni pravočasno sporočil podatkov ali je sporočil neresnične podatke ali zaradi drugih razlogov.

CSD v tem postopku izda odločbo, s katero razveljavi odločbo, s katero je bila osebi dodeljena pravica iz javnih sredstev, in ugotovi prenehanje upravičenosti ali določi drugo višino ali določi drugo obdobje prejemanja pravice iz javnih sredstev. O spremembah odloči s prvim dnem naslednjega meseca po nastopu okoliščin.

2. V primeru neresničnega prikazovanja stanja s strani stranke je predvidena hujša pravna posledica. Če CSD ugotovi, da je oseba podatke prikazovala lažno ali jih je zamolčala ali je

sporočila neresnične podatke že pred oziroma ob izdaji odločbe, s katero ji je bila dodeljena pravica iz javnih sredstev, ali je bila odločba izdana na podlagi drugega nedovoljenega ravnanja upravičenca ali osebe, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, odločbo odpravi. Odprava odločbe učinkuje za nazaj (kot da odločbe sploh ni bilo) in ne le od nastanka spremembe, kot je določeno v primeru razveljavitve. Z odpravo odločbe se odpravijo tud vse pravne posledice. CSD v tem primeru odloči tudi o neupravičeno prejeti pravici iz javnih sredstev ter o višini, načinu in času njenega vračila (glej tudi 44. člen). V tem primeru oseba ne more uveljavljati pravice iz javnih sredstev po tem zakonu 6 mesecev od dokončnosti odločbe, s katero ji je bila odpravljena odločba o priznanju pravice.

**K 45. členu:**
Člen določa, kaj so neupravičeno prejeta javna sredstva in postopek v zvezi z njihovim vračilom.

Določa, da so javna sredstva vsa sredstva - tudi posredni prejemek v obliki znižanega plačila otroka, vključenega v vrtec, posredni prejemek v obliki subvencije prevozov za dijake in študente, subvencije malice za učence in dijake, oprostitve plačila socialno varstvenih storitev in znižanega prispevka k plačilu družinskega pomočnika ali v obliki subvencije neprofitne najemnine ali kot plačilo kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev ali kot plačilo prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje - čeprav pri navedenih pravicah ne gre za nakazilo, vendar je bil z njimi materialni položaj družine dejansko izboljšan. Pomembno pa je, da je bila odločba, na podlagi katere je bila pravica iz javnih sredstev dodeljena, razveljavljena ali odpravljena in je bilo zato o »pravi« višini odločeno z novo odločbo. Neupravičeno prejeta sredstva se ugotovi v višini razlike med dejansko prejetimi javnimi sredstvi na podlagi prve odločbe in sredstvi, do katerih je oseba upravičena na podlagi nove odločbe.

Upravičenec je neupravičeno prejeta sredstva dolžan vrniti. Kot je navedeno že pri prejšnjem členu, CSD o višini, načinu in času vračila neupravičeno prejetih javnih sredstev v primeru odprave oziroma razveljavitve odločbe odloči v istem postopku.

Neupravičeno prejeto javna sredstva je upravičenec dolžan vrniti v roku 30 dni od dokončnosti odločbe. V času od neupravičeno prejetih javnih sredstev do izdaje odločbe se obračunajo obresti po evropski medbančni obrestni meri za ročnost enega leta, v višini, ki je veljala na dan nastanka neupravičeno prejetih javnih sredstev. Po poteku roka od dokončnosti odločbe se obračunajo zakonite zamudne obresti. Tako so za obračun obresti predvidene smiselne enake določbe, kot to zakon o davčnem postopku določa za obračunavanje obresti v primeru davčne obveznosti (94. člen zakona o davčnem postopku).

Zakon določa, da se v primeru, ko je upravičenec kljub odpravi oziroma razveljavitvi odločbe še upravičen do posamezne pravice iz javnih sredstev, ta pravica »poravna« z neupravičeno prejetimi sredstvi, in sicer tako, da CSD višino pravice iz javnih sredstev mesečno zmanjša glede na višino neupravičeno prejetih javnih sredstev in število mesecev do izteka pravice. Na ta način se izogne morebitnim postopkom izterjave. Poravnava pa ni dopustna v primeru upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, katerih namen je zagotoviti sredstva za minimalne življenjske stroške. Če bi uzakonili tovrstno poravnavo tudi v primeru neupravičeno prejete denarne socialne pomoči, bi lahko povzročili, da bi npr. otroci zaradi nepoštenega ravnanja enega od staršev ostali brez sredstev za preživetje, kar pa je nedopustno.

CSD in upravičenec pa lahko skleneta dogovor o načinu in času vračila neupravičeno prejetih pravic iz javnih sredstev, pri čemer se upošteva višina lastnega dohodka upravičenca in njegov socialni položaj. Odlog plačila se lahko dogovori največ za čas treh let. Upravičenec je dolžan centru za socialno delo v skladu z dogovorom o vračilu denarne socialne pomoči redno predložiti dokazila o izvrševanju obveznosti. Za čas odloženega

plačila in v primeru obročnega plačila se obračunajo obresti po evropski medbančni obrestni meri za ročnost enega leta, v višini, ki je veljala na dan zapadlosti v plačilo. Če upravičenec zamudi s plačilom obroka, je dolžan plačati zakonite zamudne obresti.

Ministrstvo, pristojno za socialne zadeve, lahko na predlog upravičenca po predhodnem mnenju centra za socialno delo odloči, da se njegov dolg deloma ali v celoti odpiše, vendar največ do višine vrednosti predmetov in prejemkov, ki so po predpisih o izvršbi in zavarovanju izvzeti iz izvršbe. Vlogo za odpis oziroma delni odpis upravičenec vloži pri centru za socialno delo. CSD na podlagi podatkov iz svojih evidenc in podatkov iz evidenc drugih organov ter predloženih dokazov upravičenca poda mnenje in ga skupaj z vlogo v roku 20 dni od prejema popolne vloge pošlje v odločitev ministrstvu, pristojnemu za socialne zadeve. Dolg se odpiše po kriterijih za odpis davčnega dolga davčnim zavezancem – fizičnim osebam.

**K 46. členu:**
Tudi v primeru odločanja na podlagi ugotovljenih sprememb ali nepoštenega ravnanja strank zakon ohranja načelo hkratnega odločanja o vseh pravicah iz javnih sredstev (38. člen) in tudi v postopkih, ki jih vodi na podlagi prejšnjih dveh členov, po uradni dolžnosti odloči o upravičenosti do vseh pravic. Glede na dejstvo, da se materialni položaj pri ugotavljanju upravičenosti do vseh pravic iz javnih sredstev ugotavlja na enak način, okoliščine, ki pomenijo drugačen materialni položaj pri eni pravici, pomenijo tudi drugačen materialni položaj pri drugih.

**K 47., 48., 49., 50., 51., 52. in 53. členu:**
Člani določajo pristojnost za nadzor nad delom centrov za socialno delo pri odločanju o pravicah iz javnih sredstev in obseg izvajanja. Organizira in izvaja ga ministrstvo, pristojno za socialne zadeve. Finančni nadzor izvaja ministrstvo. Strokovni nadzor pa izvaja Socialna inšpekcija v okviru Inšpektorata za delo.

Finančni nadzor obsega nadzor nad namensko porabo sredstev iz proračuna RS za delovanje izvajalcev javne službe po tem zakonu, nadzor nad namensko porabo sredstev za denarno socialno pomoč in varstveni dodatek. Osebe, ki opravljajo nadzor, morajo imeti univerzitetno izobrazbo družboslovne smeri, najmanj dve leti delovnih izkušenj s področja, ki ga nadzirajo, in strokovni izpit za nadzornika in strokovni izpit za delo na področju socialnega varstva. Določena je tudi sama vsebina nadzora, vrsti nadzora, postopek in sankcije.

Strokovni nadzor obsega nadzor nad izvajanjem tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, in sicer nadzor nad zakonitostjo dodeljevanja pravic iz javnih sredstev, strokovnost in kakovost dela, zagotavljanje pravic upravičencem do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka, vodenje dokumentacije in poročanje, ustreznost strokovnih postopkov.

**K 54. členu:**
V zvezi z obdelovanjem podatkov ter varstvom informacijske zasebnosti zakon napotuje na uporabo določb zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, razen če je s tem zakonom za posamezne primere drugače določeno, v zvezi s podatki, ki se nanašajo na davčno tajnost pa napotuje na zakon, ki ureja davčni postopek.

**K 55. členu in k 56. členu:**
Po zakonu se vodi zbirka podatkov o pravicah iz javnih sredstev, ki vsebuje podatke o:

1. otroških dodatkih,
2. denarnih socialnih pomočeh,
3. varstvenih dodatkih,
4. državnih štipendijah,
5. znižanjih plačil vrtca,
6. subvencijah malice za učence in dijake,
7. subvencijah najemnine,

8. subvencijah prevozov dijakov in študentov,
9. oprostitvah plačil socialno varstvenih storitev in prispevkih k plačilom družinskega pomočnika,
10. pravicah do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev,
11. pravicah do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje.

Člen v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, določa nabor osebnih podatkov, ki se vodijo v prej navedeni zbirki podatkov. Navedeni so osebni podatki, brez katerih o upravičenosti do pravic iz javnih sredstev ni mogoče odločiti.

Zbirka podatkov se vodi za potrebe odločanja o pravicah iz javnih sredstev, za načrtovanje politike povečevanja socialne vključenosti, spremljanje stanja ter za znanstveno raziskovalne in statistične namene.

Glede na posamezno pravico določa zakon tudi druge podatke, ki so vsebovani v posameznih zbirkah podatkov.

Ta člen določa tudi upravljavca zbirke podatkov - zbirko podatkov vodi in vzdržuje ministrstvo, pristojno za socialne zadeve. CSD osebne podatke vnašajo v zbirko in podatke iz zbirke podatkov obdelujejo z enako vsebino kot ministrstvo.

V skladu z zakonodajo, ki ureja osebne podatke, lahko izplačevalci pravic po tem zakonu v zbirko podatkov iz 47. člena tega zakona vpogledajo v podatek o številki odločbe in o višini prejemkov iz 5. člena tega zakona oziroma subvencij oziroma plačil iz 6. člena tega zakona.

V četrtem odstavku 48. člena je Davčni upravi Republike Slovenije (DURS) dana podlaga za vpogled v podatke v centralni zbirki podatkov. DURS na podlagi Zakona o davčnem postopku – ZDavP-2 na zahtevo davčnega zavezanca – fizične osebe odloča o (delnem) odpisu, odlogu in obročnem plačevanju davka, če bi se s plačilom davčne obveznosti lahko ogrozilo preživljanje davčnega zavezanca in njegovih družinskih članov. Kriteriji za odpis, delni odpis, obročno plačilo in odlog plačila upoštevajo raven zadovoljevanja minimalnih življenjskih potreb, ki omogočajo preživetje in so določene s predpisi na področju socialnega varstva.

Pravilnik o izvajanju Zakona o davčnem postopku, ki določa podrobnejše kriterije za (delni) odpis, obročno plačilo in odlog plačila davka, v določbi 30. člena ureja definicijo dohodkov, ki so vsi dohodki in prejemki davčnega zavezanca in njegovih družinskih članov, ne glede na vrsto in obliko, v kateri so prejeti, in ne glede na to, ali so obdavčljivi ali ne. Tako mora DURS pri odločanju o (delnem) odpisu, odlogu in obročnem plačevanju davka za fizične osebe upoštevati tudi dohodke, ki jih vložnik vloge za npr. odpis davka pridobi kot denarni prejemek, subvencijo in plačilo iz naslova socialnih transferjev. DURS na podlagi zahteve od centrov za socialno delo že prejema obravnavane podatke, ki jih potrebuje za odločanje v obravnavanih postopkih. V praksi pa se ugotavlja, da posredovanje podatkov med centri za socialno delo in DURS ni optimalno (relativno dolg čas za odgovor, zamudno papirno poslovanje ipd.). Zato se predlaga, da se podatki DURS posredujejo na sodoben, elektronski način, ki bo bistveno skrajšal čas, potreben za zbiranje vseh podatkov in s tem za odločitev o stvari, ki redno terja hitro postopanje (pravno sredstvo zoper izvršilni naslov davčne obveznosti je v večini primerov nesuspenzivno). Na ta način bo tudi racionalizirano delo tako zaposlenih v centrih za socialno delo, ki morajo podatke pripraviti, kot tudi zaposlenih v DURS, ki podatke potrebujejo za ugotovitev in presojo dejstev v zvezi z vodenjem postopkov oziroma za odločanje v postopkih.

Glede samega načina posredovanja podatkov, se določa elektronska oblika (npr. spletni servisi, če se zahtevajo podatki za večje število oseb), omogočen pa je tudi neposreden elektronski vpogled v tiste podatke, ki jih DURS potrebuje, če se podatki zahtevajo za samo nekaj oseb. Tako pri posredovanju podatkov po elektronski poti, kot tudi v neposrednem elektronskem vpogledu, mora uslužbenec DURS navesti osebno ime fizične osebe, za katero se podatki potrebujejo in njen EMŠO. Na ta način se lahko ta oseba v centralni evidenci podatkov enolično identificira, po sistemu hit/no hit.

Zadnji stavek četrtega odstavka določa posredovanje mnenja centra za socialno delo o socialnih stiskah in težavah vlagatelja oziroma njegove družine, iz četrtega odstavka tega člena. V postopkih odpisa, delnega odpisa, odloga oziroma obročnega plačila davka se ugotavlja ogroženost preživljanja, pri tem pa se glede na zakonsko določbo 101. člena ZDavP-2 odloča tudi po načelu diskrecijske pravice. V praksi so pogosti primeri, ko zavezanec, na podlagi podatkov, s katerimi DURS razpolaga, ne prejema nobenih dohodkov, nima premoženja, ni prijavljen na Zavodu RS za zaposlovanje in prav tako ni prejemnik denarne socialne pomoči, ki bi mu v primeru socialne ogroženosti pripadala. Zavezancu se v takih primerih pošlje dopis, da pojasni razloge za neprejemanje denarne socialne pomoči oziroma da poda izjavo, na kakšen način se preživlja oziroma kdo ga preživlja. V večini primerov odgovor na dopis ni in v takih primerih se vloga načeloma zavrne. Dejstvo pa je, da gre lahko za občutljivo zadevo, zato bi bilo bolj primerno, da pridobimo tudi mnenje CSD, in sicer zgolj v primerih, ko davčni organ oceni, da je potrebno.

**K 57. členu:**
Člen določa način pridobivanja podatkov. Podatki se zbirajo neposredno od posameznika za njega in za druge osebe, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, ter iz drugih uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščeni organi in organizacije. Posameznik, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, oziroma njegov zakoniti zastopnik je pristojnemu centru za socialno delo dolžan dati vse podatke, ki jih potrebujejo za določanje.

Člen določa, iz katerih obstoječih zbirk podatkov upravljavcev ministrstvo in centri za socialno delo brezplačno pridobivajo podatke.

**K 58. členu:**
Člen v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, določa namen, za katerega upravljavec zbirke podatkov in centri za socialno delo lahko obdelujejo osebne podatke iz zbirk o pravicah iz javnih sredstev. Obdelava podatkov je dopustna le za izvedbo nalog, ki jih pristojnemu ministrstvu in CSD nalaga ta zakon.

Člen določa tudi možnost uporabe podatkov iz centralne zbirke podatkov za določene naloge Inštituta za socialno varstvo, ki na podlagi zakona o socialnem varstvu za področje socialnega varstva opravlja informacijske, analitične, strokovno – dokumentacijske in programske dejavnosti ter temeljno, aplikativno ter razvojno raziskovalno delo. Vendar mora podatke uporabljati v obliki, ki onemogoča identifikacijo posameznikov.

**K 59. členu:**
Člen določa, da se podatki in dokumenti iz centralne zbirke podatkov iz 55. člena tega zakona se hranijo 5 let po datumu prenehanja upravičenosti do pravice iz javnih sredstev. Odločbe o upravičenosti do pravic iz javnih sredstev se arhivirajo.

**K 60. členu:**
Člen določa skrajni rok za izdajo podzakonskih predpisov, ki jih predvideva zakon. Te predpise mora pristojni minister izdati do začetka uporabe zakona, sicer bo izvajanje zakona oteženo ali celo onemogočeno.

**K 61. členu:**
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve mora za namen iz prvega odstavka 55. člena tega zakona do začetka uporabe tega zakona vzpostaviti enoten informacijski sistem. Do začetka uporabe tega zakona mora torej biti vzpostavljen informacijski sistem, ki bo vseboval podatke iz prej navedenih zbirk podatkov, potrebne za odločanje o vseh pravicah iz javnih sredstev. S tem bo omogočeno odločanje, prav tako pa tudi lažje načrtovanje politike povečevanja socialne vključenosti, spremljanje stanja ter za znanstveno raziskovalne in statistične dejavnosti.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ima že vzpostavljen informacijski sistem za nekatere pravice iz javnih sredstev, o katerih CSD na prvi stopnji, ministrstvo, pristojno za socialne zadeve pa na drugi stopnji, odločajo že danes (o otroških dodatkih, državnih štipendijah, denarnih socialnih pomočeh, oprostitvah plačil socialno varstvenih storitev in informacijski sistema v podporo odločanju o prispevku k plačilu družinskega pomočnika). Obstoječ informacijski sistem je tako treba prilagoditi spremembam, ki jih prinaša zakon v primerjavi z obstoječo ureditvijo, in nadgraditi še s potrebnimi vsebinami za pravice iz javnih sredstev, za katere bo odločanje z začetkom uporabe tega zakona preneseno na centre za socialno delo (o plačilih vrtca, subvencijah neprofitne najemnine, subvencijah malice za učence in dijake, subvencije prevozov za dijake in študente,...).

**K 62. členu:**
Člen določa prehod uveljavljanja pravic iz načina v obstoječi ureditvi na način, ki ga določa ta zakon. Postopki uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, o katerih do začetka uporabe tega zakona še ni bilo odločeno, se dokončajo po tem zakonu. Ker se pravice iz javnih sredstev po veljavnem sistemu uveljavljajo v različnih obdobjih pred različnimi organi, bi dokončanje postopkov po predpisih, ki veljajo do začetka uporabe, povzročilo, da bi se zakon različno uporabljal za posamezne upravičence, glede na to, o katerih pravicah iz javnih sredstev, ki jih uveljavljajo, še ni odločeno. Le z dokončanjem postopkov po tem zakonu bo omogočen hkraten prehod na novo ureditev. Uporaba tega zakona pa pomeni, da bo v postopku, začetem pred začetkom uporabe tega zakona, odločeno tudi o pravicah iz javnih sredstev, o katerih je sicer že bilo odločeno.

Če pa upravičenec na podlagi uporabe tega zakona do posamezne pravice ne bi bil upravičen, upravičen pa bi bil na podlagi sedaj veljavnih predpisov (do česar lahko pride predvsem zaradi novega upoštevanja premoženja, ki se v dosedanjih postopkih pri nekaterih pravicah ni upoštevalo), zakon določa, da se pravica v tem primeru dodeli za obdobje do začetka uporabe tega zakona. Tako posameznikom oziroma družinam ne bo kratena pravica, do katere bi bili upravičeni, če bi sedaj pristojni organ odločil pred začetkom uporabe tega zakona.

Zakon pa določa tudi, kako CSD ravna v primeru prvega odločanja po tem zakonu. Prvo odločanje lahko pomeni odločanje, če postopek, začet pred začetkom uporabe tega zakona, še ni končan, ali če se po dnevu začetka uporabe tega zakona uveljavlja katerakoli pravica iz javnih sredstev (na novo ali ker je potekla ali če se spremenijo okoliščine). Tako CSD v primerih prvega odločanja z eno odločbo odloči tudi o drugih pravicah iz javnih sredstev, do katerih je eden od družinskih članov upravičen na podlagi drugih odločb, ne glede na to, kateri organ jih je izdal. Z začetkom uporabe tega zakona se je namreč pristojnost v primerih odločanja o nekaterih pravicah iz javnih sredstev prenesla na CSD. Kateri organi so pristojni za odločanje do začetka uporabe tega zakona, je pojasnjeno v Uvodu. CSD z eno odločbo v skladu s tem zakonom odloči o vseh pravicah iz javnih sredstev hkrati.

Upravičenec, ki ima odločbo o priznanju pravic iz javnih sredstev po dosedanjih predpisih, lahko ne glede na obdobje veljavnosti te odločbe, uveljavlja odmero pravic iz javnih sredstev po tem zakonu pred potekom obdobja, za katerega mu je bila pravica priznana.

**K 63. členu:**
Ta člen določa varovalko v primeru, da do začetka uporabe tega zakona ne bodo vzpostavljene vse potrebne evidence podatkov za odločanje o pravicah po tem zakonu. V tem primeru je predlog zakona, da se breme dokazovanja prenese na vlagatelja v primeru, da CSD ne more pridobiti podatkov po uradni dolžnosti.

**K 64. členu:**
Zaradi vzpostavitve enotnega informacijskega sistema morajo upravljavci zbirk podatkov, ki na dan začetka uporabe tega zakona vodijo zbirke podatkov o pravicah iz javnih sredstev, s tem dnem prenesti zbirke podatkov na upravljavca zbirk podatkov po tem zakonu.

**K 65. in 66. členu:**
Člena določata prevzem delavcev, ki na lokalnih skupnostih vodijo postopke ugotavljanja upravičenosti do znižanja plačila vrtca, subvencije najemnine in kritje prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje.

**K 67. členu**
Člen določa prevzem delavcev, ki na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije vodijo postopke ugotavljanja upravičenosti do državne pokojnine in varstvenega dodatka.

**K 68. členu:**
Člen določa, katere določbe zakonov in drugih predpisov se zaradi uporabe tega zakona črtajo.

**K 69. členu:**
Člen določa, katere predpisi zaradi uporabe tega zakona prenehajo veljati, ker so v nasprotju z določbami tega zakona.

**K 70. členu:**
Člen določa, katere določbe zakonov in drugih predpisov ali predpisi v celoti se zaradi uporabe tega zakona prenehajo uporabljati, ker so v nasprotju z določbami tega zakona. Za te določbe oziroma predpise pa ni mogoče določiti prenehanja veljavnosti, ker se nanašajo na druge pravice oziroma vprašanja, ki jih ta zakon ne ureja.

**K 71. členu:**
Člen določa začetek veljavnosti zakona in začetek njegove uporabe. Pri določitvi začetka uporabe je upoštevan čas, potreben za pripravo podzakonskih predpisov, vzpostavitev informacijskega sistema, izvedbo morebiti potrebne reorganizacije dela na centrih za socialno delo in usposabljanje zaposlenih. Zato je kot začetek uporabe določen 1.1.2011.